

PRAEFATIO SCI HIERONIMI

Primum quaeritur quare post euangelia quae
supplementum legis sunt et in quibus nobis ex-
empla et praecepta uiuendi plenissime
digerta sunt uoluerit a portolur has epistu-
lar ad singulas ecclesias destinare;

hac autem causa factum uidetur. ut scilicet
intra nascentis ecclesiae nouis causis
existentibus; ^{et} praesentia atq; orientia
perire carere uita. et post futurar exclu-
deret quaeritoner. exemplo prophetae
qui post editam legem moysi in qua omnia
di mandata legebantur.

Nihilominus tamen doctrina sua rediuita
temp populi con preterere peccata.
Et propter exemplum libri ad nostram
etiam memoriam transferuntur.

Deinde quaeritur. cur non amplius quaerit

PRIMUM LIBER EPISTARUM PAULI.

decem epistolar ad ecclesias scriptar.

Decem sunt enī cum illa quae dicit̄ ad hebreos.
pccm reliquis quatuor addiscipulor specia
liter sunt porrectae. ut orten deret̄ nouum
non discrepare a ueteri testamento & se
contra legem non ficepte. mori.

Ad numerū primorū decalogi mandatorum
suar epistular ordinauit. & quot ille
praeceptis a pharaone instituit liberator
totidem hic epistular ^{aliquis diaboli. & idolatrie seruitute} docet̄ ad quisitor. nec
& duas tabular ^{Lapidat} duorum testamentorū
figuram habuisse ^{nobis} uiri eruditissimi tradider̄.

Epistulam sane quae ad ebreos scribitur.
quidam pauli non esse contendunt.
eo quod non sit eius nomine, tralata.
& prop̄ rer moner̄ sp̄alique distantiam.
Sed aut bar nabae iuxta tertullianum aut
luce iuxta quordam. uel certe clementis
discipuli apostolorum. & episcopi romanæ
ecclesiae ordinati. quibus respondendū ē.

post aptos.

4.
Si propterea pauli non erit quia eius non habe
nomen. ergo nec alii cuius erit. quia nullius
nomine titulatur, quod si absurdum est. ipsius
magis esse credenda est. quae tanto doctri
nae suae fulget eloquio, sed quoniam apud
hebraeorum ecclesiarum quasi destructor legitur
falsa suspitione habebatur. uoluit tunc no^{cupuatio}
mine defiguris legitur & ueritate xpi reddere
rationem; neodium nominis ⁱⁿ fronte ^{pr}lati
ualitate excludere & lectionis. non est rane
mirum si eloquentior uideatur in proprio.
id est ebreo. quem in peregrino id est gre
co quo caeterae epistolae sunt scriptae sermone.
noue & sicem quorundam quere romanorum
epistola in primo sit posita. cum eam non pri
mo scriptam ratio manifestat. Nam hanc
reproficit cente hi & ierusalem scriptis re
testatur. Cum corinthios & aliorum ante
ut minis terium quod recum portaturur erat
colligerent. ut teris & ortatur sit. unde in

tellegi quidam uolunt. Ita omnes epistular
ordinatar. ut prima ponatur quam uis posterior
fuerit ordinata. ut per singular epistular gradibus
adram. ad perfectiora ueniretur.

Romanorum namque plerique tam rudes erant
ut non intellexerent de se gratia sed sui
meritis esse saluator. et ob hoc duo inter se populi
f. 68. conflictarent Idcirco illor indigere adrent
con rigitia gentilitatis priora commemorans.

Corinthis autem iam dicit scientiae gratiam esse
concessam et non tam omnes increpat quam
cu r peccanter non increpauerint reprehendit
Sicut ^{ut} auditur inter uos fornicatio. et iteru
Congregatis uobis cum meo spiritu. tradere huius
hominē modi satane.

In secunda uero laudantur et magis ac magis ut
proficiant admonentur.

Galathae iam nullius criminis arguuntur nisi hoc
tantum quod callidissimis pseudo apostolis cre
diderunt

Ephesane nulla reprehensione sed multa laude
 sunt digni quia fidem apostolicam seruauerunt.
 Philppenses etiam multo magis conlaudantur.
 qui nec audire quidem falsos apostolos uolu-
 erunt

in portat
 Theralomicenses nihilominus induabus epistolis
 omni laude prosequitur. eo quod non solum
 fidem inconcussam seruauerint ueritatis
 sed etiam in persecutione ciuium fuerint
 constanter inuenti.

Coloenses autem tales erant ut cum ab
 apostolo uis corporaliter non fuerint
 hac digni laude haberentur. etsi corpore uigila-
 abrensam. sed spiritu uobiscum sum. gaudent
 et uident ordinem uestrum.

De hebreis uero quid dicendum est quorum
 theralomicenses qui plurimum laudati sunt
 imitatores facti dicuntur. sicut et ipse
 et uos fratres imitatores facti estis eccle-
 siarum dei quae sunt in iudea. eadem enim

par si estis et uos ^{caus.} a contribulibus uertis quae
et illi iudaer; apud ipror quoq; hebreor eadem
commemoraz dicent. Nam et uinctis con par
si estis et rapinam bonorum uertorum cum
gaudio sur cepit is. Cognoscenter uos habere
melior em et manentem subrtantiam.

INCIPIT UERSUS S^CI DAMASI E^PI. URBIS ROMAE
Jam dudum paulus procerum praeepta secutus.
Cum dno patrias uellet praepone legi.
Abuertit ser xpim laudare prophetar
Caedib; assiduis cupert dicerpere plebem
Cum lacera t scae matris ^{pis.} foedera caecur
port tenebras uerum meruit cognoscerelumen
Temptatur sensit por sit ^{quid} q; gloria xpi.
Aurib; ut dñi uocem lucem que recepit.
Con posuit morer xpi praeepta secutus
mutato placuit port quam denominepaulus
mira fider rerum subito trans aethera uectur
Nocere promeruit por sent quid praemia uitae
Conscendit raptur mar tyr penetralia xpi

6.
Tercia lux caeli tenuit paradisus euntem
Conloquitur dñi fructus secreta ^{q̄ feruat} referat
Gentibus ac populis iussus predicere uera
Profundum penetrare maris nocte q̄; die q̄.

uifere Cum magnum satir est uixit relacente uo
Uerba uincla famem lapides rabiemq̄ ferurum:

Cer ceris inluuie uirgar tormenta catenas
Nau fragum lacrimar serpentis dira uenena
Stigmata non timuit portare in corpore xpi
Credenter docuit porrent qui uinceremortem
Dignus amore diuinit per secla magister.
Uersib; his ^{nostris} breuiter fateor beatus sine doctor
Sc̄e tuor damasus uolui monstrare triumphos

Incipit argumentum eiusdem

Romani ex iudaeis & gentibus que crediderunt
his supba contentionem uolebant se alterutrum
superponere.

Nam iudaei dicebant. nos sumus populor di
quor ab initio dilexit & fouet ^{vocauit} nos circum
cisi ex genere abraham ex stirpe sca

dir cendimur. et notur retro apud iudeam
tantum dr̄. nor de aegypto signis dī et uir ar̄ab;
liberati mare sicco pertransiuimur pede cum
inimicor̄ nor̄tror̄ ḡt̄cur̄simi fluctur̄ inuolue
rint; nobis ^{caelestempantē} manna pluit dñr̄ inderento &
quasi filius suus caeleste ^{alutai} p̄c̄bulum minis
trauit. por̄ die noctuque in columna nub̄f̄
ignis que praecersit ut nobis in in uio iter
ortenderit atque ut cetera eius circa nos
in menra beneficia taceamus. nos soli digni
fuumus dī legem accipere et uocem dī
loquentis audire eiusque cognoscere
uoluntatem. In qua lege nobis promissus
est x̄p̄r̄. ad quor̄ ^{& sic} et ipse uenisse testatur est
dicens. Non ueni nisi ad uer̄ quae perierat
domus irrita. Cum uos canes potius quam
homines appellauit; aequum ne ergo ut hodie idola
dererenter quibus ab initio dereruisistis nobis
comparamini. & non potius proflitorum
in locum ^{domino} ex legit auctoritate et consuetudine

deputemini. ^u et hoc ipsum non merebamini
nisi quia larga semper di clementia uoluit
uor ad nostra ^{imita} emendatione admittere;

finere

Geniter etiam e contrario respondere debant.

quanto maiora erga uor di beneficia narra
ueretis. tanto maiores uor criminis reor

erre monstrabatur; semper enim his omnib;

extertur ^{indigni} in grati. Nam ipsi pedibus quibus

aridum mare transistis. iudebatur ante idola

quae fecistis; et ipso ore quo paulo ante ob ^{facere idola quae non fecerunt}
necem aduersario dno cantaueratis simula ^{ad uos}

cre uobis fieri populi scilicet illis oculis. uene
randa. quibus dm in nube uel igne conspiciere

solebatur; manna quoque uobis fastidio ^{simulacra}
^{facti} ^{intuebamini}

^{celestis} fuit & semper indereto contra dnm

mur morastis. ad egyptum unde uor manu

ualida eiecerat redire cupienter; quid plura ^{facere idola quae non fecerunt}

ita patres uestri crebra prouocatione

dm irritauerunt ut omnes in heremo more

rentur. nec plura ex senioribus eorum amplius

quam duo homines terram repromissionis in-
trarent. Sed quid antiqua replecamur. cum
etiam si ille minime fecisset. sed hoc solo
uor nemo dignar uenia iudicaret. quod
dnm xpm propheterum semper uobis
uocibus repromissum. non solum suscipere
noluistis. sed eum morte pessima per-
emistis. quem non ut cognouimus factam
credidemus. cum nobis de eo ante non fu-
erit predictum. unde probatur quod do-
lit seruuemur non obstinatione. mentis
sed ignorantiae deputandum; qui enim
agnitam. ilico requimur. olim utique seque-
remur si ante cognouissemus. sic autem
uor de generis nobilitate iactat quasi non
inorum imitatio nec girquam carnalis
natura filior non faciat error eorum.
Denique erau et israhel cum abrahamae
stirpe sint ^{fm} minime ^{tant.} in filis reputantur.
Hinc taliter alter cantib: apertolur remediū

inter ponent. ita partium dimittit questi
 oner. ut neutrum eorum sua iusticia salutem meruis
 se ostendat. ^{et firmat} am bor uero populor et sci
 enter et grauter deli quire. iudaeor
 quod per preuaricationem legirdm in hono
 raudent. Genter uero que ^{et cognita} debu ^{decreatura}
 erunt uenerari. Gloria eior in manu facta
 mutauerint simulacra. utror q; etiam
 similiter ueniam conrecutar. dequaler er
 se ueracis sima ratio ne demonstrat.
 Præferentiam cum in ea dem lege prædic
 tum. et iudaeor et genter ad xpi fidem
 uocandar ostendat. quam obrem uisirsim
 eor humilienr. ad pacem et concordiam
 cohortatur. **EXPLICIT ARGUMENTUM**

- I. SCITIS quia iudicium di scdo ueritate
- Quis sine lege peccauerunt. sine lege peribunt.
- non audiret legir iusti sunt apud dm.
- II. Genter naturaliter ipsi sibi sunt lex. si
 quidam illorum. exciderunt a fide. pum quid

incredulitas illorum fidem dei euecuauit ab eis.

V. **III.** Loquitur lex, hic qui sine lege sunt & ebrei hanc
patrem omnium gentium dicit.

III. Sicut per adam mori ita et per xpm resur-
rectio mortuorum, stipendium peccati mors
Gratia autem dei uita aeterna.

IV An ignoratis fratres peccatum non sciri nisi
lex diceret. Si secundum carnem uixeritis
moriemini. non sunt condigne passioner
huius temporis ad futuram gloriam.

Spes quae uideatur non est spes.

VI Scimus autem quia diligentiab; dei omnia pro-
cedunt in bonum. Qui non reperabit car-
itate xpi. non uolentis neque currentis sed
miserentis est dei. Ignorantes dei iustitiam
et suam quaerentes statuerunt iustitiam dei
non sunt subiecti. corde creditur ad iusti-
tiam. Si autem gratiam non ex operibus.

VII Quid ergo quod quaerebat isrl non est
consecutus. electio autem consecuta est.

9.
numquid sic offenderunt ut caderent sed illorum
delictum salus gentibus; fractis sunt rami, noli
gloriam aduersus ramos, o latitudo diuitiarum
sapientiae dei.

iiii Obsecro itaque uos non rapere plus quam oportet
sapere. Unum corpus multa membra sumus.

Si fuerit inimicus tuus cibus illum. sicut potum
da illi. noli uinciam malo. sed uince in bono in melius.

v Non propter escam scandalizandum fratrem.

vi Obedere potenter in firmatate impotentium por
tare et non sibi placere

vii Ut fiat oblatio gentium acceptabilis sanctificata in

spiritu sancto

*Incipit Nuncium ad Romanos. Romanus qui in urbe roma in xpm ihu crediderat
et fidei xpi de praesentibus et uel sub nomine dicitur in xpi in lege caruacione inducitur
Hos rones et apte aduersus deum in lege caruacione inducitur*

secundo

viii Obseruare debere ab eis qui hereres et scandala

faciunt. *Incipit capitula. Incipit epistola pauli ad*

romanos

Paulus seruus ihu xpi uocatur a portolus. *regre*

ordine *et aduocacionis.*
datur in euangelio dei quod ante promiserat

per prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo.

filii
qui factus est ei ex re in dauid secundum carnem.

qui praedestinatus est filius dei in uirtute *manifestari.*

secundum spm̄ p̄ificationis. experitur reformatione
mortuorum ihu xpi dñi nr̄i. Per quem accepimus
gratiam et oportolatum ad obediendum fidei
in omnibus gentibus pronominetur. In quibus
estis et uos uocati ihu xpi dñi nr̄i.

Omnibus qui sunt rōme dilecti dñi uocati sc̄i.
gratia uobis et pax ad dō patre nostro et dñi
ihu xp̄o.

Primum quidem gratias ago dñi meo
per ihm̄ xp̄m pro omnibus uobis. quia fides
uertra adnuntiatur in uniuersum mundo. Testis
enim mihi est dñs cui res uo in p̄iritu meo. in
euangelio filii eius. quod sine intermissione
memoriam uertri facio semper in orationibus
meis. Obsecrans si quomodo tandem aliqua
propter me iter habeam in uoluntate di ueniendi
ad uos. Desidero enim uidere uos. ut aliquid imper
tia gratia spiritualis ad confirmandos uos. id est
simul consolari in uobis. per eam que in uniuersum est
fide uertra atque mea. Nolo autem uos ignorare
fratres quia repte proposui uenire ad uos et prohiberi

tum. ut que adhuc ut aliquem fructum habeam
 in vobis sicut et in ceteris gentibus. grecis. ac bar-
 baris. sapientibus et insipientibus debitor sum.
 Ita quod in me ^{est} promptus ^{est} fuerit vobis quirome-
 est. euangelizare. Non enim erubesco euangelium
 unum enim ^{est} in salute omnium credenti. iudeo pri-
 mum et greco; ^{in plebe seipsum.} iustitia enim dei in eo reuelatur ^{ex fide operum.} ex fide ^{in fide tradens hom. iust.} fide
 sicut scriptum est. Iustus autem ex fide uiuit;
 Reuelatur autem ira dei de caelo super omnem impi-
 etatem et iniustitiam hominum. eorum qui ueritatem
 dei in iniustitiam detinent. quia quod notum est dei
 manifestum est illis. ⁱⁿ Deum enim illis manifestauit,
 in uentibus enim ipsius. ac creatura mundi per ea
 quae factae sunt intellecta conspiciuntur. ^{quae per omnia diuinitas.} sempiterna quoque eius uirtus et diuinitas. ^{quae per omnia.} ut sint
 inexcusabiles; quia cum cognouissent deum. non
 sicut deum glorificauerunt. aut gratias egerunt.
 sed euauerunt in cogitationibus suis. et obre-
 ratum est insipienter cor eorum; dicentes enim
 se esse sapientes stulti facti sunt. et mutauerunt
 gloriam incorruptibilis dei in similitudinem
 imaginis corruptibilis hominis. et uoluerunt
 et quadrupedum et serpentium; propter quod

tradidit illor dñ in desideria cordis eorum in immunditiam
ut contumelias afficiant corpora sua in remetipsis;
Qui commutauerunt ueritatem dñ in mendacium et
coluerunt et reuerentur creaturae potius quam
creatori; quiescatur in secula amen; Propter
tradidit illor dñ in passionem ignominie; Nam feminae
eorum immutauerunt naturalem usum in eum usum
quiescatur contra naturam; Similiter autem et masculi
relicto naturali usu feminae exarserunt in dese-
derunt suis inuicem masculi in masculos turpitudinem
operantes et mercedem quam oportuit erroris
sui in rem se ipsorum recipientes; et sicut non probauerunt
dñ habere in notitia; Tradidit illor dñ in reprobum
sensum. ut faciant quae non conueniunt; Repletos
omni iniquitate. malicia. fornicatione. auaricia. uerum
plenos inuidia. homicidiis. contentione. dolo. malis-
situdine. susurrones. detractores. dñ odibiles. contu-
meliosos. superbos. elatos. inuentores malorum et
parentibus non obediens. insipientes. incompo-
sitor. sine affectione. absque foedere. sine misericordia;
Qui cum iustitiam dñ cognouissent non intellexerunt
qm̄ quae talia agunt digni sunt morte; Non solum autem
quae faciunt. sed et qui consentiunt facientibus;

ut
dicitur
in
1
cor
15
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

OTTO. ubi dicitur
quod dicitur in
1 cor 15 12
13 14 15 16
17 18 19 20 21
22 23 24 25 26
27 28 29 30 31
32 33 34 35 36
37 38 39 40 41
42 43 44 45 46
47 48 49 50 51
52 53 54 55 56
57 58 59 60 61
62 63 64 65 66
67 68 69 70 71
72 73 74 75 76
77 78 79 80 81
82 83 84 85 86
87 88 89 90 91
92 93 94 95 96
97 98 99 100

Propter quod inexcurabilis erit. O homo omnino qui iudicatur. In quo enim alterum iudicatur te ipsum condemnari. Eadem enim agis quae iudicatur.

I Scimus enim quoniam iudicium dei est secundum veritatem in eorum quae talia agunt.

Existimas autem hoc O homo qui iudicatur eorum qui talia agunt et facis ex quoniam tu effugies iudicium. *indinet*

Andiuitur bonitatis eius et patientiae et longanimitatis contemnis. Ignorans quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit. Secundum duritiam autem tuam et cor in poenitentiam.

Thesaurizas tibi iram in die irae et reuelationis iusti iudicium. qui reddet unicuique secundum opera eius. His quidem qui secundum patientiam boni operis. Gloriam et honorem et incorruptionem. *De benignitate dei ubi sibi videtur in regni thesauris. dicitur ad penitentiam accepti. dicitur enim ad poenitentiam.*
quaerentibus vitam aeternam; his autem qui ex contentione et qui non adquireunt veritatem. Credit autem iniquitati. Ira et indignatio. Tribulatio et angustia. In omnem animam hominis operantis malum. Iudaei primum et graeci. Gloria autem et honor et pax omni operanti bonum. Iudaeo primum et graeco. Non est enim personarum acceptio apud deum. Quicunque enim sine lege peccauerunt.

... ut quare ipse in acc. ante poenas exsoluit. ... Si in omnino cor parit' ad rationale anima uirtute scilicet ipse ut appella
... Quis est sibi illi eorum creatori sui cognoscere. ... Quis est bene si mala cogitat' uelut noceret' ita in cordem' cogitationi' ut quedi' scien' dicitur

sine lege et peribunt; et quicumque in lege peccauerunt
per legem iudicabuntur; Non enim auditor er legir
iusti sunt apud dm̄ sed factor er legir iustificabuntur;

ij

Cum enim gentes quae legem non habent naturaliter
quae legir sunt faciunt. Huiusmodi legem non ha
bentes ipsi sibi sunt lex; qui ortendunt opur legir
scriptum in cordibus suis. Testimonium reddente
illis conscientia ipsorum. et inter se inuicem cogi
tationum accusantium aut etiam defendentium.
Indie cum iudicabit dr̄ occulta hominum secundum
euangelium manum per ihm̄ xpm̄. Si autem tu iudaeus
cognominaris. et requieris in lege & gloriaris
in dō. et nosti uoluntatem et probas ut aliora instruaris

Non magis si uideat
die instruiti lege
Documētū legis; or
dire imperios; de
subicere p̄ fanos.

per legem. Confidit seipsum ducem erre caecorum;
lumen eorum qui in tenebris sunt. eruditorum insipi
entium. magistrum infantium. Habentem formam
scientiae & ueritatis in lege; qui ergo alium docet
seipsum non docet. qui praedicat non furandum
furatur. qui dicit non moechandum. moechatur;

hac dō esat qm̄ iude
p̄ no. s. tradigentib;
h. h. q. uis dabam et am
q. a. idm̄ ludg. uer
s. o. r.

qui abominatur idola sacri legum facit. Qui in lege
gloriaris. per praecuriam legir dñm̄ in hono
rar. Nomen enim dī per uos blasphematur inter gentes.
Sicut scriptum est. Circumcisio quidem prodest si legem

intra

quidam leg
quo ueritate in
em datur poss

Dirctamoni
de filio n̄ r̄
hic filius r̄

lustratus legis fides: xpiana. qd. generalis credat in xpm est filius abrahā qd. patet fides. / Continentia. maius opus est in circuncisione
significat. quasi opera fidei. n. ab ea ad inmunditiā deputatur. / Circūcidere cor: amputato errore cognoscere creatore
immoyses ait. Circūcidetis duritiā cordis. Nō cōmenda iudeos credentes.

obseruet. Si autem praeuicator legis si circum
cisio tua praeputium facta est. Si uero praeputium
iustitiae legis custodiat. nonne praeputium illius
in circumcissione reputabitur. Et iudicabit quod
ex natura est praeputium legem consumans: te qui
per litteram et circumcissionem praeuicator
legis eris. non enim qui in manifesto iudaeus est.
neque quae in manifesto in carne circumcisio. Sed
qui in abscondito iudaeus: et circumcisio cordis.
In rēpā non littera cuius laus non est hominibus sed
ex dō est. quid ergo amplius est iudaeo. aut quae
utilitas circumcissionis. multum per omnem modum.
Primum quia credita sunt illis eloquia dī. quidem
si quidam illorum non crediderunt. tum quid in
utilitas illorum fidem dī euacuauit. Absit. est enim
dī uerax. Omnis autem homo mendax. Sicut
scriptum est. ut iustificeris in sermonibus tuis
& uincas dum iudicaris. Si autem iniquitas nostra
iustitiam dī cōm mendat. quid dicemur. tum quid
iniquus dī qui infert iram. secundum hominem
dico. absit. Alioquin. quomodo iudicabit dī mundū.
Si enim ueritas dī in meo mendacio abundabit
in gloriā ipsius. quid adhuc ego tam quam peccator

S. l. secundum historiam est facta: sed spiritali circumcissione circumcidit in s. animo & in incipiente.

uera

et

hic dicitur
et dicitur

et dicitur

et dicitur
et dicitur

U IIII

U III

non dicitur
et dicitur

quidem si quis
et dicitur

psalmo

Inpral
mo XII

iudicor; & non sicut blasphemamur. & sicut aiunt non qd
dicere. ficciamur mala ut ueniant bona. quorum dam
natio iusta est; quid dicitur Praecellimur eor. nequa
quam causati enim sumus iudaeos et grecos omnes
sub peccato erre. Sicut scriptum est. quia non est
iustus quiquam non est intellegens. non est requi
rens dm; Omnes declinauerunt simul in ualera facti ut
non est qui faciat bonum non est ut que ad unum.
Sepulchrum patens est guttur eorum. Linguis suis dolore
agebant. uenenum arpidum sub labiis eorum; quoru
os maledictione & amaritudine plenum est. uelociter
pedes eorum ad effundendum sanguinem. Conteritio
& infelicitas in uis eorum. et uiam pacis non cognouerunt
non est amor di ante oculos eorum;

f 111

Scimus autem quoniam quaecumque lex loquitur
his qui in lege sunt loquitur. Ut omne os obstruatur
& subditur fiat omnis mundus do. quia non ex operibus
legis non iustificabitur omnis caro coram illo.
Per legem enim cognitio peccati. Nunc autem sine
lege iustitia di manifestata est. Testificata a legibus
prophetis; iustitia autem di per fidem ihu xpi super
omnes qui credunt; non est enim distinctio.
Omnes enim peccauerunt et egent gloria di.

13.

Iustificati gratia per gratiam ipsius. per redemptionem
quae est in xpo ihu. quem proposuit deus pro peccationem
per fidem in sanguine ipsius. ad ostensionem iustitiae
suae. propter remissionem praecedentium delictorum
in iustificatione dei. ad ostensionem iustitiae eius ⁱⁿ hoc
tempore. ut sic ipse iustus. et iustificans eum qui ex
fide est ihu. Ubi est ergo gloria ^{via} exclusa est. per
quam legem factorum non. sed per legem fidei.
Arbitramur enim iustificari hominem per fidem.
sine operibus legis. An iudeorum deus tantum. non
ne et gentium immo et gentium; quoniam quidem unus
deus qui iustificavit circumcisionem ex fide et praec
putum per fidem. Legem ergo derelinquimus per
fidem. ab sit. sed legem statuimus. quid ergo dicimus
inuenire abraham patrem nostrum secundum
carnem. Si enim abraham ex operibus iustificatus
est habet gloriam. sed non apud deum. quidem enim
scriptura dicit. credidit abraham deo. & reputa
tum est illi ad iusticiam. ei autem qui operatur.
merces non imputatur secundum gratiam. sed
secundum debitum. Si uero qui non operatur.
credent ^{aut} in eum qui iustificat impium. reputatur
fidei eius ad iusticiam. Sicut et dauid dicit.

* secundum propositum gratiae dei.

In psal
102. 20. 1.

Beccitudinem hominis cui dñr accepto fest iusticiam sine
operibus; Beati quorum remis sunt iniquitates et quorum
tecta sunt peccata; Beccaturus cui non imputavit dñr peccata
~~peccata in ore eius dotam~~ beatitudo ergo haec in circumcisi
one an etiam in praepuato; ^{manet} Dicimur enim quia reputata est
Abrahae fides ad iusticiam; quomodo ergo reputata est
In circumcissione ^{Cum eet} an in praepuato; Non in circumcissione sed
in praepuato; Et signum accepit circumcissionis; signaculum
iusticiae fidei quae est in praepuato; ut sit pater omnium
credentium per praepuatum; ut reputetur & illis ad
iusticiam; Et sit pater circumcissionis; Non his tantum
qui sunt ex circumcissione; sed et his qui sectantur
vestigia eius quae est in praepuato fidei patris nostri
Abrahae; Non enim per legem promissio abrahae dicitur emi
eius ut heres esset mundi; sed per iusticiam fidei;
Sic enim qui ex lege heredes sunt exinanita est fides;
abolita est promissio; Lex enim iustitiam operatur; ubi
enim non est lex; nec prevaricatio; Ideo ex fide ut
secundum gratiam firmata promissio omni semini;
Non enim qui ex lege est tantum; sed et qui ex fide est abrahae;
qui est pater omnium nostrorum sicut scriptum est
qui a patrem multarum gentium posuit ante dñm cui
credidit; qui vivificat mortuos; et vocat quae non sunt

cu efficit

In genesi

Tamquam ea quae sunt; qui contra spem in spem
credidit. ut fieret pater multarum gentium.

In gene
re

Secundum quod dictum est. ^{et} Sic erit rementium. *Sicut stellae celi*
et non infirmatur fide. ^{et} Consideravit corpus suum
emortuum. Cum ^{iam} fere centum annorum erret,
& emortuam uulvam sae. In re promissione
autem di non hesitavit diffidentia. sed confortatur
est fide. datur gloriam dō. plenissime sciens quia
quaecūque promissit ^{de} potens est & ficere. Ideo
& reputatum est illi ad iustitiam. Non est autem
scriptum tantum propter ipsum quia reputatum
est illi. Sed et propter nos quibus reputabitur
credentibus in eum. qui surrexit ih̄m. dñm nostrum
amortuis. qui traditus est propter delicta nostra,
et resurrexit propter iustificationem nostram.
Iustificati igitur ex fide. pacem habeamus ad dñm per
dñm nostrum ih̄m xpm. Per quem et accessum
habemus fidei in gratia ista. In qua stamus et
gloriamur in re gloriae filiorum dī. non solū
autem. sed et gloriamur in tribulationibus.
Scienter quod tribulatio patientiam operatur;
patientia autem probationem; probatio uero spem;
spera autem non confundit. quia caritas dī diffusa est

in cordibus nostris per ipsum rem quidatur est nobis
ut quidem xpi cum adhuc infirmus eremur.
secundum tempus pro impiis mortuus est. Uix
enim pro iusto quis moritur. Nam pro bono
forsitan quis audeat mori. commendat autem suam
caritatem ^{de} in nobis. quoniam sicum adhuc peccatores
eremur xpi pro nobis mortuus est. multo igitur
magis iustificati nunc in sanguine ipsius salui erimur
ab ipse per ipsum. Si enim cum inimici eremur recon-
ciliati sumus deo per mortem filii eius. multo magis
reconciliati salui erimus in vita ipsius. Non solum
autem redet gloria in deo. per dominum nostrum
ihm xpm. per quem nunc reconciliationem accepimus.

¶ III

† Propterea sicut per unum hominem in hunc mundum
peccatum intravit. & per peccatum mors. & ita in
omnes homines ^{mors} pertransiit. In quo omnes pecca-
uerunt. usque ad legem enim peccatum erat in
mundo. Peccatum autem non imputabatur. cum
lex non esset. sed regnauit mors ab adam. usque
ad moysen. etiam in eos qui non peccauerunt. In si-
militudine praeariationis adae. qui est forma
futuri. Sed non sicut delictum. ita et donum. Si enim
unius delicto multi mortui sunt. multo magis

gratia dei & donum in gratia unius hominis ihu xpi
 in multis abundavit; et non sicut per unum peccantem
 ita et donum; nam iudicium ex uno in condemnationem,
 gratia autem ex multis delictis in iustificationem;
 Si enim unius delicto mors regnavit per unum
 multo magis abundantiam gratiae et donationis
 et iustitiae accipientes in vita regnabunt per unum
 ihu xpi; Igitur sicut per unius delictum in om-
 nes homines in condemnationem. sic et per unius
 iustitiam in omnes homines in iustificationem
 vitae. Sicut enim per inobedientiam unius
 hominis peccatores constituti sunt multi. Ita &
 per unius obedienciam iusti constituentur multi;
 Lex autem subintravit. ut habundaret delictum;
 ubi autem habundavit delictum. super abundavit
 gratia; Et sicut regnavit peccatum in morte
 ita et gratia regnet per iustitiam in vitam
 aeternam per ihu xpi dnm nostrum; quid
 ergo dicemur permanebimus in peccato. ut
 gratia habundet absit; si enim mortui sumus pecca-
 to. quomodo adhuc vivemus in illo. An ignoratis fratres
 quia quicumque baptizati sumus in xpo ihu. in morte
 ipsius baptizati sumus. conreputati enim sumus

cum illo per baptismum in morte. ut quomodo surrexit
xpr̄ a mortuis per gloriam patris. ita et nos in noui-
tate uitae ambulemus. si enim conplantati fictis sumus
similitudini mortis eius. simul et resurrectionis erimus.
hoc scienter. quia uetus homo noster simul crucifixus
est. ut destrueretur corpus peccati. ut ultra non re-
uicemus peccato. Si ergo mortui sumus cum xp̄o
credimus quia simul etiam uiuemus cum illo.
Scienter quod xp̄us ^{re} surrexit ex mortuis item non
moritur. mors illi ultra non dominabitur. quod
enim mortuus est peccato. mortuus est remel.
quod autem uiuit. uiuit dō. Ita et uos existimate
uos mortuos quidem esse peccato. uiuentes
autem dō in xp̄o ih̄u. Non ergo regnet peccatum
in uestro mortali corpore. ut obediatis concu-
piscentiis eius. Sed neque exhibeatis membra
uestra arma iniquitatis peccato. Sed exhibete
uos dō tamquam ex mortuis uiuentes. et
membra uestra arma iustitiae dō. peccatum
enim ⁱⁿ uobis non dominabitur. non enim sub lege
estis sed sub gratia. quid ergo peccabimur quoniam
non sumus sub lege sed sub gratia. absit. periclitari
quoniam cui exhibuistis uos seruos ad obediendum.

qui enim mortuus est
iustificatus est a peccato.

16.
serui estis eius cui obedistis. siue peccati in mortem.
siue obedientiam ad iustitiam. Gratias autem deo.
quod fuistis serui peccati. obedistis autem corde
in eam formam doctrinae. in qua traditi estis.

Liberati autem a peccato. serui facti estis iustitiae.

Humanum dico propter infirmitatem carnis
uestre. sicut enim exhibuistis membra uestra seruire
inmunditiae et iniquitati ad iniquitatem.

Ita nunc exhibete membra uestra seruire iustitiae
in sanctificationem. Cum enim serui erretis peccati.

liberi fuistis iustitiae. quem ergo fructum habu-
istis tunc in quibus nunc erubescitis. nam finis illorum
mors est. nunc uero liberati a peccato. serui autem
facti deo. habetis fructum uestrum in sanctificatione.
finem uero uitam aeternam. in christo ihesu domino nostro.

Tu An ignoratis fratres. scientibus enim legem
loquor. quia lex in homine dominatur. quanto
tempore uiuit. nam que sub uiro est
mulier. uiuente uiro alligata est ^{legi}. Si autem
mortuus fuerit uir. ^{eius} soluta est a lege uiri. Igitur
uiuente uiro uocabitur adultera. si fuerit cum alio uiro.
Si autem mortuus fuerit uir eius. liberata est
a lege uiri. ut non sit adultera si fuerit cum alio uiro.

† Suspendia enim peccati mors. gratia autem uitae aeternae.

Itaque frater mei et tuor mortificati estis legi per corpus
xpi. ut sitis alterius qui ex mortuis resurrexit. ut
fructificetis in domino. Cum enim essemus in carne.
passiones peccatorum quae per legem erant opera-
bantur in membris nostris. ut fructificarentur morti.
Nunc autem soluti sumus a lege mortis in qua
detinebamur. ita uteruiamus in nouitate spiritus. et
non in uetustate litterae. quid ergo dicimus. lex
peccatum est. absit. sed peccatum non cognoui. nisi per
legem. nam concupiscentiam non sciebam.
Nisi lex diceret non concupisceris. occasione autem
accepta. peccatum per mandatum operatum est
in me omnem concupiscentiam. sine lege enim
peccatum mortuum erat. ego autem uiuebam sine
lege aliquando. sed cum uenisset mandatum peccati
reuixit. ego autem mortuus sum. et inuentum est
mihi mandatum quod erat ad uitam. hoc esse ad
mortem. Nam peccatum occasione accepta
per mandatum seduxit me et per illud occidit.
Itaque lex quidem sancta et mandatum sanctum et
iustum et bonum. quod ergo bonum est. mihi
factum est mortis. absit. Sed peccatum ut dixi
pareat peccatum. per bonum mihi operatum est

17.
mortem. ut fiat supra modum peccans peccatum per
mandatum. Scimus enim quia lex spiritualis est. ego autem
carnalis sum. uenundatur sub peccato. quod enim operor
non intellego. Non enim quod uolo hoc ago. sed quod odi
illud facio. Si autem quod nolo illud facio. consentio legi
quoniam bona est. Hunc autem uicem non ego operor
illud. sed quod habitat in me peccatum. Scio enim quia
non habitat in me hoc est in carne mea bonum. Nam
uelle adiacet mihi. perficere autem bonum non in uoluntate
non enim quod uolo bonum hoc facio. sed quod nolo malum
hoc ago. Si autem quod nolo illud facio. non ego operor
illud. sed quod habitat in me peccatum. Inuenio igitur
legem uolentem mihi facere bonum. quoniam mihi malum
adiacet. Condelector enim legi dei secundum interi-
orem hominem. uideo enim aliam legem in membris
meis repugnantem legi mentis meae. et captiuam me
in lege peccati quae est in membris meis. Infelix
ego homo. qui me liberabit de corpore mortis huius.
gratia dei per ihesum dominum nostrum. Igitur ego ipse mente
reruo legi dei. carne autem legi peccati. nihil ergo
nunc damnationis est his qui sunt in christo ihesu. qui non
secundum carnem ambulant. Lex enim spiritus uitae in
christo ihesu liberauit me a lege peccati et mortis. Nam

quod impossibile erat legi in quo infirmabatur per
carnem. dñ filium suum mittens in similitudinem
carnis peccati. et de peccato damnauit peccatum in
carne. ut iustificatio legis impleatur in nobis. qui non
secundum carnem ambulamus sed secundum spm;
qui enim secundum carnem sunt quae carnis sunt sapientia;
qui uero secundum spm. quae sunt sps renouantur. Nam
prudencia carnis mors est. prudencia autem sps
uita et pax. quoniam sapientia carnis inimica est
dō. Legi enim dī non ^{est subiecta} ~~subiicitur~~ nec enim potest.
qui autem in carne sunt dō placere non possunt;
tuor autem in carne non estis sed in spū. Si tamen sps
dī habitat in uobis; Si quis autem spm xpi non habet
hic non est eius; si enim xps in uobis est. corpus quidem
mortuum est propter peccatū. Sp̄s uero uiuit propt̄
iustificationem. Quod si sp̄s eius ^{qui} surrexit ih̄m a mor
tuis habitat in uobis; qui surrexit ih̄m xpm a mor
tuis. uiuificabit ē mortalia corpora uestra. propt̄
inhabitantem spm eius in uobis; Ego fratres debita
ser sumus non carni ut secundum carnem uiuamus.
Si enim secundum carnem uixeritis moriemini;
Si autem spū facta carnis mortificatis. uiuatis;
quicumque enim spū dī aguntur. hi filii sunt dī.

18.
Non enim accepistis spm̄ seruitutis tērum in amore,
sed accepistis spm̄ adoptionis filiorum. in quo clamam;
abba pater; Ipse ^{enī} sp̄r testimonium reddit sp̄ritui
nostro quod sumus filii dī. Si autem filii ethereder,
hereder quidem dī. cohereder autē xp̄i. si amē con
pamur. ut et glorificemur; Existimo enim quod
non sunt condignae passionis huius temporis ad
futuram gloriam quae reuelabitur in nobis; Nam
expectatio creaturae. reuelationem filiorū dī spec
tat; Vanitas enim creatura subiecta est non uolens.
sed propter eum qui subiecta ^{eam} in r̄pem; quia et ip̄a
creatura liberabitur a seruitute corruptionis in
libertatem glorie filiorum dī; Scimus enim quod
omnis creatura in gemitu est. et parturit ut que
adhuc; non solum autem illa. sed et nos ipsi primi
tias sp̄r habentes; & ipsi intra nos gemitur ad
optionem filiorum; expectanter redēptionem
corporis nostri; Spero enim salui facti sumus; Spero
autem quae uideatur. non est sper; Nam quod uidet
quis quid sperat; Si autem quod non uidemur
speramus. per patientiam expectamus; Similit̄
autem et sp̄r adiuuat infirmitatem nostram;
nam quidoremur sicut oportet necrimur. sed ip̄e

sp̄r postulat pronobis gemitibus inenarrabilibus; qui
autem scrutatur corda scit quid desideret sp̄n quia
secundum d̄m postulat proreū.

Sui

. bonū.

Scimus autem quoniam diligētia bur d̄m omnia coope-
rantur. ^{in bonum.} hic qui secundum propositum uocati sunt sc̄i;

Item quorū p̄reū ^{ut} et p̄aedeſtinauit conformer fieri
imaginis filii sui. ut sit ipse primogenitus in multis fra-
tribus; quorū autem p̄aedeſtinauit hor et uocauit;

& quorū uocauit hor et iustificauit ille. ^{Quos autē iustificauit.}

illos & iudicauit;

Quid ergo dicemur ad haec? si d̄m pronobis

quis contra nos, qui etiam filio ^{suo} proprio non peperit,

sed pronobis omnibus tradidit illum; quomodo

non etiam cum illo omnia nobis donabit; quis

accusabit elector d̄i. d̄m qui iustificat. quis est qui

condemnat. xp̄s ih̄s. qui mortuus est. immo qui et

resurrexit. qui est in dextera d̄i. qui & licet

interpellat pronobis. qui nos sepeceat a cari-

tate xp̄i. Tribulatio. an angustia. an perreutio.

an fames. an nuditas. an periculum. an gladius.

Sicut scriptum est; quia propter te mortificamur

totā die. destimatis sumus ut uer occisionis;

sed in his omnibus superamur. per eum qui dilexit

nos; certus sum enim. quia neque mori. neque uita-

neq. un. aiter.

Neque angeli. neque principatur. neque instantia
 neque futura. neque fortitudo. neque altitudo.
 neque profundum. neque creatura alia poterit
 nos reparare a caritate di. quae est in xpo ihudno
 nostro; ueritatem dico in xpo non mentior; testi
 monium mihi perhibente concientia mea in spu
 sco. quoniam tristitia est mihi magna. et continu
 ur dolor cordi meo; optabam enim ipse ego
 anathema esse xpo pro fratribus meis. qui sunt
 cognati mei secundum carnem. qui sunt israhelites;
 quorum adoptio est filiorum. et gloria & eter
 tamentu. & legir laetio. et obsequium & promissio
 sa; quorum pater. & ex quibus xpr recedum
 carnem. qui est super omnia dr benedicatur in
 secula amen; non autem quod exciderit uerbu
 di; non enim omnes qui exiit hii sunt israhelites;
 neque qui emensunt abraham omnes filii.
 Sed mirae uocabatur abiremen; id est non ^{qui} filii
 carnis hii filii di. sed qui filii sunt promissionis; est
 mantur in remine; promissionis enim uerbum
 hoc est. Secundum hoc tempus ueniam. et erit
 sa. rae filius; non solum autem. sed et rebecca
 ex uno concubitu ^{filios.} habebit; isaac pater noster;

IX

Ipsaque
si

Inge
nes

Cum enim nondum nata fuissent autali quidegit rem
boni aut mali. ut recundum electionem propositum di
maneret. non ex operibus sed ex uocante dictum
est ei quia maior rerum & minori. Sicut scriptum
est. Jacob dilexi. erau autem odium abui. quid ergo dicem?
p^um quid iniquitas apud d^m absit. ^{non enim dicit;}
mireretur cuius mirereor, & misericordiam prestabo
cuius mirereor. ^{cori fuerit;} ^{igitur non uolentis neque curren}
tis. sed miserentis est di. Dicit enim scriptura pha
sicony. ^{Quia} In hoc ipsum excitauit te. ut ostendam in te uir
tatem meam. & ut annuntietur nomen meum in uni
uersa terra. Ergo cui uult miseretur. & quem
uult obdurat. Dicit itaque mihi. quid adhuc queritur
uoluntati eius qui resistit. O homo tu quis es. qui
perpondeas d^o. p^um quid dicit figmentum ei qui se
finxit. quid me fecisti sic.annon habet potestatem
figulus luti. ex eadem massa facere aliud quidem
uicem in honorem. aliud uero in contumeliam. quod si
uolens d^s ostendere iram. & notam facere po
tentiam suam. sustinuit in multa patientia uasa
irae apta. in interitum. ut ostenderet diuitias
gloriae suae in uasque misericordiae. quae praeparauit
ut in gloriam. quos et uocauit nos. non solum ex

ps

Inge
uere

Inex
odo

Inex
odo

iudaeis. sed & iam & senabur. sicut in ore dicitur.
 uocabo non plebem meam. plebem meam. et non di-
 lectam dilectam. ^{et non misericordiam consecutam misericordiam & securam;}
 & erit in loco ubi dicitur estis

non plebs mea uos. ibi uocabuntur filii diuini; ^{isai}
 autem clamat pro irritis si fuerit numerus filiorum
 irriti tamquam haena maris. reliqua aeralue-
 fi or. uerbum enim consummans et breuians
 inaequitate. quia uerbum breuiatum faciet
 dnr super terram. Et sicut predixit traicer.

Nisi dnr sabaoth reliquisset nobis semen, sicut
 sodomae. fuissemus & sicut gomorrae similiter
 fuissetur, quidem sodomae. quod genter quae
 non rectabantur iusticiam adprehenderunt iusti-
 tiam, iusticiam autem quae ex fide est; irriti uero
 sectando legem iusticiae. In legem iusticiae non
 peruenit. quare quia non ex fide sed quasi ex ope-
 ribus. ^{em} Offenderunt in lapidem offensionis. Sicut
 scriptum est. Ecce ponam in sion lapidem offen-
 sionis & petram scandali. & omnes qui credidit in eu
 non confundentur. ^{em} Frater uoluntarius quidem
 cordis mei. & obretractio ad dm fit pro illis in sa-
 lutem. testimonium enim pr hibeo illis. quod
 a emulationem di habent. sed non secundum scientiam;

Ignoranter enim di iustitiam. & suam querenter statuere.
Iustitiae di non sunt subiecti; finis enim legis xpi ad
iustitiam omnispotentia. Morer enim scripsit.

Inleu
ticu

Quo iustitiam que ex lege est qui fecerit homo uiu &
mea. quae autem ex fide est iustitia. sic dicit.

In deute
ronomii

predixit in corde tuo qui ascendet in caelis. id est
xpm deducere. Aut qui descendit in abyssum. hoc

est xpm ex mortuis reuocare. Sed quid dicit scriptura

In deute
ronomii

prope est uerbum in ore tuo. & in corde tuo. hoc
est uerbum fidei quod predicamur. quae si confitearis

in ore tuo dnm ihm. Et in corde tuo credideris qd
dr illum surretaut a mortuis saluus eris. Corde

In isa
ia

enim creditur ad iustitiam. ore autem confessio fit
in salutem. Dicit enim scriptura, omnis qui credit
in illum non confundetur, non enim est distinctio
iudaei & greci; Nam idem dnr omniu diues.

In mi
chaer

in omnes qui inuocant illum, omnis enim quicumque
inuoceuerit nomen dni saluus erit, quomodo ergo
inuocebunt in quem non crediderunt. Aut quomodo

In iohel

credunt ei quem non audierunt. Quomodo autem
audient sine predicante, aut quomodo predicabunt

In isaum

nisi mittantur. sicut scriptum est, quam speciosum
pedes euangelizantium pacem euangelizantium

bona; sed non omnes obediunt euangelio; et aiareni
 dicit; Dne quis credidit auditui nostro ergo fider
 ex auditui. auditur autem per uerbum xpi; sed dico;
 Num quid non audierunt & quidem in omne terra
 exiit sonus eorum. et in fines orbis terre uerba
 eorum; sed dico. Num quid isrl non cognouit primus
 mores dicit; ego ad aemulationem uor addu
 cam in non gentem; In gentem insipientem in iram
 uor mittam; Esaiar autem audec et dicit. In uentur
 sum a non quae rentabur me. per clam apparui. Hir
 quime non interrogabant; ad isrl aut dicit;
 Tota die expandi manus meas ad populum non
 credentem. et contradicentem; ^{m hui} Dico ergo;
 Num quid repulit dr populū suum. Absit. Nam
 et ego israhelita sum. ex remine abricham ^{de} tribu
 beniamin; Non reppulit dr plebem suam quam
 praesciuit. An nescias in heli a. quiddicte
 scriptura; quem ad modū interpellat dñm aduer
 sus isrl. Dne prophetar tuor occiderunt ab a
 ria suffoderunt; et ego relictus sum solus. &
 quaerunt animam meam; Sed quiddicte illi;
 Responsum diuinum. Reliqui mihi septem milia
 uirorum; qui non cur uauerunt genua sua baal

era
iar

In pra
mo xvii

In cano
duo tero
nomie

In era
ta

rezi
na

Sic ergo & in hoc tempore, reliquias secundum electionem gratiae
saluae factae sunt, si autem gratia non ex operibus.

Alioquin gratia iam non est gratia;

¶ *Tit* quid ergo quod quaerebatur? hoc non est conrectur.
electio autem conrecta est, ceteri uero ex caeca

In iera
ix

caecitas sunt sicut scriptum est, Dedit illis dominus spiritum conpunc
tionis, oculos ut non uideant, et aures ut non audiant

In psalmo
Lxxvii

urque in hodie numquam; et dauid dicit, fiat mensa
eorum in laqueum, ^{in incarnatione} et in retributione illis et in candela,

obscurentur oculi eorum ne uideant, & dorsum illorum
semper incurua. Dico ergo, numquam quid sic offende

punt ut caderent, absit; sed illorum delictum salua
gentibus, ut illorum aemulentur, quod si delictum illorum

diuitiae sunt mundi, et deminutio eorum diuitiae
gentium, quanto magis plenitudo eorum, uobis

enim dico gentibus, quam diu quidem ego sum gen
tium apostolorum ministerium meum honorificabo.

si quomodo ad aemulandum prouocem carnem meam,
et salua faciam aliquos ex illis, si enim amissionem

reconciliatio est mundi, quae assumpcionis uitae ex mor
tuis, quod si delibatio est & marra, et radix rai,

& rami, quod si aliqui & rami fracti sunt, tu autem
cum oleaster erres, inrentures in illis, & rotas radices

& pinguedinis oliuae factus es. Noli gloriari aduersus
 neminem. Quod si gloriaris. non tu radicem portas. sed
 radice. Dicit ergo fracti sunt rami. ut ergo in res ar.
 Bene propter incredulitatem fracti sunt. tu autem
 fides tu inoliatum rapere. sed tamen. Si enim de na
 turalibus ramis non peperit. uel forte nec tibi
 parcat. uide ergo bonitatem & seueritatem di.
 In eor quidem qui caeciderunt seueritatem. in te autem
 bonitatem si per maneris in bonitate. alioquin & tu
 excideris. sed & illi si non per manserint in in credu
 litate. in renerunt. potens est enim de. iterum in re
 nere illor. nam si tu ex naturali excisus oleastro.
 & contra naturam in renerer in bonam oliuam.
 quanto magis hi secundum naturam in renerunt
 propriae oliuae. Nolo enim uos ignorare fratres.
 misterium hoc. ut non sit uobis ipsi sapientes.
 quia caecitas ex parte contigit in irritum. donec
 plenitudo gentium intraret. & sic omnis in irritum saluus
 fieret. Sicut scriptum est. Veni & desin. qui em
 piat & auer impietatem ab iacob. & hoc illud me
 testamentum cum abstulero peccata eorum. ^{dicit dñs}
 secundum euangelium quidem inimici propter
 uos. secundum electionem autem carissimi

Iner
12

propter patres; sine penitentia enim sunt dona et uoca-
tio dñi. Sicut enim aliquando & uos non credidistis dñi;
hunc autem misericordiam consecuti estis. propt̄
illorum inoboedientiam. Ita et ista nunc non credi-
derunt in uestram misericordiam. ut & ipsi mise-
ricordiam consequantur; Concluserunt enim dñs om-
nia in incredulitate. ut omnium miseretur; Data
tudo diuitiarum sapientiae et scientiae dñi.
quam incomprehensibilis sunt iudicia eius. & in-
uestigabiles uiae eius; Qui enim cognouit sensum
dñi. aut quis consiliarius eius fuit. aut quis prior
dedit ei. & retribuetur ei. quoniam ex ipso & per
ipsum & in ipso sunt omnia. ipsi gloria in secula amen.
Obsecro itaque uos fratres per misericordiam dñi.
ut exhibeatis corpora uestra. hostiam uiuam sanctam
placentem. rationale obsequium uestrum;
& nolite conformari huic saeculo. sed reformamini
in nouitate sensus uestri. ut probetis quae sunt uolun-
tati bona. et beneplacens et perfecta. Dico enim
per gratiam quae data est mihi omnibus qui sunt
inter uos. non plus sapere quam oportet sapere.
sed sapere ad roborem; & unicuique sicut dñs diuisit
mensuram fidei; sicut enim in uno corpore multa membra

Thesala

Tim

habemus. Omnia autem membra non eundem actum
 habent. Ita multi unum corpus sumus in xpō; Singuli
 autem alter alterius membra, habentes autem dona
 tiones secundum gratiam quae data est nobis. differentes;
 siue prophetam. secundum rationem fidei; siue ministe
 rum. in ministrando; siue quid docet in doctrina; qui ex
 hortatur. in exhortando. qui tribuit. in simplicitate.
 qui praeeft. in sollicitudine. qui miseretur. in hilari
 tate; dilectio sine simulatione; odienter malis adhe
 renter bonis; caritatem fraternitatis. inuicem
 diligenter; honore inuicem praeeuenienter. sol
 licitudine non pigri; spū feruenter. dñō rerui
 enter; spe gaudenter. In tribulatione patienter;
 orationi instanter. necessitatibus scōrū com mu
 nicanter. hospitalitatem sectanter; Benedicite
 perrequerentibus ^{uost} benedicite. & nolite maledicere;
 gaudere cum gaudentibus. flere cum flentibus; Idipsum.
 inuicem sentientes; non altarapientes. sed humilib;
 conuenienter; Nolite esse re prudenter apud uos me ap
 sor; nullum malum pro malo reddentes. pro uidenter;
 bona non tantum coram dō. sed etiam coram ^{omnibus} hominib;
 si fieri potest quod ex uobis est. cum omnibus hominib;
 pacem habentes; non uos me apsor defendentes

In p^{ro}
u^{er}bis

carissimi reddate locum irae. scriptum est enim mihi IN DEUTER
uindictam ego retribuam dicit dñs; sed si erunt
inimici tui cibi illi. sicut potum dailly, hoc enim
facient. carbonem ignis congerent super caput eius.
Noli uinci a malo. sed uince in bono malo. Omnis anima.
potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas
nisi a dō; quae autem sunt a dō ordinata sunt; Jaque
qui resistit potestati dī ordinationi resistit, qui
autem resistunt ipsi sibi damnationem adquirunt;
Nam principes non sunt timori boni operis sed mali.
Ira autem non timet potestatem. bonū fac. & habebis
laudem ex illa; dī enim minister est. uindex
iniquitatis qui malum agit, Ideo^q necessitate subditi esto
te non solum p^{ro}pter ipsam. sed & p^{ro}pter conscientiam, Ideo
enī & tributa praestata, ministri enim dī sunt. in hoc
ipsum seruienter; Reddite omnibus debita; cui tributū
tributū, cui uectigal. uectigal, cui timorem. timorē.
cui honorem. honorem, Memini quicquam debeat
nisi ut inuicem diligatur, qui diligit proximum legē
impleat, nam non adulterabis. non occideris. non fu-
raberis. non falsum testimoniū dices. non concupis-
ceris; & si quod est aliud mandatum in hoc uerbo est au-
ratur; Dilige proximum tuum. tamquam te ipsum;

In exo
do

In exo do

In tibi in bonum. si autem malum feceris. non enim sine causa gladius portat; dicit enim minister

dilectio proximi malum non operatur, plenitudo ergo
 legis est dilectio, & hoc scienter tempus quia hora est
 iam non deromno surgere, nunc enim propior est
 nostra salus quam cum credidimus. pox p̄cessit. dies
 autem adpropinquavit. abiciamus ergo opera tenebra
 rum. et induamur arma lucis. sicut in die honesteambu
 lemur. non in comestrationibus & ebrietatibus non in
 cubilibus et in pudicitia. non in contentione & gnula
 tione. sed induimus dñm ihm xpm; & carnis curam
 nefecatur in desideris. Infirmum autem in fide assumite.
 non in dirceptionibus. ^{Coignationum;} Alius enim credit manducare se
 omnia; qui autem infirmus est. holera manducet.

¶ Si qui manducat non manducantem non respiciat; &
 qui non manducat manducantem non iudicet. dñs eni
 illum assumit. tu quis es qui iudicas alienum servum
 suo dño stat aut cadit. stabit autem. potens est enim dñs
 statuire illum, nã alius iudicat diem. ^{inter die;}
 Alius iudicat omnem diem. unusquisque in suo sensu
 abundet. qui rapit diem. dño rapit; et qui manducat
 dño manducat. gratias enim agit dño; & qui non man
 ducat dño non manducat. & gratias agit dño. nemo
 enim non trũ sibi uiuit. & nemo sibi moritur, siue
 enim uiuimus dño uiuimus. siue morimur dño morimur.

XIV

sive ergo uiuimus sive morimur. dñi sumus. In hoc enī
xpr̄ et mortuus est et re. ^{sic rec.} ut & mortuorum &
uiuorum dominetur; tu autem quid iudicari fratre
tuum. ^{aut tu quare spernir fratre}
tuū. omnes enim sta^{tim} bimur ante tribunal dī.
Scriptum est enim, uiuo ego dicit dñs, qm̄ mihi
flectet omne genu. & omnis lingua confitebitur
dō; Itaque unum quiri^{us} nostrum^{us} pro rationem sed
det dō; non ergo amplius inuicem iudicemur. sed hoc
iudicemur. ne ponatur offendiculum fratri
uel scandalum; scio & confido in dño ihū. quia nihil
commune per ipsum nisi ei quia estimat quid com
mune esse. illic commune est; si enim propter cibū
^{aut scandalizat.} frater tuus contristatur. Tamⁿ secundum caritatem
ambulari; nolui cibum tuo illum perdere. pro quo xpr̄
mortuus est. non ergo blasphemetur bonum
nostrum. non est regnum dī erca et potus. sed iusti
tia et pax et gaudium in r̄p̄ r̄cō; qui enim in hoc
seruit xpo. placet dō. et probatur est hominibus;
Itaque quae pacis sunt sectemur. et quae edifi
cationis sunt inuicem ⁱⁿ ^{Custodiamus;} pro uocemur; nolui propt̄
ercam dertruere opus dī; omnia quidem munda
sunt. sed malum est homini qui per offendiculum

Thesa
7A

manducat; bonum est non manducare carnem.
 et non bibere uinum. neque in quo frater tuus of-
 fendit. aut scandalizatur aut infirmatur; tu fidem quam
 habet pener te metipsum. habe coram dō; Beatus qui
 non iudicat se metipsum. in eo quod probat; qui autem
 dixerit sic manducauerit damnatus est. quia non ex
 fide; omne enim quod non est ex fide peccatum est;
 Debemus autem non firmiores. inbecillitate infir-
 morum sustinere. & non nobis placere; Unusquis
 que nostrum proximo suo placeat in bonū ad aedi-
 ficationem; Nam & xp̄i non sibi placuit. sed sicut
 scriptum est; Improperia improperantū tibi.
 caeciderunt super me; quaecumque enim scrip-
 ta sunt. ad nostrā doctrinā scripta sunt. ut per
 patientiam. & consolationē scripturarum spem
 habeamur; dñi autem patientiae. et solacii det uobis
 id ipsum sapere in altiorum. secundum ih̄m xp̄m.
 ut unam inf̄ uno ore honorificetis dñm. & patrem
 dñi nostri ih̄u xp̄i; propter quod suscipite inuicē.
 sicut et xp̄i suscepit uos in honorem dñi; Dico enī
 xp̄m ih̄m ministrum fuisse circumcisionis. prop-
 ter ueritatem dñi. ad confirmandas promissiones
 patrum; Gentes autem super misericordia

xv

Thesala

Inpral
no

honorare dñm sicut scriptum est; propterea confitebor
tibi in gentibus. Et nomen tuum cantabo; et iterum dñe,
Laetamini gentes. cum plebe eius, et iterum. Laudate
omnes gentes dñm. & magnificate eum ^{omnes} populi; &
rursus eradicet atq; erit radix terre. & quid sur
get regere gentes. in eo gentes sperabunt; dñi autē
spei repleat uos omni gaudio & pace incredendo.
ut habundetis in spe & uirtute sp̄s sc̄i; cō-tur sum
autem frater mei ego ipse deuobis. quoniam & ipse
plenus est dilectione. repletus omni scientia. Itaque
posuit aliter utrū monere;

xi

Audacius autem scripsi uobis fratres & parte,
tamquam in memoriam uos reducent. propter
gratiam quae data est mihi a dō. ut sim minister xpi
ihū in gentibus. sc̄ificans euangeliū dñi. ut fiat obla
tio gentium accepta sc̄ificata in sp̄u sc̄o; habeo igit
gloriam in xp̄o ihū a dñm; non enim audeo aliquid
loqui eorū. quae me non efficiet xp̄i. in obediē
tia gentium uerbo & factis. in uirtute signorū
& prodigiorum. in uirtute sp̄s sc̄i. Itaque ab hie
ruralem per circuitum urque ^{al}lyricum reple
uerim euangelium xp̄i; sic autem hoc praedicauit
euangelium. non ubi nominatus est xp̄i.

nesuper alienum fundamentum aedificarem; sed
 sicut scriptum est. Quibus non est adnuntiatum
 deo uidebunt. & qui non audierunt intellegent;
 pp̄t quod impediēbar plurimum uenire ad uos;
 hunc uero ulterius locum non habent in his regi-
 onibus. cupiditatem autem habent ueniendi ad
 uos. exultat iam praecedentibus annis; cum
 in hispaniam proficisci caepero. ^{spero quod} praeteriens
 uideam uos. & uobis deducar illuc. si uobis primū
 ex parte fructus fuero; hunc igitur proficiscar
 hierusalem. ministrare eis; probauerunt enim
 macedonia & achaea conlationem aliquam facere
 in recuperationem eorum. qui sunt hierusalem; placuit
 enim eis. & debitorer sunt eorum; nam si spirita-
 lium eorum participes facti sunt gentales. Debet
 & carnalibus ministrare eis; hoc igitur cū consu-
 mauero & assignauero eis fructum hunc. profi-
 ciscar per uos in hispaniam; Scio enim quoniam
 ueniens ad uos in habundantia benedictionis
 xpi ueniam; obsecro igitur uos fratres per dnm
 nostrum ih̄m xpm. & per caritatem sp̄s. ut ad-
 iuuetis me in orationibus pro me ad dnm. ut liber-
 ab infidelibus qui sunt in iudaea. & obsequii mei

oblatio fiat accepta in hierusolima. scilicet ut ueniam ad uos
in gaudio per uoluntatem dñi. & refrigerer uobiscum;
Dñs autem pax sit cum omnibus uobis. amen; Com mendo
autem uobis phoebem sororem nostram. quae est
in ministerio ecclesiae quae est cenchir. ut eam
suscipiat in dño dignetur. & assistat ei in
quocumque negotio uestri indigerit; & uim ipsa
quoque ad sit multar. & mihi ipsi.

xii.

Salutate priscam et aquilam adiutores meos in
xpō ihū. qui pro anima mea suas ceruices suppositis
quibus non solum ego gratias ago. sed et cunctae
ecclesiae gentium. & domesticam eorum ecclesiam;
Salutate ephesum dilectum mihi. qui est primitiuus
a se in xpō; ^{ihū} Salutate mariam. quae multum laborauit
in uobis; Salutate andronicum et iulium cognatus
& conceptuor meos. qui sunt nobiles in apostolis.
qui retante me fuerunt in xpō; Salutate ampliatum
dilectissimum mihi in dño; Salutate urbanum ad
iutorem nostrum in xpō. & stachin dilectum meum;
Salutate apellen. probum in xpō; Salutate eos qui
sunt ex aristoboli; ^{domo} Salutate erodionem cognatum meum;
Salutate eos qui sunt ex narcissi. qui sunt in dño;
Salutate triphenam. & triphosam quae laborant

indno; salute persidam carissimam. quae multu
 laboravit indno; salute rufum electum indno.
 & matrem ^{ei.} meam; Salute. sin critum flezonta
 hermem patrobam. her mam & quicum eis sunt
 fratres; Salute phi lozum. & iuliam [&] nereum &
 portorem eium olimpiadem. & olimpia. & omnes qui
 cum eis sunt scois; Salute inuicem in orculo rco;
 Salutant uor omnes aeclesiae xpi;

[Xii]. Rogo autem uor fratres ut obrenuetur eor. qui
 disensioner & offendicula praeter doctrinam
 quam uor didicistis faciunt. & declinate ab eis;
 huiusmodi enim xps dno nostro non reuicunt. sed
 suo uentri. & per dulcer sermoner & benedictioner
 reducunt corda in nocentium; uestra autem obedi
 entia in omnem locum diuulgata est; gaudeo igitur
 in uobis. sed uolo uor sapienter esse in bono. & sim
 pliciter amalo; Dr autem pacis conterat rathanan
 sub pedibus uestris uelociter; gratia dñi ni ihu xpi
 uobiscu. Salutat uor amotheus adiutor meus.
 & lucius & iaron. & eropi pater cognati mei; Saluto
 uor ego ^{pro nomen} tertius qui scripsit epistalam indno;
 Salutat uor gaius hospes meus. & uniuersae aec
 cleriae ^{gentium;} Salutat uor erastus. arcarius ciuitatis

^{p. nomen}
& quartus frat[er] ; Et autem qui potens est uos confir-
mare iuxta euangelium meum. & praedicationem ihu xpi.
secundum reuelationem misterii temporibus aeternis
tacti. quod nunc patefactum est per scripturas
prophetarum. secundum praeceptum aeterni di.
ad obedientiam fidei incunctis gentibus. Cognitoroli
sapienti do per ihu xpm. cui honor in saecula saecula
lorum amen. habet uersus dcccxi. ^{1. mille}

Finit epistula ad romanos. ^{cap.} Incipit ad corinthios

- i. Fidelis dr̄ per quem uocatus est de cir sur̄ dr̄. & con-
tentione uerborum. crux pereuntibus stulticia est.
Sapientiam loquimur inter p̄s-fector. animalis ho-
mo non p̄cipit. quae sunt spr̄ di. fundamentum est
ihu xpr̄ uos estis templum di.
- ii. De quodam qui uxorem patris sui habuit. tradendum
satanae in interitum carnis.
- iii. Non bona gloriatio uestra pusillum fermentum
totam massam corrumpit de iudicia interfracta
molte fornicari quia corpora uestra membra sunt xpi.
- iiii. De continentia. & unus quisque suam uxorem habeat
& qui fuerint incontinenter nubant ne fiat reparatio
coniugii. Inquam uocationem uocatus est quis in eam
ambulet.

Iu De uirginibus.

Iui De sacrificiis. & circa idolotatorum & qui militat sunt
stipendur. umquam praedicant euangeliū in deuitat
omnibus omnia fui. ut omnes lucrarent.

Iuii Omnis qui in agone currit. omniū continentia habet.
temptatio uor non adprehendat nisi humana. polo
uor ... participet et redaemoniorum. omne
quod in macello uenit manducate

Iuiii Caput uiri xpi. caput autem mulieris uir. oportet
herere et esse. ut prouati manifesti sint
inter uos de dominicam caenam.

Iuiii De spiritalibus. uos estis corpus xpi caritas
magna hinc est. de prophetatione linguae
holite pueri esse sensibus qui ignorat ignorabitur
mulieres in ecclesia taceant.

Ixi Quia xpi mortuus resurrexit. & uisus est apertis.
quomodo mortui resurgunt. aut in ^{quo} corpore ueniunt.
Omnes quidem resurgimus. sed non omnes immu-
tabimur.

Ixi De collectabus quae propter scōr fit.

Ixi De praelibamina stephani. & debere eos qui scōr
ministrant honorificari. Saluatio aquilae & prir
cillae. & qui non amat dñm ihm xpm sit anathema
ex p̄t̄e cap̄

an qu, megrum

Corinthi sunt achai. & hi similiter ab ap^{to} audierunt
verbum ueritatis. & subuersi multifari & falsi apostolor.
quidam a philorophide uerborum eloquentas alii ad rectales
iudaicas inducunt. horum reuocat apostolor ad ueram
& euangelicam fidem. ^{scribens} eis ab epheso per
timotheum. ad corinthios .ii. maranatha. i. dñs uenit

Incipit epistola
pauli apostoli
ad corinthios .i.

cu omib; qui uo
caut nom dñi nri
i xpi

Paulus uocatur apostolor ihu xpi per uoluntatem di.
& sortetur frater ecclesie di quae est corinthi.
sanctificatur in xpo ihu uocatur scilicet. In omni loco ip^{oru}
& nostro gratia uobis et pax ad o patrem nostro & dno
ihu xpo; Gratia a dno meo semper prouobis in gratia
di quae data est uobis in xpo ihu. quia in omnibus di
uiter facta est in illo in omni uerbo & in omni scientia;
Eosicut testimonium xpi confirmatum est in uob^{is}. ita ut
nihil uobis desit in ulla gratia. expectantibus reuelati
onem dñi nostri ihu xpi. qui & confirmabit^{ur} usque
ad finem sine crimine. in die aduentur dñi nostri ihu xpi;
Fidelis dñi per quem uocati estis in roci & caritatem filii
ihu xpi dñi nostri; Obsecro autem uos fratres per
nomen dñi ihu xpi. ut id ipsum dicatur omnes. & non
sint in uobis scilicet firmata; scilicet autem perfecti in eodem
sensu. & in eadem scientia; significatum est enim mihi
de uobis fratres mei ab his qui sunt cl oer. quia com

29

Tentamen inter uos sunt; hoc autem dico. quod unus
quisque uestrum dicit; ego quidem sum pauli. ego
autem apollo. ego uero cephae. ego autem xpi; diu
sur e xpi. Numquid paulus crucifixus est. prouobis
aut in nomine pauli baptizati estis. Gratias ago do
meo quod neminem uestrum baptizauit nisi eripum
& zaium. ne quis dicat quod in nomine meo baptiza
ti sitis; baptizauit autem & stephanus domum caserum
nercio. si quem alium baptizauerim. non enim misit
me xpi baptizare sed euangelizare. non in sapien
tia uerbi ut euacuetur crux xpi. uerbum enim cru
cis. pereuntibus; quidem stultitia est. his autem
qui adiuuunt. id est uobis. uirtus est. Scriptum
est enim; perdam sapientiam sapientium. & pru
dentiam prudentium reprobo; ubi sapiens; ubi
serba. ubi ⁱⁿ quistor huius mundi. nonne stultam
fecit deus sapientiam huius mundi. nam quia in di
sapiencia non cognouit mundus per sapientiam
dm. placuit do per stultitiam praedicationis. saluos
facere credentes. qm & iudaei signa petunt. & gre
ci sapientiam quaerunt. Non autem predicamus
xpm crucifixum. Iudaeis quidem scandalum. gentibus;
autem stultitiam; ipsi uero uocatur iudaeis atque
grecis.

& qd infirmū ē dī
fortior ē hominib;

xpm̄ dī uirtutem et dī sapientiam. quia quod stultum
est dī sapientur est hominibus. uidete enim uocationē
uostram fratres. quia non multi sapienter secundū
carnem. non multi potenter. non multi nobiler. sed
quae stulta sunt mundi elegit dī ut confundat sapi
enter. & infirmam mundi elegit dī ut confundat fortia.
& ignobilia mundi & contemtabilia elegit dī. & quae
non sunt ut ea quae sunt dētrueret. ut non gloriētur
omnis caro in conspectu eury. Ex ipso autem uos estis
in xpō ihū. qui factus est sapientia nobis adō. & iustitia.
& rēficatio. et redemptio. ut quem ad modum
scriptum est. qui gloriatur in dño gloriatur.
& ego cum uenirem ad uos fratres. ueni non per
sublimitatem sermonis aut sapientiae. annuntians
uobis testimonium xpi. non enim iudicavi scire
me aliquid inter uos. nisi ihū xpm̄. et hunc crucifi
xum. ^{& tremore} Ego in infirmitate et amore multo fui
apud uos. ^{sermo meus.} & predicatio mea non in persuasibilib;
humane sapientiae uerbis. sed in ostensione spiritus
& uirtutis. ^{ut} fides uestra ponit in sapientia homi
num. sed in uirtute dī. sapientia autem loquimur
inter perfectos. sapientia uero non huius seculi.
neque principum qui destruantur. sed loquimur

Iphiere
mā

di sapientia in mis. terio quae abscondita est. quam
 predestinavit dr̄ ante secula in gloriam nostram.
 quam nemo principum huius seculi cognovit.
 Si enim cognovissent. numquam dñm gloriæ cruci
 fixissent. Sed sicut scriptum est.
 quod oculis non vidit. nec auribus audiuit. nec in cor
 hominis ascendit. quae preparavit dr̄ diligentibus.
 Nobis enim revelavit dr̄. per xpm̄ suum.
 Sp̄s enim omnia scrutatur. etiam profundati.
 qui enim scit hominum quae sint hominis. nisi xpm̄
 hominis qui in ipso est. Ita et quae di sunt nemo cog
 novit. nisi sp̄s di. Nos autem non xpm̄ huius mundi
 accepimus. sed xpm̄ qui ex dō est. ut sciamus quae
 ad dō donata sunt nobis. quae & loquimur. non
 doctorum humanae sapientiae verbis. sed in doctrina sp̄s.
 spiritualibus spiritualia comparantes.
 Animalis autem homo non percipit ea quae sunt sp̄s di.
 stultitia est enim illi. & non potest intellegere. quia
 spiritualiter examinatur. sp̄s talis autē iudicat om
 nia. & ipse a nemine iudicatur. qui enim cognovit
 sensum dñi qui instruat eum. Nos autem sensum
 xpi habemus. & ego frater non potui vobis loqui
 quasi spiritualibus. sed quasi carnalibus.

ppun...
Hypsona

Tresa
TA

tamquam paruulus in xpo. Lac uobis potum dedi non
ercam; pondum enim poteratur. sed nec nunc quidem
potestis. adhuc enim estis carnales; cum enim sit
in uos zelus et contentio. nonne carnales estis. &
secundum hominem ambulatis. Cum enim quis dicit
ego quidem sum paulus. alius autem ^{est} apollo.
nonne homines estis. quid igitur est apollo. quid
uero paulus. ministri eius cui credidistis. & uni
cuique sic dñs dedit; ego plantaui. apollo rigauit.
sed dñs incrementum dedit; itaque neque qui plan-
tat est aliquid neque qui rigat. sed qui incremen-
tum dat dñs; qui plantat autem & qui rigat unum
sunt. Unus quisque autem propriam mercedem
accipiet secundum suum laborem; dñs enim sumus
adiutores; dñs agricultura estis. dñs aedificatio estis;
secundum gratia dñi quae data est mihi. ut sapiens
architectus fundamentum posui. alius autem super
aedificat. Unus quisque autem uideat quomodo super
aedificet. Fundamentum enim aliud nemo potest
ponere praeter id quod positum est. quod est xps
ih̄s; si quis autem super aedificat supra fundamentum
hoc. aurum argentum. lapides pretiosos. ligna
faenum stipula. unus cuiusque opus

manifestum erit; ^{di} Dies enim declarabit. quoniam
in igne reuelabitur. & unum cuius que opus quale
sit ignis probabit. Sicut uero opus manente quod
super aedificauit. mercedem accipiet. sicut uero
opus arrepto. detrimentum patietur. Ipse autem
saluus erit. sic tamen quasi per ignem.

Hec igitur quia templum dei estis & spiritus dei habitat
in uobis. Siquis autem templum dei uiolauerit. dispo-
det illum deus. templum enim dei res sancta est. quod estis
uorum. nemo uos seducat. Siquis uideatur inter uos
sapienter esse. in hoc saeculo stultus fiat. ut sit
sapienter. Sapientia enim huius mundi stultitia est
apud deum. scriptum est enim. comprehendam
sapientes in astutia eorum. et iterum. dominus nouit
cogitationes sapientium. quoniam uanae sunt.

Thesa
72

Thpsal
mo lxxxvii

Itaque nemo gloriatur in hominibus. omnia enim
uestra sunt. siue paulus. siue apollo. siue cephas. siue
mundus. siue uita. siue mors. siue praesentia. siue
futura. omnia enim uestra sunt. uos autem christi.
christus autem dei. Sic non existimet homo ut minis-
tror christi. et discipulatorer misteriorum dei.
hic iam quaeritur inter discipulatores. ut fidelis
quis inueniatur; mihi autem pro minimo est.

IV

Aut ab humano die ut a uobis iudicet. sed neque me ipsum iudico; nihil enim mihi
consciur sum. sed non in hoc iustificatus sum. qui autem
iudicat me dñr est; Itaque nolite ante tempus iudicare
quo adurque ueniat dñr. qui et in luminabit abt condita
tenebrarum. et manifestabit consilia cordium; &
tunc laus erit unicuique ad dō. Hec autem frater
transfigurauit in me. & apollo p̄ptuor. ut in nobis
dixit. p̄ supra quam scriptum est. unum aduer
sus ^{iterum} impletur pro alio. qui enim te disceruit
quid autem habet quod non accepisti. Si autem acce
pisti quid gloriaris quasi non acceperis. Tam rati
rati estis. tam diuiter facti estis. si enim nobis regna
tur. & utinam regnaretur. ut & in uobis regna
remur. puto enim ^{dr̄} apostolor nouis simon
ordendit. tamquam mortis destinator. qui a pec
taculum facti sumus ^{huic} mundo. & angelis & hominib;
por stulti propter xpm. uor autem prudenter
in xpo. por infirmi. uor autem fortes. uor nobi
les. non autem ignobiles; urque in hanc horam
& esurimus. et sitimus. & nudi sumus. & colaphis
cedimus. & instabiles sumus. & laboramus
operanter manibus nostris; maledicimur &
benedicimur. persecutionem patimur. & sustinemus;

blarphemamur. & obreeramur; tamquam purgamenta
 huius seculi facti sumus; omnium per ipse[m] ma[ri]t[is] que adhuc;
 Non ut confundam uos haec scribo. sed ut filios meos
 carissimos moneo. Nam si decem milia pedagogorum
 habeatis in xp[ist]o. sed non multos patres; nam in xp[ist]o ih[esu]
 per euangelium ego uos genui. Rogo ergo uos. imi-
 tatorer mei estote; Ideo misi ad uos thimotheum
 qui est filius meus carissimus & fidelis in d[omi]no. qui uos
 com[m]onefaciat uias meas quae sunt in xp[ist]o; sicut
 ubique in omni ecclesia doceo; tamquam non uenturus
 sim ad uos. sic inflati sunt quidam; ueniam autem cito
 ad uos sid[er]i uoluerit. & cognoscere non sermone[m]
 eorum qui inflati sunt sed uirtutem. non enim in
 sermone est ^{regnum} d[omi]ni sed in uirtute; quid uultis
 in uirga ueniam ad uos an in caritate & sp[irit]u
 mansuetudinis. Omnino auditur inter uos forni-
 catio. & talis fornicatio qualis nec inter gentes.
 Ita ut uxorem patris ^{aliquis} ~~quis~~ habeat; & uos inflati
 estis. & non magis luctum habuistis. ut tollatur
 de medio uestrum qui hoc opus fecit; ego quidem
 abren[unci] corpore praeferen[ti] autem sp[irit]u. Tam iudi-
 caui ut praeferen[ti] eum qui sic operatur est.
 In nomine d[omi]ni n[ost]ri ih[esu] xp[ist]i congregatur uobis & in sp[irit]u

71

cum uirtute dñi ihū. tradere huiusmodi satanae
in interitum carnis. ut sp̄s saluus sit in die dñi ihū xp̄i.

ii) ^{Ne} Non bonae gloriae uestra. Scitis quia modicum fer-
mentum. ut sitis noua conspersio sicut estis azimi.
*tota m. s. corrupta
& p. s. accedens s. m. a.* et enim pascha nostrum. immolatur est xpr̄.

Itaque sp̄ulemur. Non in fermento ueteri neque
in fermento malitiae et nequitiae. sed in azimis
sinceritatis & ueritatis. Scripsi uobis in epistola.
Ne commisit camini fornicariis. non utique forni-
cariis huius mundi. aut auaritis. aut rapacibus.
aut idolis seruientibus. ~~aut maledicis.~~ Alioquin.
deberatis de hoc mundo exire. tunc autem
scripsi uobis. non commiseri. Si uis quis frater
nominatur est fornicator. aut auarus. aut
idolis seruiens. aut maledicus. aut ebriosus.
aut rapax. Cum eiusmodi nec cibum sumere.
quidem ^{mihi} de his qui foris sunt iudicare. nonne
de his qui intus ^{sunt} uos iudicatis. nam eos qui foris
sunt dñs iudicabit. aufer te malum ex uobis ipsis.
aut et aliquis uestrum habens negotium apud
alterum. iudicari apud iniquos. et non apud sc̄os.
An nescitis quoniam sc̄i de mundo iudicabunt.
et si in uobis iudicabitur mundus. indigni estis

^{mi} quidem in iudicatur. percutis quoniam angelos iudi-
 cabimur. quantomagis saecularia. Saecularia igitur
 iudicia si habueritis. contemptibiles quisunt in ecclesia.
 illorum constituite ad iudicandum. aduere eundem uestram
 dico; sic non est inter uos sapiens qui quam quis possit
 iudicare inter fratrem suum? Sed frater cum fratre
 iudicio contendit. & hoc apud infideles. Tam quidem
 omnino delictum est in uobis. quod iudicia habetis in
 uos; quare non magis iniuriam accipitis. quare
 non magis fraudem patimini. sed uos iniuriam faci-
 tis & fraudatis. & hoc fratribus. An nec citis quia
 iniqui regnum dei non possidebunt. Nolite errare.
 neque fornicari. neque idolis reuenter. neque
 adulteri. neque molles. neque masculorum concubi-
 torer. neque furor. neque auari. neque ebriori
 neque maledici. neque rapaces regnum dei possidebunt.
 & haec quidem fuistis. sed abluti estis. redcoificati
 estis. ^{saluati facti estis} In nomine domini nostri ihu xpi. & spū dī nostri;
 Omnia mihi licent. sed non omnia expediunt.
 Omnia mihi licent. sed ego sub nullius redigar
 potestate; ercauentri. & uenter ercir; Dī autem
 et hunc et ha. sed destruet; corpus autem non forni-
 cationi sed dno. & dnr corpori; Dī uero & dnm sur
 citauit.

Tempore

& non succidat per uirtutem suam. Meretrix quoniam corpora uestra membra sunt xpi. tollent ergo membra xpi faciam membra meretricis. Absit. An meretrix quoniam qui aderet meretrici unum corpus efficitur. Erunt enim inquit duo in carne una. qui autem adheret dno. unus rpr est. fugite fornicationem; Omne peccatum quodcumque fecerit homo. extra corpus est. qui autem fornicatur in corpus suum peccat; An meretrix quoniam membra uestra templum est rpr rei qui in uobis est. quem habetis ad d. & non estis uestri. empti enim estis pretio magno. Glorificate & portate dm in corpore uestro. De quibus autem scripsit ^{mih} bonum est homini mulierem non tangere; propter fornicationem autem unus quisque suam uxorem habeat. & unaqueque suum uirum habeat; uxori uir debitum reddat. similiter autem et uxor uiro. ^{Mulier.} uxor sui corporis potestatem non habet. sed uir. similiter autem et uir sui corporis potestatem non habet. sed ^{mulier.} uxor. nolite fraudare inuicem. nisi forte & consensu ad tempus ut uacetis orationi. & iterum reuertimini in id ipsum. Hec enim det uos satanas propter incontinentiam uestram. Hoc autem dico secundum indulgentiam.

Thuc
preser

iii.

non secundum imperium. Volo autem omnes
 homines erresicut meipsum. Sed unus quisque
 proprium habet donum ex dō. Alius quidem sic.
 Alius uerō sic. Dico autem non nuptiar et uiduir.
 Bonum est illis si sic maneant sicut & ego.
 Quod si non continent nubant. melius enim
 est nubere quam uri. His autem qui in atri
 monio iuncti sunt praecipio non eoz reddnr.
 uxorem a uiro non discedere. quod si discesserit
 manere in nuptiam. aut uiro suo reconciliari.
 & uir uxorem non dimittat. nam caeteris ego
 dico non dnr. Siquis frater uxorem habet infi
 delem. & hęc consentit habitare cum illo. non
 dimittat illam. & si quae mulier habet uirum infi
 delem. & hic consentit habitare cum illa non dimittat
 uirum. Sciñficatur est enim uir infidelis in
 muliere fidelis. & sciñficata est mulier infidelis
 per uirum fidelis. alioquin filii uestri in
 mundi essent. nunc autem sciñ sunt. Quod si
 infidelis discedit. discedat. non est enim ser
 uitati subiectus frater aut soror in huius
 modi. In pace autem uocauit non dnr. unde eni
 scit mulier si uirum saluum faciet. nisi uirum cui
 que

Aut unde scit uir si mulier e salua faciet.

sicut diuisit dñr. Unum quemque sicut uocauit dñr.
ita ambulet. Sicut in omnibus ecclesiarum doctores; cir-
cum eius aliquis uocatur est. non adducit praeceptum;
In praecepto aliquis uocatur est. non circum eius datur;
circumcisio nihil est & praeceptum nihil est. sed obser-
uatio mandatorum dñi. Unusquisque in qua uoca-
tione uocatur est. in ea per maneat; Seruus uoca-
tur episcopus non sibi curae. sed & si poterit liber fieri.
magis utere; qui enim in dño uocatur est seruus.
liberatur est dñi. similiter & qui liber uocatur est.
seruus est xpi. praeterea enim praestitum nolite fieri serui
hominum; unusquisque in quo uocatur est frater.
in hoc maneat apud dñm. De uirginibus autem praeceptum
dñi non habeo. consilium autem dico. tanquam mise-
ricordiam conuectur ad dñm. ut sim fidelis;
Ex ista ergo hoc bonum esse oportet instantem neces-
sitationem. quoniam bonum est homini sic esse. alligatus
est uxori. noluerit esse solutionem. solutur est ab uxore.
noluerit quaerere uxorem; si autem acciperit uxorem.
non peccasti; & si nuptrit uirgo. non peccasti.
Tribulationem autem carnis habebunt huiusmodi.
Ergo autem uobis parco; Hoc itaque dico fratres.
tempus breue est. reliquum est. ut & qui habent

34
uxores tamquam non habentes sint. & qui flent
tamquam non flentes. & qui gaudent tamquam
non gaudentes; & qui emunt tamquam non por-
fidenter; & qui utuntur hoc mundo tamquam
non utantur; praeterit enim figura huius mundi;
uolo autem uos sine sollicitudine esse. qui sine
uxore est sollicitus est quae domini sunt. quomo-
do placeat deo; qui autem cum uxore est. sollici-
tus est quae sunt mundi. quomodo placeat uxori;
& diuisus est; & mulier innupta. & uir uirgo coe-
quae domini sunt. ut sit rē & corpore & spiritu;
quae autem nupta est coe-^{quae sunt mundi.} quomodo placeat uiro. ^{suo} porro hoc ad utilitatem
uestram dico. non ut laqueum uobis intiam;
sed ad quod honestum est. & quod facultatem prae-
beat sine impedimento domini ~~seruati~~endi;
Siquis autem turpem se uideri existimat super
uirginem suam. quod sit super adulta. & ita
oportet fieri. quod uult faciat. non peccat si nu-
bat; Nam qui statuit in corde suo firmus non ha-
bet necessitatem. ^{aut} potestatem. habet suae uolun-
tatis. & hoc iudicauit in corde suo seruare uirgi-
nem suam. benefacit; Itaque & qui matrimonio
iungit

uirginem suam benefacit. & qui non iungit melius
fecit. mulier alligata est legi. quanto tempore
uir eius uiuit. quod si dormierit uir eius liberata est.
cui uult nubat tantum in dño. Beatior autem erit
si sic permanerit. secundum meum consilium.
puto autem quod et ego spm̄ dī habed; &

6 vi

De his autem quae idolis sacrificantur. scimus
quia omnes scientiam habemus. scientia inflat.
caritas uero aedificat. Siquis se existimat scire
aliquid. nondum cognouit. quem admodum oportet
eum scire. Siquis autem diligit dñm. hic cognitur
est ab eo. De his autem quae idolis immolantur.
Scimus quia nihil est idolum in mundo. & quod
nullus dñs nisi unus. nam et si sunt quid dicantur dii
sive in caelo sive in terra. si quidem sunt dii multi
& domini multi. nobis tamen unus dñs pater ex
quo omnia. & nos in illis. & unus dñs ih̄s xp̄s
per quem omnia. & nos per ipsum. Sed non in
omnibus est scientia. quidam autem in conscientia
urque nunc idoli. quasi idolo th̄ritum manducant.
& conscientia ipsorum cum sit infirma pollutur.
etiam autem nos non commendat do. neque si mandu
cauerimus deficiemus. uide te autem. ne forte

neque si mandu
cauerimus deficiemus

haec licentia uestra offendiculum fiat infirmis;
Si enim qui uiderit eum qui habet scientiam in idolo
recumbentem. nonne conscientia eius cum sit
infirmus. edificabitur ad manducandum id olo
thi. ta. et peribit infirmus in tua conscientia frater.

X pro quo xpi mortuus est. Si autem peccanter in
fratres & percutientes conscientiam eorum
infirmam in xpo peccatis. quapropter si ca
scandalizat fratrem meum. non manducabo
carnem in aeternum. ne fratrem meum scanda
lizem. non sum liber. non sum a portulis. nonne
ihm dnm nostrum uidi. nonne opus meum uos
estis in dno. & si alius non sum a portulis. sed tamen
uobis sum. Nam signaculum a portulatis meruor
estis in dno. mea defensio apud eos qui me inter
rogant. haec est. Num quid non habemus poter
tatem manducandi & bibendi. Num quid non
habemus potestatem sororem mulierem
circum ducendi. sicut & ceteri a portoli & fra
tres dni & cephar. autrolus ego & barnabas
non habemus potestatem hoc operandi. qui mi
litat suis stipendiis um quam qui plantat uineam.
& de fructu eius non edit. qui parit gregem.

IX

& de lacte & zezir non manducat. [¶] Num quid recte homine
 haec dico. an & lex haec non dicit. Scriptum est enim in
 lezemosi; non alligabitur boui trituranti. [¶] Num quid
 debatur cura est dō. An propter non utique dicit. [¶] Nam
 propter non scripta sunt. qm̄ debet in re qui arat arare
 sinor uobis ospitalia seminare. [¶] magnum est. sinor
 carnalium uestra metamur. Si alii potestates uestrae
 participant sunt. ^{quare} non potius non. sed non usi sumus haec
 potestate. sed omnia sustinemur. ne quod offendiculu
 demur euangeliō xp̄i; [¶] meretur quoniam ^{qui in sacratio} operantur.
 quae de sacratio sunt adunt. quia altario de re uiuunt cū
 altario participantur. Ita et dñr ordinauit. his qui
 euangelium annuntiant de euangeliō uiuere.
 ego autem nullo horum usur sum. non scripsi autem
 haec. ut ita fiant in me. Bonum est enim mihi magis
 mori. quam ut gloriam meam qui reuacuet. Nam
 si euangelizauero non est mihi gloria. nec esset aeni
 mihi. incumbit. us enim mihi est. si non euangelizauero;
 si enim uolens hoc ago. mercedem habeo. si autem in
 uitur. dispenratio mihi credita est. Quae est ergo
 merces mea. ut euangelium praedicant sine supra
 ponam euangelium. ut non abutar potestate mea
 in euangeliō. Nam cum liber errem ex omnibus

& quod
 ra in spe
 papiendi
 fructus

4
 H. d. d. d. d.
 p. d. d. d.

omnium mereruum feci. ut plures lucrifacerem. hic qui sub lege sunt quasi sub lege erant. cum ipse non erret sub lege. ut cor qui sub lege erant lucrifacerem. hic qui sine lege erant tamquam sine lege erant. cum sine lege dicitur errem. sed in lege errem xpi. ut lucrifacerem eos qui sine lege erant. factus sum infirmis infirmis. ut infirmos lucrificarem. omnibus omnia factus sum. ut omnes facerem salvos. omnia autem facio propter euangelium. ut particeps eorum efficiar.

Q. & factus sum ut
 ut qui ad salutem
 deus lucrifaceret.

viii Pericitur quod hi qui in stadio currunt. omnes quidem currunt. sed unus accipit bravium. sic currit ut comprehendatur. Omnis autem qui in agone contendit ab omnibus se abstinet. & illic quidem ut corruptibilem coronam accipiant. nos autem incorruptam. ego sic curro. non quasi in incertum. sic pugno non quasi aerem verberans. sed castigo corpus meum. & interitum redigo. ne forte cum alius praedicaverim. ipse reprobus efficiar. prolo enim vos ignorantes fratres. quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt. & omnes mare transierunt. & omnes in moyse baptizati sunt in nube & in mari.

i. p. m. i. s.

et omnes eandem escam spiritalem manducauerunt.
& omnes eundem potum spiritalem biberunt.
Bibebant autem de spiritali conreque[n]tia eor[um] petra.
petra autem erat xpr[ist]us. sed non in pluribus eorum
beneplacitum est d[omi]no. nam prostrati sunt in deserto.
Haec autem in figura facta sunt nostri. ut non simus
concupiscentes malorum sicut & illi concupierunt.
neque idolatras efficiamus sicut quidam ex ip[s]is.
quemadmodum scriptum est. Sedit populus man
ducare & bibere. & sur rexerunt ludere. neque
fornicemur sicut quidam ex ip[s]is fornicati sunt.
& caeciderunt una die uiginti tria milia. neque
temptemus xpr[ist]um sicut quidam eorum temptauerunt
& a serpente perierunt. neque murmora ueritas
sicut quidam eorum murmora uerunt. & perierunt
ab exterminatore. haec autem omnia in figura
contingebant illis. Scripta sunt autem ad corre
ctionem nostram in quor[um] finis reuelatorum de uene
runt. Itaque qui se existimat stare uideat necesse.
temptatio uor non adprehendat nisi humana. fidelis
autem d[omi]ni ^{est} qui non patietur uor temptari super id
quod potestis. sed faciet cum temptatione etiam
prouentum. ut possitis sustinere.

37.
Propter quod carissimi mihi. fugite ab idolorum
cultura; ut prudenter loquor. uos iudicate quod
dico; calix benedictionis quem benedicimus. nonne com-
municatio sanguinis xpi est. & panis quem frangi-
mur. nonne participatio corporis dñi est. qm̄ unus
panis. unum corpus multi sumus. omnes quibus uno
pane participamus; uidete irriser secundum carnem;
nonne qui edunt hostias participer sunt altaris
quid dicitur. quod idoli immolatum sit aliquid
aut idolum sit aliquid. sed quae immolant gentes.
daemonum immolant & non dō. nolo autem uos
socios fieri daemoniorum; non potestis calicem
dñi bibere. & calicem daemoniorum; an aemula-
mur dñm. Num fortior er illo sumus. omnia licent;
sed non omnia expediunt; omnia licent. sed non
omnia aedificant; nemo quod suum est quaerit.
sed quod alterius. omne quod in macello uenit
manducate nihil interroganter propter consci-
entiam. Dñi est terra. et plenitudo eius.
Siquis uocat uos infidelium & uultis ire. omne
quod uobis adponitur manducate nihil interro-
ganter propter conscientiam. Siquis autem
dixerit hoc immolatum est idoli. nolite

q. non potestis m̄se
om̄i participere
& m̄se daemoniorū.

1 p̄p̄d.
no. 2007.

manducare. propter illum qui indicauit. & propter
conscientiam. Conscientiam autem dico non tuam.
sed alteri iur. ut quidem liber tar mea iudicatur
ab alia conscientia. Si ergo cum gratia participo.
quid blasphemor pro eo quod gratias ago. Si ergo
manducatur siue bibitur. uel aliud quodcumque facerem
omnia in gloria dei facite. sine offensione estote
iudeis et gentibus & ecclesiae dei. Sicut & ego per
omnia. Omnibus placeo. non quaerens quod mihi
ualeat. sed quod multar utraluifiant.

Imitator er mei estote. sicut & ego xpi. laudo autem
uor fratres. quod per omnia mei memore estis.
& sicut tradidi uobis praeccepta mea tenetis.

uolo autem uor scire. quod omnis uir caput xpi.
caput autem mulieris uir. caput uero xpi dei.

omnis uir orant aut prophetant uelato capite.
detur pat caput suum.

omnis autem mulier
orant aut prophetant non uelato capite. detur
pat caput suum. quia uniuersumq. facit adu. & uir

Nam si non uelatur mulier. et
tondatur. si uero turpe est mulieri tonderi aut
decaluari uellet caput suum. uir quidem non
debet uelare caput. quoniam imago et gloria
est dei. mulier autem gloria est uiri. non enim

38
uir ex muliere est. sed mulier ex uiro. & enim non
creatur uir propter mulierem. sed mulier propter
uirum. Ideo debet mulier potestatem habere
super caput propter angelos. uerum tamen
neque uir sine muliere. neque mulier sine uiro
indno. Nam sicut mulier de uiro. ita et uir per muli-
erem. Omnia autem ex do. ^{si ipsi iudicant.} deest mulierem non
uelatam orare dm. nec ipsa natura docet uor.
quod uir quidem sic mam nutriat. ignominia
est illi. mulier uero sic mam nutriat gloria
est illi. quoniam capilli prouelaminei dati sunt.
Siquis autem uidetur contentiosus esse. non
talem consuetudinem non habemus. neque
ecclesia di. hoc autem praecipio. non laudam.
quod non in melius. sed in deterius conueniat.
primum quidem conuenientibus uobis in
ecclesiam. aucto rursus esse. et ex parte
credo. Nam oportet et herere esse. ut &
qui probata sunt. manifesti fiant in uobis.
X Conuenientibus ergo uobis in unum. Tam non
est dominicam caenam manducare.
unusquisque enim suam caenam praesumit
ad manducandum. et alius quidem esurit.

aliura autem ebrius est; cum quiddam non habeat
ad manducandum & bibendum. aut ecclesiam di-
contem nitur et confunditur eor qui non habent.
quid dicam uobis. Laudo uos in hoc non laudo; ;
ego enim accepi a dno quod et tradidi uobis.
quoniam dnr ihu in quo te tradebatur accepit
panem & gratias agens fregit et dixit; hoc est
corpus meum qd pro uobis. hoc facite in meam co-
memorationem; Similiter & calicem. postquam
caenauit dicens; hic calix nouum testamentum est
in meo sanguine. hoc facite quotienscumque
bibis in meam comemorationem; quotiens
cumque enim manducabis panem hunc &
calicem bibeas. mortem dnr adnuntias donec
ueniat; Itaque quicumque manducauerit
panem uel biberit calicem dnr indignus erit
erit corpus & sanguis dnr; prober autem
se ipsum homo. & sic de pane illo aedat & de calice
bibat; qui enim manducat et bibit indigne
iudicium sibi manducat et bibit. non diudicatur
corpus dnr. Ideo inter uos multi infirmi & imbecilles
& dormiunt multi; quod si nos met ipsos iudica-
remus. non utique iudicaremur; Dū iudicamur
autem

ad nō corripimur. ut non cum hoc mundo damnemur;
 Itaque fratres mei cum conuenitur ad manducan-
 dum inuicem expectate. si quis exiit domi
 manducet. ut non in iudicium conueniatur.
 cetera autem cum uenero disponam. Despra-
 libur autem nolo uos ignorare fratres.

unil. Scitis quoniam cum gentes essetis ad simula-
 cramenta prout ducebamini euntes; Ideo notū
 uobis facio quod nemo in rpu di loquens dicit
^{factio} autem ihu; & nemo potest dicere dnr ihu nisi
 in rpu rō; Diuisioner uero gratiarum sunt idem
 autem rpr; & diuisioner ministracionum sunt
 idem autem dnr; & diuisioner operacionum
 sunt idem uero dr. qui operatur omnia in omnib;
 unicuique autem datur manifestatio rpr
 ad utilitatem; aliquidem per rpr datur ser-
 mo sapientiae. Alii autem sermo scientiae
 secundum eundem rpr; alii gratia sanctorum
 in uno rpu; alii operatio uirtutum. Alii prophe-
 tia. alii directio rpr; alii genera linguarum.
 alii interpretatio sermonum; haec autem
 omnia operatur unus atque idem rpr. Diuidens
 singulari prout uult; Sicut enim corpus unum est

q. aliter fides
 in eodē rpu

& membra habet multa. omnia autem membra
corporis cum sint multa. unum corpus sunt.
ita et xpr̄. etenim in unopū omnes nos in
unum corpus baptizati sumus. Siue iudaei siue
gentiles. siue rerui siue liberi. & omnes unopū
potati sumus. nam et corpus non est unum
membrum. sed multa. si dixerit pes quoniam
non sum manus. non sum de corpore. non ideo
non est de corpore. & si dixerit auris quia non
sum oculus. non sum de corpore. non ideo non
de corpore. si totum corpus oculus. ubi auditur.
si totum auditur. ubi odoratur. nunc autem posuit
dñi membra. unum quodque eorum in corpore
sicut uoluit. quod si errent omnia unum membrū.
ubi corpus. nunc autem multa quidem membra.
unum autem corpus. non potest autem dicere
oculus manus operata tua non indiget. dicitur
caput pedibus. non est mihi necessarium. sed mul-
to magis quae uidentur membra corporis infirmi
ora esse necessaria sunt. & quae peritiamur igno-
biliora membra esse corporis. his honorem ha-
bundantiorum circumdamur. & quae in honesta
sunt non tra abundantiorum honestatem habent.

honesta autem non tra nulliur egent. sed dñ
 & imperavit corpus. Et cuide erat. abundantiose
 tribuendo honorem. ut non sit rēma incorpore.
 sed idipsum pro inuicē sollicitasint membra. & si
 quid patitur unum membrū. compatiuntur omnia
 membra. siue gloriatur unum membrum. con
 gaudent omnia membra. uor autem estis cor
 pur xpi. & membra de membra. & quordam quidē
 posuit dñ in ecclesia. primum apostolar. Secundo
 prophetar. tertio doctorer. Deinde uirtuter. & in
 gratias curacionum. Optulacioner. gubernacioner.
 genera linguarum. num quid omner apostoly.
 num quid omner prophetae. num quid omner doc
 torer. num quid omner uirtuter. num quid omner
 gratiam habent curacionum. num quid omner lin
 guar locuntur. num quid omner interpraetantur.
Aemulamini autem charismata maiora. & ad
 huc excellentior in uiam uobis demonstro.
 Si linguis hominum loquar & angelorum. carita
 tem autem non habeam. factus sum uelut aes
 aut cymbalum tinniens. & si habuero prophetiam.
 & nouerim mysteria omnia & omnem scientiam
 & habuero omnem fidem. scilicet in omnes trans
 feram.

caritatem ^{autē} non habuero nihil sum; & si distribuero
in cibos pauperum omnes facultates meas.
& si tradidero corpus meum ^{ita} ut ardeam.
caritatem non habuero nihil mihi prodest;
caritas patienter est. benigna est; caritas non aemu-
latur. non agit perperam. non inflatur. non est
ambitiosa. non querit quae sua sunt; non iri-
tatur. non cogitat malum. non gaudet super
iniquitatem; non gaudet autem ueritate; omnia
suffert. omnia credit. omnia sperat. omnia sustinet;
caritas numquam excidit; siue prophetae
euacuabuntur. siue linguae cerra bunt. siue
scientia destruetur; ex parte enim cognosci-
mur. & ex parte prophetamur; cum autem uenerit
quod perfectum est euacuabitur quod ex parte ē;
cum errem paruolus. loquebar ut paruolus.
sapiebam ut paruolus. cogitabam ut paruolus;
Quando autem factus sum uir euacuauit quae erant
paruoli; uidebam nunc per speculum in
enigmatē. tunc autem facie ad faciem; nunc
cognosco ex parte. tunc autem cognoscam
sicut et cognitus sum. nunc autem manet
fides sper caritas. tria haec. maior autem

41.
hinc caritate; Sec tamini caritate; aemulamini spi-
talia magis autem ut propheta; qui enim loquitur
lingua non hominibus loquitur reddo. nemo
enim audit. spu autem loquitur mysteria.
Nam qui propheta hominibus loquitur. ad aedi-
ficationem & exhortationem & conuersionem;
qui loquitur lingua se metipsum aedificat; qui autem
propheta ecclesiam aedificat; uolo autem omnes
uor loqui linguis; magis autem prophetare; nam
maior est qui propheta quam qui loquitur linguis.
Nisi forte ut inter praeteretur. ut ecclesia aedi-
ficationem accipiat. Nunc autem frater siue
uerso ad uos linguis loqueris; quid uobis prodero.
nisi si uobis loquar. aut in reuelatione. aut in sci-
entia. aut in prophetia. aut in doctrina. tamen quae
sine anima sunt uocem dantia. Siue tuba siue
cithara; nisi distinctionem sonituum dederint.
quomodo scietur. ^{id.} quod cantur. aut quod citha-
rizatur; & enim si incertam uocem det tuba.
qui parabit se ad bellum. Ita etiam per linguam
nisi manifestum sermonem dederit. quomodo
scietur id quod dicitur. Erunt enim in aera
loquentes. tam multa ut puta genera linguarum

sunt in hoc mundo. & nihil sine uoce est; Si ergo nesci
ero uirum uocem. ero ei cui loquor barbarus.
& qui loquitur mihi barbarus, sicut uos. quoniam aemula
toner estis spiritum. ad aedificationem ecclesie quaerite
ut abundetis; & ideo qui loquitur lingua. oret ut intus
praetetur; nam siorem lingua. spiritus meus orat
mens autem mea sine fructu est; quid ergo est.
orabo spiritu. orabo & mente; praestam spiritu. praestam & morte
ceterum si benedixeris spiritu. quis supplet locum
idiote. quomodo dicit amen. Super tuam benedic
tionem. quoniam quid dicar nescit; nam tu quidem
bene gratias agis. sed aliter non aedificatur;
Gratias ago deo. quod omnium uestrum lingua loquor;
sed in ecclesia uolo quinque uerba. sensus meo loqui
ut & aliorum instruam. quam decem milia uerborum.
lingua; Praeter nolite pueri effici sensibus. sed
malitia paruoli estote; sensibus autem perfecti
estote; In lege. scriptum est. quoniam alius linguarum
& alius labur loquar populo huic. & nec sic exaudiet
medicis dominus; Itaque linguae insignum sunt non
fidelibus. sed infidelibus; Si ergo conueniat uniuersa
ecclesia in unum. & omnes linguarum loquantur.
Intret autem idiota aut infidelis. non dicet.

Tip
et aia
prophetae
aut infidelibus
sed fidelibus

42
quod insantur. Si autem omnes prophetent. in dō
autem quis infidelis uel idiota. conuincatur ab
omnibus. diiudicatur ab omnibus. Occulta cordis
eius manifesta fiunt. & ita cadens in faciem
adorabit. ^{dm} pronuntians quod uerū in uobis sit.
quid ergo est frater. cum conuentur unus
quisque uestrum primum habet. doctrinam
habet. apocalipsis habet. linguam habet. inter
pretationem habet. omnia ad aedificationem
fiant. Siue lingua quis loquitur. secundum
duos aut multum tres. & per partes. & unus
interpretetur. Si autem non fuerit interpres.
taceat in ecclesia. sicut autem loquatur & dō.
prophetae uero duo uel tres dicant. & ceteri diu
dicent. quod si alii reuelatum fuerit sedenti prior
taceat. potest enim omnes per singulos prophe
tare. ut omnes dicant. & omnes exhortentur.
& sp̄ prophetarum prophetae subiecta sunt.
non enim est disrensiō in dō sed pacis. Sicut
in omnibus ecclesiis scōrum. ^{docet} mulieres in eccle
sia taceant. non enim permittatur eis loqui.
sed subditae esse sicut lex dicit. Siquid autem
uolunt dicere. domi uiros suos interrogent.

Turpe est enim mulieri loqui in ecclesia. An uobis
uerbum di proceris. aut in uor solar per uent.
siquis uidetur propheta erre. aut spiritalis.
cognoscat quae scribo uobis. quia dñi sunt mandata;
Siquis autem ignorat. ignorabitur. Itaque fratres
aemulamini. prophetare. & loqui in uis uolite
prohibere; omnia autem honeste. & secundum
ordinem fiat. Notum autem uobis facio
fratres euangelium. quod praedicaui uobis.
quod et accepistis in quo & statur. per quod et
saluamini. i quaraone praedicaui uobis.
si tenetis. nisi frustra credidistis; Tradidi enim
uobis in primis quod et accipi. qm̄ xpr̄ mortuus
est pro peccatis nostris secundum scripturas. & qui sepultus

si quis uisur rex tere
dies ad remparan

& quia uisur est ceph̄e. & post haec undecim;
Deinde uisur est plur quam quingentis fra
tribus simul. & quibus multa manent usque adhuc.
quidam autem dormierunt. Deinde uisur est
iacobo. Deinde aptur omnibus; pouis sime autem
omnium tam quam ab ortuo. uisur est & mihi;
Ego enim sum minimus apostolorum. quoniam sum
dignus uocari apostolus. qm̄ perrecurus sum eccle
siam di. Gratia autem di sum id quod sum. & gratiae

in me uacua non fuit; Sed habundantur illis omnibus;
 laboraui. non ego autem; sed gratia dei mecum;
 siue enim ego siue illi. sic praedicauimus et sic
 credidistis; Si autem Christus praedicatur quod resur-
 rexit a mortuis quomodo quidam dicunt in uobis.
 quia resurrectio mortuorum non est. Si autem
 resurrectio mortuorum non est. neque Christus resur-
 rexit; si autem Christus non resurrexit. inanis est
 ergo praedicatio nostra. inanis est & fides uestra;
 Inuenimur autem et falsi testes dei. quoniam testi-
 monium diximus aduersum deum. quod
 surretauerit Christum quem non surretauit si mor-
 tui non resurgunt; Nam si mortui non resurgunt.
 neque Christus resurrexit. uana est fides uestra. *quod si Christus
 non resurrexit.*
 adhuc enim estis in peccatis uestris. Ergo & qui
 dormierunt in Christo perierunt. si in hac uita tan-
 tum in Christo sperantes sumus. mirabiliorem
 sumus omnibus hominibus. nunc autem Christus
 resurrexit a mortuis. primitiae dormientium;
 quoniam per hominem morr. & per hominem resur-
 rectio mortuorum. ita et in Christo omnes uiui
 ficabuntur. unum quisque autem in suo ordine.
 primitiae Christi. deinde hi qui sunt Christi in aduentu
 eius. *in aduentu eius.*

X quia sicut in adu omnes moriuntur

deinde finit. cum tradiderit regnum dō & patri. cum
evacuaverit omnem principatum et potestatem
& uir autem. Oportet autem eum regnare donec
ponat omnes inimicos sub pedibus eius. ^{Omnia enim sub}
^{iecit sub pedibus eius;} ^{autem} Inimica deruetur mors; Omnia enim
subiecit sub pedibus eius. Cum autem dicat omnia
subiecta sunt ei. sine dubio praeter eum quis subiecit
ei omnia. Cum autem subiecta fuerint illi omnia.
tunc ipse filius subiectus erit illi quis sibi subiecit
omnia. ut sit dñs omnia in omnibus. alioquin quid
facient qui baptizantur pro mortuis. si omnino
mortui non resurgunt. ut quid et baptizantur
pro illis. ut quid et nos periclitamur omni hora
cō adie morior pro uestra gloria frater
quam habeo in xpō ihū dñō nostro; ^{Si} secundum
hominem ad bestiar pugnam ephes. quid mihi prodest
si mortui non resurgunt. manducemur & bibam;
cras enim moriemur; nolite reduci. corrūpunt
more bonor conloquia mala. Vigilate iusti &
nolite peccare. ignorantia enim dī quidam habet;
Ad reuerentiam uobis loquor; reddicit aliquis.
quomodo resurgunt mortui. quali autem corpore
ueniunt. Insuper tu quod reminas non uiuificatur.

nisi prius moriatur, & quod de minimis non corpus
quod futurum est seminatur. sed nudum granum
ut puta tritici. aut aliquid ceterorum; de
autem datur illi corpus sicut uoluit. & unicuique
seminum proprium corpus; non omnino caro
eadem caro. Sed alia hominum. alia pecorum;
alia caro uolucrum. alia piscium. & corpora
caelestia. & corpora terrestria. Sed & alia
quidem caelestium gloria. alia autem terrenum.
alia claritas solis. alia claritas lunae.
& alia claritas stellarum. stella enim ab stella
differt in claritate. sic & resurrectio mortuorum.
seminatur in corruptione. surgit in incorruptione;
seminatur in ignobilitate. surgit in gloria;
seminatur in infirmitate. surgit in uirtute;
seminatur corpus animale. surgit corpus spiritale;
si est corpus animale. est & spiritale; sic & scriptum
est. Factus est primus homo adam in animam
uiuentem. primum ad eum in primum uiuentem.
sed non prius quod spiritale est. sed quod animale est.
deinde quod spiritale; primus homo de terra
terrenus. secundus homo de caelo caelestis.
qualis terrenus. talis et terrenus.

Thc quo
st

& qualis caelestis talis & caelestis; Itaque sicut por-
taurur imaginem terreni. portemur & imaginem
caelestis; hoc autem dico frater. quoniam caro &
sanguis regnum di possidere non pot sunt. neque
corruptio incorruptelaport sudebit; ecce mihi scerum
uobis dico. omnes quidem resurgemus. sed non

X. Immo merito
in lectu oculi inno
vultu tuba ca
nit enim tuba & mar
turi resurgente in
corrupta. & nos
immutabimur.

omnes in mutabimur. oportet enim corruptibile
hoc induere incorruptelam & mortale hoc induere in
mortalitatem; ^{Cum mortale hoc induerit in immortalitatem.} Tunc fiet sermo qui scriptus est;

Aborta est mors in victoria; ubi est mors victoria
tua. ubi est mors stimulu tuus. Stimulus autem
mors peccatum; Uir autem uero peccata lex, do
autem gratias quid dicit nobis uictoriam. per dnm
notrum ihm xpm; Itaque frater mei dilecti.
stabilis estote & immobilis. abundanter quod
labor uester non est inanis in dno;

IN OSE E.

in apertis sep
scientes

IXI

De collectis autem quaefiunt in rcor. sicut or
dinau ecclesie galat idcirca & uos facite per
unam rabba. unus quisque uestrum apud re
reponat. recondens quod ei beneplacuerit; ut
non cum uenero. tunc collectaefiant; Cum
autem praesentis fuero. quor proliaberit per
epistular. hoc in te tam per ferre gratiam

uestram inhiueruralem; quod si dignum fuerit ut
 & ego eam. mecum ibunt; ueniam autem ad uos cum
 machedoniam pertransiero; nam machedoniam
 pertransibo; apud uos autem forsitan manebo.
 uel etiam hibernabo. ut uos me deducatis quocumque
 iero; uolo enim uos modo intransitu uidere;
 spero enim me aliquantum temporis manere
 apud uos. si dñr permiserit; permanebo autem
 ephesi usque ad pentecosten; ostium enim mihi
 apertum est magnum & euidens. & aduersarii
 multi; si autem uenerit timotheus. uidete ut
 sine amore sit apud uos. opus enim dñi operatur
 sicut & ego. ne quis ergo illum spernat. Deducite
 autem illum in pace. ut ueniat ad me; expecto enim
 illum cum fratribus. De apollo autem fratre ^{significauit.}
 quem multum rogavi eum ut ueniret ad uos cum fratribus;
 & utique non fuit uoluntas eius. ut nunc ueniret.
 ueniet autem cum elisacuus fuerit; uigilate
 fide. uiriliter agite & confortamini. omnia
 uestra in caritate fiant;

Xij. Obsecro autem uos fratres. nostris domum
 stephanae & fortunati. quoniam sunt primitiae
 achiae. & in ministerium scōrum ordinauerunt
 ipsos.

ut et uos subditis et eorum modi & omni cooperati
& laboranti. ^{in uobis;} Gaudeo autem in preterita stephani
& fortunati & achaici. quoniam id quod uobis
deerat ipsi suppleuerunt. Refecerunt enim
& meum spiritum & uestrum. cognosce
ergo qui eorum modi sunt; Salutant uos ecclesie
asie; salutant uos in dno multum aquila &
priscilla ^{ill} cum domestica sua ecclesia; salutant uos
fratres omnes. salutate inuicem in orculo rco;
salutatione mea manu pauli; Siquis non amat dnm
ihm xpm. sic anathema maranatha; Gratiadni
ihu uobiscum. Caritas mea cum omnibus uobis
in xpo ihu amen. **PIIIT. HAB. UERSUS. DCCCLXX.**
INCIP. CAPITULA AD CORINTHEOS. SECUNDA.
I De praesura nostra qui facta est in asia. suf-
ficit homini correptio quae amulatur fit; pe-
tristitia ab orbe at eum. & postea de uere
ei donari ppt uincenda opera diaboli
ij. quia xpi suauis odor sumus epistula est xpi
ministrata per nos. littera occidit spr uiui-
ficat. per recitatione passu. sed non derelicti;
Igitur si qua in xpo noua creatura est. ecce
tempus acceptabile. ecce nunc die salutari

non eo angustamini in nobis corinthi, sed in uirce
ribus uestris, quae coniectio xpi ad beliar secundū
dm̄ tristitia penitencia in salute operatur,

ii] Graxadi quaedata est in ecclesia machedoniae
quod reipror tradiderunt dō.

iii]. De ministerium quod fit in r̄c̄ir qui eminat in
benedictione. De benedictione & me tet, hilare
daxorem diligit d̄r.

ii] In humilitatem docere & non extolli. in carne
ambulanter non recundum carnem militamur. de
passionibus in infirmitatibus gloriari. Rapam
hominem urque intercium caelū dicit. non fili
parentibus sed parentibus filii thesaurizare,

ui] praecor d̄m̄ ne fiat aliquid in eor qui peccauerunt.
& non poentauerunt. *Incipit capitula ad cor̄.*

*Incipit epi
stola pauli
apostoli se
cunda ad
corinthios.*

Paulus apostolus ihū xpi per uoluntatem d̄i
& timotheus frater ecclesiae d̄i quae est
corinthi. cum r̄c̄ir omnibus qui sunt in uniuersa
achāia. Graxia uobis & pax adō patrenostro.
& d̄nō ihū xpō; Benedictur d̄r & pater d̄ni n̄i
ihū xp̄i. pater misericordiarum. & d̄r totus
conrolationis qui conrolatur nos in omni tribu
lacione nostra. ut possimus & ipsi conrolari eor

Post actā poenitentiā. cōsolatoriā epistolā scribens eis exroade & cōlaudans
eos hortat ad meliora. cōtristatos quidē eos sed emendatos ostendit;

qui in omni parte sunt. per exhortationem
qua exhortamur & ipsi adō. quoniam sicut
abundant passionis xpi in uobis. ita & per xpm
abundat consolatio nostra. Siue autem
tribulamur. pro uestra exhortatione & salute.
Siue exhortamur. pro uestra consolatione que
operatur tolerantiam earundem passionum.
quare et nos patimur et sper nostra firma
pro uobis; Sciens quoniam sicut recipi passio-
num est. sic erit et consolatio.
Non enim uolumus ignorare ^{uor} fratres de tribula-
tione nostra quae facta est in asia. quoniam
supra modum grauati sumus supra uirtutem.
ita ut tederet nos & iam uiuere. Sed ipsi
in nobis responsum mortis habuimus. ut non
simus fidenter in nobis sed in deo qui sursum
mortuorum. quid tantis periculis eripuit nos
& eruet. in quem speramus. qm̄ & adhuc eri-
piet adiuuabur et uobis in oratione pronot.
ut ex multarum ^{personis} facierum eius quae in uobis est
donationis. per multas gratias agantur pro
uobis. nam gloria nostra haec est. testimonium
conscientiae nostrae. quod in simplicitate

& sinceritate dī. & non in sapientia carnali sed
 ingrata dī conuerſati sumus in mundo; abundan
 tur autem ad uos; non enim aliar scribimus uobis
 quam quae legistis & cognouistis; spero autem
 quod usque in finem cognoscetis. sicut et cognou
 uistis nos ex parte; quia gloria uestra sumus.
 sicut et uos nostram in die dñi nostri ihu xpi. & hac
 confidentia uolui prius uenire ad uos. ut recun
 dam gratiam haberetis; & per uos transire in
 macedoniam. Et iterum a macedonia uenire
 ad uos & uobis deduci in iudaeam; cum hoc ergo uolu
 ir remissum quid leuitate usur sum. aut quae cogi
 to secundum carnem cogito. ut sit apud me
 est. *& non.* Fidelis autem dñi. qui arer
 mo noster quisit ad uos. non est in illo est. *& non. sed est in illo est;*
 dñi enim filius ihu xpi. qui in uobis per nos
 praedicatus est per me & siluanum & timotheum.
 non fuit est *& non.* sed est in illo fuit; quot quot
 enim promissiones dñi sunt. in illo est; ideo & per
 ipsum amendo. ad gloriam nostram. qui autem
 confirmat nos uobis cum in xpo. & qui unxit
 nos dñi. & qui signauit nos. & dedit pignus sps
 in cordibus nostris. ego autem testem dñi in uoco

inanimam meam. quod parcent uobis non uenit
cor in dū non quia dominamur fidei uestrae. sed
adiutores sumus gaudii uestri. nam fide facta.
Statim autem hoc ipsum apud me. per iterum in
tata uenirem ad uos; si enim ego contristo uos.
& qui est qui me laetificet. nisi qui contristatur
ex me. & hoc ipsum scripsi uobis. ut non cum ^{uenero} tristi
tiam super tristitiam habeam. de quibus oportuerat
me gaudere. Confidens in omnibus uobis quia
meum gaudium omnium uestrum est; nam ex
multa tribulatione & angustiis cordis. scripsi
uobis per multas lacrimas. non ut contristemini.
sed ut sciat quā caritate habeam abundan
tur in uobis; si quis autem ^{me} contristauit. non me
contristauit sed ex parte. ut non onerem omnes
uos; sufficit illi qui eius modi est oburgatio haec
quae fit a pluribus. Ita uero contra magis doneat
& contolemini. ne forte abundantia tristitia
aborbentur qui eius modi est; propter quod
obrecō uos. ut confirmetis in illum caritatem;
Ideo enim & scripsi. ut cognoscam experimen
tum uestrum. an in omnibus obaediētes sitis;
Cui autem aliquid donatur. & ego. nam et ego

quod donauit ^{siquid donauit} propter uos in persona xpi ut non
 circumueniamur a satana. non enim ignoramus
 cogitationes eius; cum uenirem autem troade
 propter euangelium xpi. & ostium mihi apertum
 esset in dno. non habui requiem spiritui meo.
 eo quod non inueni in terram fratrem meum.
 sed ualefaciens eis profecturus ⁱⁿ in machedoniam;
 T. Dō autem gratias qui semper triumphat non in
 xpo ihu. & odorem nostrae uiae manifestat per
 nos in omni loco. qui xpi boni odor sumus dō in
 his qui uiuunt. & in his qui pereunt; alii quidem
 odor mortis in mortem. alii autem odor uitae
 in uitam. & ad haec qui tam idonei: non enim
 sumus sicut plurimi aduiteranter uerbum dī.
 sed ex sinceritate. sed sicut ex dō coram dō in
 xpo loquimur; Incipimus iterum per metip
 sos commendare. aut num quid egemur sicut
 quidam commendati eius epistular ad uos aut
 ex uobis. epistola nostra uos estis scripta in cordib;
 nostris. que scribitur & legitur ab omnibus homi
 nibus manifestat quoniam epistola estis xpi.
 ministrata a nobis et scripta. non a tramentis sed
 spu dī uiui. non in tabulis lapideis. sed in tabulis cordis
 carnalibus;

Fiduciam autem talem habemur per xpm addm.
non quod sufficienter simur cogitare aliquid a nobis
quasi ex nobis. sed sufficientia nostra ex dō est;
quae idoneor nos fecit ministror noui testamenti.
Non littera sed spūs. Littera enim occidit. spūs
autem uiuificat; quod si ministratio mortis litteris
deformata in lapidib; fuit in gloria. Itaut non porre
intendere filii irrt in faciem moisi propter glo
riā uultur eor quae euacuatur. quomodo non magis
ministratio spūs erit in gloria. Nam si ministeriū
damnationis gloria est. multo magis abundat
ministrum iustitiae in gloria; idomē gloriifi
catum est quod claruit in hac parte. propter
excellentem gloriam; si enim quod euacuatur
per gloriam est. multo magis quod manet in gloria
est; habentes igitur talem spēm. multa fiducia
utamur; & non sicut moiser ponebat uelamen
super faciem suam. ut non intenderent filii
irrt in faciem eor quod euacuatur. sed obtinse
sunt sensū eorum; ut que in hodiernum enī die
Idipsum uelamen in lectione ueteris
testamenti manet non reuelatum. quoniam
in xpo euacuatur; sed ut que in hodiernum diem

cum legitur moyses uelamen est positum super cor
 eorum. cum autem conuersus fuerit ad dnm.
 auferetur uelamen; dnr autem rpr est; ubi
 autem rpr dnr. ueliber tar; por uero reuelata
 facie gloriam dnr speculariter. in eadem imagine
 trans formamur. a claritate in claritate
 tamquam adni rpu; Ideo habentes hanc ^{ad} miri
 trationem. iuxta quod misericordiam conre
 cuti sumus non deficiamus. sed abdicamus occulta
 + de decoris non ambulantes in astita. ne que ad
 ulteranter uerbum di. red in manifestatione
 ueritatis. commendantes nos metapror ad
 omnem consuetudinem hominum coram do.
 quod etiam operatum est euangelium nostru
 in his qui per eunt operatum est in quibus dr
 huius reuoli ex caecauit mentes infidelium.
 ut non fulgeat in luminatio euangelii gloriae
 xpi qui est imago di. non enim nos metapror
 praedicamur. sed ihm xpm dnm nostrum.
 Non autem ser uos uestror per ihm; qm
 dr quid dixit de tenebris lucem r plen dercere.
^{qui} Inluxit in cordibus nostris ad in luminatione
 scientiae caritatis di. in facie xpi ihu.

habemur autem thesaurum istum in uasis fictilib;
& sublimitas sit uirtutis dei & non ex nobis; in omnibus
tribulationem patimur, sed non angustamur, aperi-
amur, sed non deficiamus, per recitationem patimur,
sed non derelinquimur; deicimur, sed non perimur,
semper moralisationem ihu incorporate nostro
circumferentes, ut & uita ihu incorporibus
nostris manifestetur; semper enim nos qui uiuimus
in morte tradimur propter ihm, ut & uita ihu
manifestetur in carne nostra mortali, ergo omni
in nobis operatur. uita autem in uobis; habentes
autem ^{eundem} rpn fidei. Sicut scriptum est;

Thpsal.
mo cxx

Credidi propter quod locutus sum; & non credimus
propter quod & loquimur; scienter quoniam qui
suscitauit ihm, & non cum ihu suscitabit, &
constituet uobis cum; omnia enim propter uos.
ut gratia abundans per multas gratiarum
actiones abundet in gloria dei; propter quod
non deficiamus, sed licet is qui formis est poster
homo corruptus, tamen is qui in aere est
renouatur de die in diem. Idem quod in presentia
est momentaneum & leue tribulationis
nostrae, supra modum in sublimitate aeterni

gloriae pondus operatur in nobis. non contemplan-
 tur nobis quae uidentur sed quae non uidentur.
 quae enim uidentur temporalia sunt. quae autem
 non uidentur aeterna sunt; Scimus enim quoniam
 si terra destruitur domus nostra huius habitationis
 dirroluatur. quod aedificationem ex deo habemus.
 domum non manufactam aeternam in caelis;
 Nam & in hoc in gemis uicimus habitationem nostram
 quae de caelo est super indui cupientes. si tamen
 uestra non nudum inueniamur. Nam & quis sumus
 in hoc tabernaculo in gemis uicimus grauati.
 eo quod nolumus expoliari sed superuestiri.
 ut a bror beatur quod mortale est aurum. qui
 autem efficit non in hoc ipsum dominum. quid dicit nobis
 pignus spiritus; Audenter igitur semper & scienter.
 quoniam dum sumus in corpore peregrina-
 mur ad domino. per fidem enim ambulamus. &
 non per speciem; audemur autem. et bonam
 uoluntatem habemus. magis peregrinari
 a corpore. & praerenter erre ad dominum; & ideo
 contendimus. siue abrenter siue praerenter
 placere illi; omnes enim non manifestari
 oportet. ante tribunal christi. ut referat;

unusquisque propria corporis prout sensitue
bonum siue malum; scienter ergo amorem dñi homi-
nibus suademur. dō autem manifesti sumus; Spero
enim. & in conscientia uestris manifestor non esse;
non iterum non commendamur uobis. sed occasi-
onem damus uobis glorandi pro nobis. ut habe-
atur ad eos qui in facie gloriantur & non in corde;
siue enim mente excedimur dō. siue obrii sumus
uobis; caritas enim xpi urget nos ^{estimantes} iudicantes hoc.
quoniam si unus pro omnibus mortuus est. ut &
qui uiuunt iam non sibi uiuant. sed ei qui pro ipis
mortuus est & resurrexit; Ita que non ex hoc nemine
nouimus secundum carnem; & si cognouimus secundum
carnem xpm. sed nunc iam non nouimus; si qua
ergo in xpo. noua creatura. uetera transierunt
ecce facta sunt ^{omnia} noua. omnia autem ex dō; ^{gratia aut dō} qui recon-
ciliatus non sibi per xpm. & dedit nobis ministe-
rium reconciliationis. quoniam quidem dñs erat
in xpo. mundum reconcilians sibi. non reputans
illis delicta ipsorum. & posuit in nobis uerbum
reconciliationis; pro xpo ergo legatione fungimur
tamquam dō. exhortante per nos. Obrecramus
pro xpo. reconciliamini dō. eum qui non nouerat

ergo omnes mortui
& pro omnibus mortuus est

peccatum pro nobis peccatum fecit. ut nos effici
 ceremur iustitia dei in ipso. Adiuuantes autem
 & exhortamur. ut in uacuum gratia dei recipiatur.
 At enim; tempore accepto exaudiuit. & in die
 salutis adiuuit; ecce nunc tempus acceptabile.
 ecce nunc dies salutis. meminidantes ullam offen
 sionem. ut non uti peretur ministerium nostrum;
 sed in omnibus exhibeamur nos metipros. sicut
 dei ministros; In multa patientia. In tribulationibus;
 In necessitatibus. In angustiis. In plagis. In carceribus;
 in seditionibus. In laboribus. In uigiliis. In ieiuniis.
 In castitate. In scientia. In longanimitate. In suau
 tate. In puritate. In caritate non ficta. In uerbo
 ueritate. in uirtute dei per arma iustitiae.
 ad dextris & sinistris. per ^{gloriae &} ignobilitatem. per
 infamiam & bonam famam. ut reductores. &
 ueraces. sicut qui ignoti. & cogniti. quasi mori
 enter. & ecce uiuimus. ut castigati. & non
 mortificati. quasi tristes. semper autem
 gaudentes. sicut egerentes. multos autem locu
 pleterentes. tamquam nihil habentes. & omnia
 possidentes; Or nostrum patet ad uos corinthios. †
 cor nostrum dilatatum est; non angusti sumini in
 nobis.

Thesa
12

Sati

angustiamini autem in uisceribus uestris. eandem
autem habentes remunerationem; tamquam
filius dico. dilatamini et uos. & nolite iugum ducere
cum infidelibus; quae enim participatio iustitiae
cum iniquitate aut quaerocietas luci ad tene-
bras. quae autem conuentio xpi ad belial. aut
quae parricidii cum infideli. qui autem con-
sensus templi dei cum idolo. uos enim estis templum
dei uiuis sicut dñs dicit, quoniam habitabo in illis. &
inambulabo. & ero illorum dñs. & ipsi erunt mihi
populus; propter quod exiite de medio eorum.
& reparamini dicit dñs. & in mundum ne teneatis
& ego recipiam uos. & ero uobis in patrem. & uos
eritis mihi in filios & filias dicit dñs omnipotens; +
Hanc igitur promissionem habentes carissimi
mundemur non ab omni iniquitate carnis & spiritus
perficienter sacrificacionem in amore dei capite
non in neminem lesimur. neminem corrupimus.
neminem circumuenimus; non ad condemnationem
dico. praedixi enim quod in cordibus nostris estis ad com-
moriendum & ad conuiuendum, multa mihi fiducia
est apud uos. multa mihi gloriaatio prouobis; +
Repletur sum consolacione super abundo gaudio +

Thymotheus
et hesaria.

In omni tribulatione nostraj; Nam et cum uenir
semus in machedoniam. nullam requiem habuit
caro nostra. sed omnem tribulationem passi.
foris pugnae. intus timores. sed qui consolatur
humiler. consolatur est non de in aduentu. ita;
non solum autem in aduentu eius. sed etiam
in oratio quo consolatur est in uobis. referent +
nobis uestrum desiderium. uestrum fletum.
uestram emulationem. pro me. ita ut magis
gauderem. quoniam etsi ^{me}constitui uos in epistula
non paenitet. & si peniteret. uideret quod epistula
illa & si ad horam uos contristauit. nunc gaudeo.
Non quia contristati estis. sed quia contristati
estis ad paenitentiam; Contristati enim estis
secundum dm. ut in nullo detrimentum patia
mini ex uobis. quae enim secundum dm tristitia
est. paenitentiam in salutem stabilem operatur; +
saeculi autem tristitia. mortem operatur;
ecce enim hoc ipsum ^{quod} secundum dm contris
tati uos. quantum in uobis operatur sollici
tudinem. sed de fensionem. sed indignatione.
sed amorem. sed desiderium. sed emulationem.
sed uindictam; In omnibus exhibuistis uos

incontaminator esse negotio; Igitur. et si scripsi
uobis non propter quod inuicem nec propter
eum qui par sit est. sed ad manifestandam sollici-
tudinem nostram. quam pro uobis habemus ad-
uocor coram deo. Ideo consolati sumus; In consola-
tione autem. nostra abundantius magis gauisus
sumus super gaudio. quia refectus est spiritus
+ ab omnibus uobis. & si quid apud illum de uobis
glorietur sum. non sum confusus; sed sicut omnia
uobis in ueritate locuti sumus. ita & gloria
nostra quae fuit aditum. ueritas facta est. ut
uirce faceret abundantius in uobis sunt. Remur
centur omnium uestrum oboedientiam. quomodo
cum amore. & tremore exceptis eum.
Gaudeo quod in omnibus confido in uobis.

.iiii. **N**otum autem facimus uobis fratres gratiam
dei quae data est in ecclesia macedoniae.
quod in multa experimento tribulationis
abundantia gaudii prorum. & alia summa pauperum
eorum abundantia in diuitiarum simplicitate eorum; +
quia secundum ueritatem testimonium illis
reddo. & supra ueritatem uoluntari fuerunt.
Cum multa exhortatione obrecreanter non

gratiam et communicationem ministerii quod
 fit in cor. & non sicut sperauimus, sed reme apior
 dederunt primum do. Deinde nobis per uoluntate
 di. Ita ut rogemur tam ut quem ^d modum
 coepit. ita et perficiat in uobis suam gratiam istam;
 sicut in omnibus abundat. fide & sermone &
 scientia et omni sollicitudine. ^{in super.} & caritate uestra
 in nos. ut & in hac gratia abundetis. Non quasi im
 perando dico. sed per aliorum sollicitudinem etiam
 uestrae caritatis ingenium bonum comprobant;
 + Scit enim gratiam dñi nostri ihu xpi. quoniam
 propter uos egenus factus est cum erret diuersi
 ut illius inopia uos diutius erretis; & consilium
 in hoc do. hoc enim uobis uale est. quia non solum
 facere. sed et uelle coepistis ab anno priore. nunc
 uero & factis perficite. ut quem ^d modum propter
 est animus uoluntatis. ita sit & perficiendi & eo
 quod habetis; Si enim uoluntas prompta est.
 secundum id quod habet accepta est. non secundum
 quod non habet. non enim ut alius sit nonis suo.
 uobis autem tribulatio; sed ex aequalitate in
 praesenti tempore. uestra abundantia illorum
 inopiam suppleat; ut & illorum abundantia uestra
 inopiae

sit supplementum. ut fiat aequalitas sicut scriptum est.
 Qui multum ^{habet} non abundavit. & qui modicum non
 minoravit; gratia autem dō. quidedit eandem
 sollicitudinem ^{pro vobis} in corde aī. quoniam exhorta
 tionem quidem suscepit; sed cum sollicitior esse
 sua uoluntate profectus est ad uos. nisi mureta
 cum illo fratrem. cuius laus est in euangelio per
 omnes ecclesias; non solum autem. sed & ordinatus
 ab ecclesia comiter peregrinationis nostrae. In hac
 gratia quae ministratur a nobis ad dñi gloriam.
 & destinata uoluntatem nostram. De ueritate haec
 nequir nos ut aperet in hac plenitudine quae
 ministratur a nobis; prouidemur enim bona non
 solum coram dō. sed etiam coram hominibus;
 nisi ^{mur} autem cum illis & fratrem nostrum. quē
 probauimus in multar saepe sollicitum esse. nunc
 autem multo sollicitiorē confidentia multa in uobis.
 siue pro tō. qui est socius meus & in uos adiu
 tor. Siue ^{phis qui sunt} fratres nostri apostoly a ecclesiarum
 gloriae xpi. ostensionem ergo quae est caritatis
 uestrae. & nostrae gloriae prouobis. in illo osten
 dite in facie ecclesiarum; Nam de ministerio
 quod sit in cor. ex habundantia est mihi scribere
 uobis.

Scio enim promptum animum uestrum. pro quo
 de uobis glorior apud machedonas. quoniam achais
 parata est ab anno preterito. & uestra aemulatio
 prouocauit plurimos; nisi autem frater. ut ne
 quod gloriamur de uobis euacuetur in hac parte.
 ut quem admodum dixi parastis. pecum uenerit
 mecum machedones. & in uenerit uos imparator
 erubescamus nos. & non dicam uos in hac substantia.
 Nec errarium ergo existamaui rogare fratres.
 ut praeueniant ad uos. & preparent promissam
 benedictionem hanc paratam esse. sic quasi bene-
 dictionem non quasi auaritam; hoc autem dico. quoniam
 qui parcerem in dote parce & metet. & qui remittit
 in benedictionibus. debenedictionibus & metet *uita eternam*
 unum quisque prout destinauit cordesuo. non ex
 tristitia aut ex necessitate. hilarem enim datorem
 diligit deus; potens est autem deus omnem gratiam
 abundare facere in uobis. ut in omnibus semper
 omnem sufficientiam habentes. abundetis in omni
 opus bonum. Sicut scriptum est.
 Dispersit dedit pauperibus. iustitia eius manet
 in aeternum. qui autem administrat semen remi-
 nant. & panem ad manducandum praestabit.

71 psal.
 mo. cxi.

& multiplicabit semen uestrum & auget incrementa
fructuum iustitiae uestrae. ut in omnibus locuple
tati. abundet in omni simplicitate. quae ope
ratur per nos gratiarum actionem dō. quoniam
ministerium huius officii. non solum supplet ea
quae desunt sciri. sed etiam abundat per multas
gratiarum actiones in dō. per probationem
ministerii huius. glorificantes dñm in obediencia
confessionis uestrae in euangelio xpi. & simplici
tate communicationis in illor & in omner. & in
iprorum obsecratione prouobis. desiderantū
uor propter eminentem gratiam dī in uobis.

Gratias dō super inenarabili dono eius;

Ita Ipre autem ego paulus obsecro uos per mansuetu
dinem & modestiam xpi. qui in facie quidem humiliter
inter uos. abrenū autem confido in uobis; rogo
autem ne praerent audeam per eam confidentiam
qua existimo audente in quor dam. qui arbitrantur
nos tam quam secundum carnem ambulemus;
In carne enim ambulantes. non secundum carnem
militamus; nam arma militiae nostrae nō carnalia
sed potentia dō. ad destructionē munitio num
consilia destruentes. & omnem altitudinem & tollentē
se

55.

aduersum scientiam di. & incaptiuitatem redigen-
ter omnem intellectum in obsequium xpi. & in
promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam.
cum impleta fuerit uestra oboedientia; quae
secundū faciem sunt uidete, Siquis confidit sibi
xpi reerre hoc cogitet iterum apudre. quia sic
ipse xpi est. ita & non. nam & si aliquid amplius
glorietur fuero de potestate nostra. quam dedit
d r in aedificationem & non in destructionem
uestram non erubescam, ^{Aut} ut non existimer
tamquam terrere uor per epistolar. quoniam
quidem a epistolae inquit graues sunt & for-
ter. Praerentā autem corporis infirma & sermo
contemibilis; hoc cogitet qui eior modicus est.
quia qualer sumur uerbo per epistolar abrenter
tuler & praerenter in facto; non enim audemur
inrerere quise ipror commenda. sed ipsi in nobis. <sup>Aut comparat
re nor quid d r</sup>
nor me ipror me denter. & comparanter por
m & ipror nobis; por autem non in mensum gloriamur.
Sed secundum mensuram regulae quam mensur
est nobis d r. mensuram per tingendi urque
aduor. non enim quasi non per tingenter aduor.
super extendimur nor. urque aduor enim.

¶ uenimur in euangeli o xpi. non in in mensum glori
anter in alienis laboribus. ^{Aut} spem habentes cre
centis fidei uestrae in uobis magnificari. secundū
regulam nostram in abundantia & iam in illa
quae ultra uos sunt euangelizare. non aliena regula
in his quae praeparata sunt gloriari. Nam qui gloriat
in dño gloriatur; non enim qui eipsum commendat
ille probatur est. sed quem dñs commendat. ut in a
sustineret arm modicum quid in sapientia mea est. sed
& sup portate me. aemulor enim uos dñi aemulatione.
dñi pondi enim uos uniuirō uirginem castā exhi
bere xpo. Timeo autem ne sicut res peris eam
seduxit astutia sua. Ita corrum paratur sensus
uestri. & excidant a simplicitate quae est in xpo
ihū. Nam si hic qui uent. alium xpm praedicat
quem non praedicauimus. aut alium rpm accipi
tur. ^{quē n̄ accepit} aut aliud euangelium quod non recepistis
Recte pateremini. Existimo enim nihil meminur
fecisse. ^{magis} apostolor. & si impertur ser
mone. sed non scientia. In omnibus enim. manifestatus
sum uobis. aut numquid peccatum feci. me ipsum
humiliant. ut uos exaltemini. quoniam gratia euan
gelium dñi euangelizauit uobis. Aliar ecclesiar

56.
expoliari accipiens stipendium ad ministerium
uestrum & cum erem apud uos & ezere nulli
oneratus fui; Nam quod mihi deerat. suppleuerunt
fratres qui uenerunt a machedonia. & in omnibus
sine onere me uobis reuauit. & reuabo: est enim
ueritas xpi in me. quoniam haec gloria non
infringetur in me in regionibus achaiae; quare
quia non diligo uos. dr. scit; quod autem facio
faciam. ut am putem occasionem eorum qui uolunt
occasionem. ut in quo gloriantur inueniantur
sicut & nos; nam eius modi pseudo apostoli operarii
subdoli. transfigurantes se in apostolos xpi. & non
mirum. ipse enim satanas transfiguratus se in angelum
lucis; non est ergo magnum. si ministri eius transfigu-
rentur uelut ministri iustitiae. quorum finis erit
secundum opera ipsorum; Iterum dico. ne quis
me putet insipientem; alioquin uelut insipientem
accipite me. ut & ego modicum quid glorier. quod
loquor. non loquor recundum dm. sed quasi in insi-
pientia. In hac substantia gloriae; quoniam multi
gloriantur recundum carnem. & ego glorior;
Libenter enim sufferar insipienter. cum sciam ipsi
sapienter; sustinetur enim si quis uos in seruitute redigit.

Siquis deuorat. siquis accipit. siquis ex tollitur. siquis
in faciem uor caedit. Secundu ignobilitatem dico.
quasi non infirmi fuerimus ^{in hac parte} in quo quis audet. in in-
sipientia dico. Audeo & ego. haebre sunt & ego. ^{israhelita}
Semen abraham sunt. & ego. ministri xpi sunt. ut ^{sunt & ego}
minur sapiens dico plur ego. In laborib; plurimur
In carceribus abundamus. In plagis supramodum
In moribus frequenter. A iudaeis quinquies qua-
dragenas. una minur accepit. ter uir gir caesus
sum. semel lapidatus sum. ter naufragium feci.
nocte et die in profundo maris fui. In cineribus
repe. periculis fluminum. periculis latronum.
periculis ex genere. periculis ex gentibus. periculis
in ciuitate. periculis in solitudine. periculis in
mari. periculis in falsis fratribus. In labore &
aerumna. In uigiliis mutar. In fame & siti. In
ieiuniis mutar. In frigore & nuditate. praeter
illa quae extrinsecus sunt instantia mea coti-
diana sollicitudo omnium ecclesiarum. qui
infirmatur. & ego non infirmor. qui scandalizatur.
& ego non uror. Si gloriari oportet
quae infirmatur meae sunt gloriabor.
Dr & pater dni ihu xpi. qui est benedicatur in scda

quod mentior; Damarci praepositus genti r
 aratheregir. custodiebat ciuitatem damascenoru.
 ut me compr ehenderet. & per fenestram
 in porta dimissus sum per murum & effugi
 manus eius. Si gloriari oportet non & pedic
 quidem; ueniam autem ad uisionem & reuelatio
 ner dñi; Scio hominem in xpō ante annos quat
 tuordecim. siue in corpore nescio. siue extracor
 pur nescio. dñs rert. Raptum eum modi urque
 ad tertium caelum; & scio huius modi hominē.
 siue in corpore. siue extracor pur nescio dñ
 rert. qm raptus est in paradysum. & audiuit
 arc ana uerba quae non licet homini loqui;
 pro eum modi gloriabor. pro me autem ni
 hil nisi in infirmitate tabur meis; Nam
 & si uidero gloriari. non ero insipiens; ueritate
 enim dicam; parco autem ne quis me existimet
 supra id quod uidet in me. aut audit aliquid ex me;
 & ne magnitudo reuelationum extollat me.
 Datur est mihi famulus carnis meae angelus
 satanae ut me colat; propter quod ter dñm
 rogavi ut discederet a me. & dixit mihi; sufficit
 tibi gratia mea. nam uirtus in infirmitate
 perficitur; Libenter igitur gloriabor in infirmi
 tate; mar.

ut inhabitet in me uirtus xpi propter quod
placeo mihi in infirmitatibus. in contumeliis. in
necessitatibus. in persecutionibus. Inanis factus pro
xpo; cum enim infirmor. tunc potens sum. factus
sum insipiens. uos me coegistis. ego enim debui
a uobis commendari. nihil enim minus fui ab his
qui sunt supra modum apostoli. Nam & si nihil sum.
signa tamen apostoli ^{facta sunt} facta sunt super uos in omni
patientia. signis & prodigiis & uirtutibus. quid
est enim quod minus habuistis praeter
decidens. nisi quod ego ipse non grauavi uos.
Donate mihi hanc iniuriam. ecce tertio huc
paratus sum uenire ad uos. & non ero grauis
uobis; non enim ^{quero} quae uestrae sunt. sed uos; nec
enim debent filii parentibus. thesauri uari sed
parenter filii; ego autem libenter sine inpen
dam. & super impendam ipse pro animabus uestris
licet plur uos diligens minus diligam. sed
esto. ego uos non grauavi. sed cum errem a factis
dolo uos caepi. ^{sum} quid per aliquem eorum
quos misi ad uos circum ueni uos. rogauit autem.
& misi cum illo fratrem. ^{sum} quid dicitur uos circum
uenit. nocte eodem spiritu ambulauimus. nonne idem
uestigium. olim putatur quod excurreremus per apud uos.

coram dō in xpō loquimur. Omnia autem caris simi.
p̄pt̄ uestram aedificationem, t̄meo enim p̄forte
cum uenero non quales uolo inueniam uos. & ego
inueniar a uobis. qualem non uultor; p̄forte con
tentioner. demulationer. animositater. dissen
sioner. detractioner. susurrationer. Inflationer.
sedraioner sint inter uos; p̄tererum cum uenero
humiliet medi' apud uos. & luceam multos ex his
qui ante peccauerunt. & non egerunt paeniten
tiam super inmundicia & fornicatione. & inpu
diacia quam gesserunt. Ecce t̄rcio h'c uenio
aduos. In ore duorum uel trium testium stabit
omne uerbum; praedixi & praedico, ut p̄reter
uobis & nunc absenti his qui ante peccauerunt
& caeteris omnibus. quoniam si uenero iterū non
parcam; an experimentum quaerit' eorum qui
in me loquunt' xpi. qui in uobis non infirmatus
sed potens est in uobis; nam & si crucifixus est
ex infirmitate nostra sed uiuit ex uirtute dī;
nam et nos infirmis sumus in illo. sed uiuimus
cum eo ex uirtute dī in uobis; uos me t̄p̄ror
temptate, si estis infidei ipsi uos probate, an
non cognoscit' uos ipsos. quia xpi ih̄r in uobis
est. nisi forte reprobis estis; spero autem quod

et
cognoscere. quia non sumus reprobi. Oramur
autem dñm ut nihil mali faciat. non ut non proba
pareamus. sed ut uos quod bonum est faciat. non
autem ut reprobi simus. non enim per sumus aliquid
aduersum ueritatem. sed pro ueritate. Gaudemus
enim quando non infirmi sumus. uos autem poten
ter estis. hoc & oramus uestram consumationem.
Ideo haec abren scribo. ut praerent dñi uos. Iam.
Secundum potestatem quam dñs dedit mihi in aedi
ficationem. & non in destructionem. De cetero
fratres gaudete. perfecti estote. exhortamini.
idem sapite. pacem habete. & dñi dilectionis &
pacis erit uobiscum. Salutate in uiculis in ore
scō. Salutant uos rei omnes. Gratia dñi ihu xpi.
& caritas dñi & communicatio sp̄s sc̄i cum omnibus.
uobis amen. ^{ist} Incipit ad corinthios. h̄ab̄ uersus. dicit.
Incipit ad galatas. argumentum.

Galatas sunt greci huiusmodi ueritatis primum
ab apostolo acceperunt. sed post dicitur eorum
temptata sunt a falsis apostolis. ut in legem & cir
cumcisionem uerterentur. hoc apostolus
reuocat ad fidem ueritatis. scribens eis ab
ephero.

i. Miror quod sic tamen cito transferimini in aliud euangelium. si quis uobis euangelizauerit praeter quam quod accepistis anathema sit, si hominibus placere uellem xpi seruum non errem sicut quae destruxi iterum aedifico. praecuaricatorem me confituo.

ii. Omnes rati galathae qui uos facinorati. ex fide promissio abrahamae eremini eius quod quod in xpo baptizati estis xpm induistis. Dies & menseres seruat. timeo uos ne sine causa laborauerim in uobis.

iii. Obsecro uos quod sicut angelum dei mesurcepistis aemulantur uos uolentes in carne uestra gloriari. State & nolite iterum iugo seruari ad eam.

iiii. Si circumcidamini xpr uobis nihil proderit. bene curreuatis quis uos impediunt ueritati non obediunt. nolite inuicem mordere ne uos consumatis. caro concupiscit aduersus spm. & sps aduersus carnem.

¶ Nolite errare dicit non irrideatur. quod bonum est operemur maximae ad domesticorum fidei. decetero. nemo mihi molestus sit.

FINIUNT CAPITULA AD GALATHAS
INCIPIT EPILA AD GALATHAS.

Paulus apostolus non ab hominibus neque per
hominem. sed per ih̄m xp̄m. & d̄m patrem
qui suscitauit eum a mortuis. & qui mecum suscitauit
omnes fratres ecclesie galathie. gratia uobis
& pax a d̄o patre nostro & d̄no ih̄u xp̄o. qui
dedit remetipsum pro peccatis nostris. ut
eriperet nos de praesenti saeculo nequam.
secundum uoluntatem d̄i & patris nostri.
cui est gloria in saecula saeculorum amen; *

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

miror quod sic tam cito trans ferimini ab eo
qui uos uocauit in gratia xp̄i in aliud euangeliū.
quod non est aliud. nisi sunt aliqui qui uos contum
bent. & uolunt conuertere euangelium xp̄i;
sed licet nos aut angelus de caelo euangelizet
uobis. praeter quam quod euangelizauimus uobis.
anathema sit. Sicut praediximus. & nunc
iterum dico. si quis uobis euangelizauerit praeter
id quod accepistis. anathema sit. modo enim
hominibus suadeo a d̄o. aut quaero hominibus
placere. Si adhuc hominibus placerem. xp̄i
seruus non errem. Notum enim uobis facio
fratres. euangelium quod euangelizat a me est
a me. quia non est secundum hominem. neque
enim ego ab homine accepit illud neque didici.

60.

sed per reuelationem ihu xpi; ^{tr} audisti enim
conuersationem meam aliquando in iudaismo.
quoniam supra modum persequabar ecclesiam
di. & expugnabam illam. & proficiebam in iuda
ismo supra multos coetaneos in genere meo.
abundantius aemulator existens patrum
meorum traditionum. Cuius autem placuit
qui me segregauit de utero matris meae
& uocauit per gratiam suam. ut reuelaret
filium suum in me & euangelizarem illum
in gentibus. continuo non adqueui carni
& sanguini. neque ueni hierosolima ad ante
cessores meos apostolos. Sed abii in arabia
& iterum reuersus sum in damascum; ^{tr} Deinde
post annos tres ueni hierosolima uidere
petrum. & mansi apud eum diebus quindecim.
Alium autem apostolorum uidi neminem.
nisi iacobum fratrem dni. quae uitem scribo
uobis. ecce coram do quia non mentior. Deinde
ueni in partes syriae & ciliciae. Etiam autem
ignotus facie. ecclesiarum iudeae quae erant
in xpo. tantum autem auditum habebant.
quoniam qui persequeretur nos aliquando.
punc euangelizat fidem. quam aliquando

expugnabat. & in me clarificabant dñi; &
Deinde post annos quatuordecim iterum ascendit
hierusalem cum barnaba ad sumptus ^{utro;}
Ascendit autem secundum revelationem. & con-
tuli cum illis euangelium ^{di.} quod praedico in gentibus.
seorsum autem his qui uidebantur ^{Aliquid esse.} p̄ forte
inuacuum. cur serem aut ^{cu} cur firsem; sed neq;
titur quimecum erat cum esset gentibus com-
pulsus est circumcidi. ^{sed} propter ^{sub} introductor
~~...~~ falror fratres qui subintroierunt ex-
plorare libertatem nostram quam habemus
in xp̄o ih̄u ut nos in seruitutem redigerent;
quibus neque ad horam cessamus subiectioni.
ut uentus euangelii permaneat apud uos;
Ab his autem qui uidebantur esse aliquid.
quales aliquando fuerunt. nihil mea interest;
dñ̄ per sonam hominis non accipit; mihi enim
qui uidebantur ^{esse aliquid.} nihil contulerunt; sed contra
cum uiderent quod creditum est mihi euan-
gelium praepitauit sic petro circumcisionis;
qui enim operatur est petro in apostolatu
circumcisionis operatur est & mihi inter
gentes; sic cum cognouissent gratiam quae
data est mihi iacobus & cephas & iohannes

61.
qui uidebantur columnae esse. Dextrar dede-
runt mihi & barnaba societatis. ut nos in
gentes. ipsi autem in circumsisionem. Tantum
ut pauperum memores essemus. quod
etiam sollicitus fui hoc ipsum facere. Cum
autem uenisset cephas antiochiam in facie
ei refuta. quia reprehensibilis erat. prius
enim quam uenirent quidam ab iacob. cum
gentibus sedebat. Cum autem uenirent sub-
trahebat & segregabat se a mensis eorum. qui ex
circumsione erant. & simulationi eorum. Conspen-
serunt ceteri iudaei. Tunc & barnabas ^{et} duceretur
ab eis in illam simulationem. sed cum uidisset
quod non recte ambulare & ad ueritatem eu-
gelii. Dixit cephae coram omnibus. si tu cum sis
iudaeus gentiliter & non iudaeae uiuis. quomodo
gentes cogis iudaeizare. pro natura iudaei & non
ex gentibus peccator es. Sciens autem quod
non iustificatur homo ex operibus legis. nisi per
fidem ihu xpi. & nos in xpo ihu credimus. ut
iustificemur ex fide xpi. & non ex operibus legis.
propter quod ex operibus legis non iustificabitur
omnis caro. Quod si quaerentes iustificari in
xpo. ^{ex operibus legis.} inuenta sumus & ipsi peccatores. Numquid

xpr̄ peccata minister est. Absit. si enim quaedam strige,
haec iterum ^{re} aedifico. praecuaricatorem me
constituo; ego enim per legem legi mortuus
sum. ut dō uiuam; xp̄o confixus sum. uiuus
autem iam non ego. uiuit uero in me xpr̄;
quod autem nunc uiuus in carne. in fide uiuus
filii dī. quid dilexit me & tradidit rem et ipsum
pro me; non abicio gratiam dī; si enim per legē
iustitias. ergo xpr̄ gratiar mortuus est;

¶ 71

O inrensata galatae. quis uos farcinauit ^{scripta non} ante ^{obediunt}
quorum oculos ih̄s xpr̄ proscriptus est. & cru
cifixus. hoc solum uolo a uobis discere. ex operibus
legis sp̄m accepistis. an ex auditu fidei. sic stulti
estis. ut cum sp̄u coeperitis nunc carne consum
m. ^{in uobis} mini; tanta pars estis. sine causa. si tamen
sine causa; qui ergo tribuit uobis sp̄m & operata
uir titer ^{in uobis} ex operibus legis. an ex auditu
fidei. sicut. ^{serp̄ tū ē.} abraham credidit dō & reputatū
est illi ad iustitiam. Cognoscitis ergo quia qui
ex fide sunt. hi sunt filii abraham. prouident
autem scriptura quia ex fide iustificat gentes
dī. praenuntiavit abraham. qui ab benedicen
tur in te omnes gentes. Igitur qui ex fide sup̄
benedicentur cum fidelibus abraham; quicumque

Inge
ser

enim ex operibus legis sunt. sub maledicto sunt;
 Scriptum est enim; maledicatur omnis qui
 non per manserit in omnibus quae scriptae sunt
 in libro legis. ut faciat ea; quoniam autem in lege
 nemo iustificatur apud dm̄. manifestum est.
 quia iustus ex fide vivit; Lex autem non est
 ex fide. sed qui fecerit ea vivit in illis; xpr̄ non
 redemit de maledicto legis. factus pro nob̄
 maledictū. quia scriptum est; maledicatur
 omnis qui pendit in ligno. ut in gentibus bene
 dictio abrahamae fieret in xpo ihu. ut pollicita
 tionem sp̄ accipiamur per fidem; fratres
 secundum hominem dico. Tamen hominis
 confirmatum testamentum. nemo spernit
 aut superordinat; abrahamae dictae sunt pro
 missiones. & remineur; pondicit & remineur;
 quasi in muliere. sed quasi in uno. & remineur
 qui est xpr̄; hoc autem dico testamentum
 confirmatum ad dō. Quae post quadringentor
 & triginta annor facta est lex; non irritam
 facit ad evacuandam promissionem. nam si
 ex lege hereditas. iam non ex ^{re} promissione.
 abrahamae autem per sp̄ promissionem donavit
 dr̄; quid igitur lex. propter transgressionem

h̄ de uita
p̄ om̄ia

In abra
cuc

h̄ de uita
p̄ om̄ia

posita est. donec ueniret semen cui re promiserat.
ordinata per angelor in manu mediatoris.
mediator autem unius non est. dñs autem unus
est. Lex ergo aduersum promissa di. abste.
Si enim data erret lex quae porret uiuificare.
uere ex lege erret iustitia. Sed conclusit scrip
tura omnia sub peccato. ut promissio ex fide
ihū xpī dare tur credentibus. Prius autem
quam ueniret fides. sub lege custodiebamur.
conclusi in eam fidem quaere uelanda erat.
Itaque lex pedagogus noster fuit in xpō. ut
ex fide iustificemur. At ubi uenit fides. iam
non sumus sub pedagogo. Omnes enim fili di
sumus. per fidem ^{que est} in xpō ihū. quicumque enim
in xpō baptizati estis. xpī induistis. Non est
iudaeus. neque grecus. non est seruus neque
liber. non est masculus neque femina. Omnes
enim uos unum estis in xpō ihū. Si autem uos
xpī. ergo abraham semen en estis. secundum promissio
nem heredes. Dico autem. quanto tempore
heres. parulus est. nihil differt a seruo cum
sit dñs omnium. sed sub tutoribus est & actoribus
usque ad praefinitum tempus a patre. Ita & nos
cum erremus paruuli. sub elementis mundi eramus.

63.
seruienter; at ubi uenit plenitudo temporis.
misit dñ filium suum factum ex muliere. factum
sub lege. ut eor qui sub lege erant. redimeret.
ut adoptionem filiorum reciperemus; quoniam
autem estis filii dñ. misit dñ spm filii sui in corda
nostra. clamantem Abba pater; Itaque iam
non est res uir sed filius; quod si filius. & heres
pā dñ. Sed tunc quidem ignoranter dñ. hinc
quoniam natura non sunt dum seruibatur; & nunc autem
cum cognouerit dñ. immo cognouerit se ad dñ.
quomodo conuertimini iterum ad infirma &
ezona elementa. quibus denuo seruire uultis
dies obseruatis. & mensis & tempora & annor;
Timeo uos. ne forte sine causa laborauerim in
uobis. esto te sicut & ego. quia & ego sicut uos
frater obsecro uos. nihil melacrisar; sed ad autē
quia per infirmitatem carnis euangelizau
uobis iam pridem. & temptationem uestram
in carne mea non spreuistis neque respicistis.
sed sicut angelum dñ & cepistis me sicut xpm
ihm; ubi est ergo beatitudo uestra. testimoniū
enim pōhibeo uobis. quia si fieri potuisset
oculor uestror seruire & dñ & dē dñ & dñ mih;
Ergo inimicus uobis factus sum uerū dico uob;

uolunt. ut illor aemulemini. Bonum autem aemula-
mini in bono emper. & tantum cum praesentis su-
apud uor. filioli mei quor iterum par turio donec
formetur. xpr in uobis; uellem autem esse apud
uor modo & mutare uocem in eam qm confusor
in uobis; Dicite mihi quis uobis uultis esse.
legem non legisse. Scriptum est enim; quo-
nam abraham duor filios habuit. unum de
ancilla & unum de libera; sed qui de ancilla
secundum carnem natus est; quia autem de libera
per re promissionem. quae sunt per allegoriam
dicta; haec enim sunt duo testamenta; unum
quidem a monte sina in rer ueritate generari;
quae est azar; Sina enim mons est in arabia
qui coniunctus est ei. quae nunc est hierusalem
& seruit cum filiis eius; Illa autem quae
sursum est hierusalem libera est. quae est
mater nostra; Scriptum est enim;
Lactare sterilis quae non parit. erumpe &
clama quae non parit. quia multa filii
derer te. magis quam eius quae habet uirum;
Nor autem frater. secundum iraac promis-
sionis filii sumus; sed quomodo

tunc quirecundum ^{carne} natur fuerat. per sequebatur
 eum quirecundum spm. ita & nunc; sed quid
 dicit scriptura. ecce ancillam & filium eius.
 Non enim heret erit filius ancillae. cum filio
 libere. Itaque fratres. non sumus ancillae
 filii sed liberi. qualibet ^{nos} xpr liberavit.
 state & nolite iterum iugo seruitutis contineri;

2
 Iugge
 se

III

ecce ego paulus dico uobis. quoniam sic circum
 cidamini. xpr uobis nihil proderit; Testificor
 autem rur sum omni homini cir cu cidense.
 quoniam debitor est uniuersae legis faci
 endae. euacuata estis a xpo. qui in lege iustifi
 camini a gratia excidistis; por enim spm
 ex fide spem iustitiae expectamus; Nam
 in xpo ihu. neque circumcisio aliquid ualet
 neque praepudium. sed fides qua eper cari
 tatem operatur; Cur rebatur bene. quis
 uor impedit uertati non ob sedire. per
 suasio non est ex eo qui uocat uor; modicum
 fermentum. totam massam corrumpit;
 ego confido in uobis in dno. quod nihil aliud
 sapit; qui autem conturbat uor portabit
 iudicium quicumque est ille; ego autem
 fratres. sic circumcisionem adhuc praedico.

quid adhuc persecutionem patior. Ergo euacuatum est scandalum crucis. utinam et abroci dantur. qui uos conturbant; uos enim in libertatem uocata estis fratres. tantum ne libertatem in occasionem deas carnis. sed per caritatem seruite inuicem; omnis enim lex in uno sermone impletur. Dilige proximum tuum sicut teipsum; quod si inuicem mordeas & comedas uide tene ab inuicem consummamini; Dico autem; spiritu ambulate. & desideria carnis non perficietas; caro enim concupiscit aduersus spiritum. & spiritus aduersus carnem; haec enim inuicem sibi aduersantur. ut non quecumque uultis illa faciat. quod si spiritum ducimini non estis sub lege; manifesta autem sunt opera carnis. quae sunt. fornicatio. Inmunditia. Impudicitia. Luxuria. idolorum seruitus; ueneficia. inimicitiae. contentiones. Aemulationes. irae. rixae. dissensiones. sectae. inuidiae. homicidia. ebrietates. comestiones. & huiusmodi similia. quae praedico uobis sicut & praedixi. quoniam qui talia agunt. regnum dei non consequentur. Fructus autem spiritus est. caritas. gaudium.

1 pge
heser

65.
pax. patientia. longanimitas. bonitas. benignitas
fides. ^{patientia mansuetudo castitas;} modestia. continentia. aduersum huius
modi non est lex. qui autem sunt xpi carne
suam crucifixerunt. cum uicis & concupiscentis.
Si spū uiuimus. spū & ambulemus.
Non efficiamur inanis glorie. cupidi inuicē
prouocantes. inuicem inuidentes.
Frater. & si praecipatur fuerit homo
in aliquo delicto. uos qui spiritales estis
huius modi instruite uos in spū laentatis.
considerans tempus. ne & tu tempteris.
Alter alterius onera portate. & sic ad im
plebitis legem xpi. nam si quis existimat se
aliquid esse. cum nihil ipse referat.
opus autem suum probet unusquisque.
& sic in remetipso tantum gloriam habebit
& non in altero. unusquisque enim onus
suum portabit. communicet autem uir qui
catechizatur uerbum. ei qui se catechizat
in omnibus bonis. polite errare dicitur non in
rideatur. quae enim seminauerit homo.
haec et metet. quoniam qui seminat in
carne ^{suā} decarne & metet corruptionem.
qui autem seminat in spū. de spū metet

vitam aeternam, Bonum autem facientes,
non deficiamus; Tempore enim suo mandemur,
non deficiente; ergo dum tempus habemur,
operemur bonum ad omnes; maxime autem
ad domesticos fidei; videte qualibus litteris
scripsi uobis mea manu; quicumque
uolunt placere in carne. Hi cogunt uos
circumcidi. Tantum ut crucis christi persecu-
tionem non patiantur; neque enim qui cir-
cumciduntur legem custodiunt; sed uolunt
uos circumcidi. ut in carne uestra glorietur;
mihi autem absit gloriari nisi in cruce domini
nostri ihesu christi. per quem mihi mundus
crucifixus est. & ego mundo; In christo enim
ihesu. neque circumcisio aliquid ualet. neque
praepitium. sed noua creatura;
& quicumque hanc regulam
secuti fuerint. pax super illos & misericor-
dia; et super irritos; De cetero memo
mihi molestus sit. ego enim stigmata ihesu
in corpore meo porto;

Gratia domini nostri ihesu christi. cum spiritu uestro
fratres amen; Finit ad galatas
habet uersus cc. xc. iij.

Incipit epistola ad ephesios.

Ephessii sunt asiam. In accepto uerbo ueritatis per
steterunt infide. hor conlaudantur a p[ost]ulo serm
ptichieū diaconū. Sciendū ē qd hec epla qua nos
b[ea]t[us] e[st] a roma decar cere. ad ephesios scripta habent.
heretici & martianistæ ad laodicensē attulant;

Incipit capitula

- i Deside & dilectione quam in scōr exercetis
gratia erit scilicet p[er] donum d[omi]ni. ne forte
quis extollatur. iam non estis hospiter
sed ciues scōrum.
- ii Cuius rei gratia ego paulus uinctus xp̄i
ih̄u pro uobis. huius rei gratia flecto
genua mea ad patrem d[omi]ni n[ost]ri ih̄u xp̄i
ut det uobis uirtutem conrobore per
sp̄m eius seruare unitatem sp̄s inuin
culo pacis.
- iii Unus d[omi]n[us] una fides unum baptisma
- iiii Hoc dico ne ambuletis sicut gentes in uanitate
renouamini sp̄m & induite uos nouum
hominem irascimini & nolite peccare. nolite
contristare sp̄m sc̄m d[omi]ni.
- v Videte quomodo ambuletis qui adier malisunt

mulierer uiris suis subditae sint & filii paren-
tabur & serui dominis.

vi Decetero confortamini stante acincti lumbis
uestris in ueritate. † ¶ capitula

† ^{or} uiii epistole.
sunt lecte

Epist. ad ephs

Paulus & Porcius Timotheus Christi Iesu voluntate;
 dei scilicet omnibus qui sunt ephesi. & fidelibus
 in Christo Iesu. grece uobis & pater a deo pa-
 tre nostro. & domino Iesu Christo; **Leges ubi beati
 tu dicitur. SAPIENTORUM.**

Benedictus deus & pater domini nostri Iesu Christi
 qui benedixit nos in omni benedictione
 spiritus in celestibus in Christo sicut elegit
 nos in ipso ante mundi constitutionem.
 ut essetis sancti & immaculati in conspectu
 eius in caritate. Qui procedit amavit nos
 in adoptionem filiorum per Iesum Christum in
 ipsum secundum propositum voluntate
 eius sicut in eadem gloria grece sicut.
 in qua gratificavit nos in dilecto filio suo.
 in quo habemur redemptionem per sanguinem
 eius. remissionem peccatorum. secundum
 diuitias gratie eius. quae super abun-
 dauit in nobis in omni sapientia & profu-
 dentia. ut notum fieret & nobis sacra-
 mentum voluntate eius sicut. secundum

bonum plecciatum eius. quod propositum in
eo in dir perfectionem plenitudinis adpositi.
in facere se omnia in xpo. quae in caelis & quae
in terra sunt in ipso. In quo & uicem soae uocas
sumus. praeceat a nati secundum propositi
tum eius. qui omnia operet secundum
Consilium uoluntate sue. Ut simus in laeu
dem gloriae eius.

quante speremus in xpo. In quo & uos.
cu ueritatis uerbu ueritate. euangelium
scilicet ueritate in quo & sedentes. signifi
catur. spu promissionis sco. qui est pig
nur hereditatis nrae in sedentationem ad
quisitionem in laudem gloriae ipsius.

Propterea & ego uolens fidem ueram que
est in dno ihu. & dilectionem in omnes sco.
propterea gratias agitur pro uobis. memo
riam uiri fecerit in orationibus meis. Ut
dr dno nra ihu xpi pccat gloriae. & uobis
spm sapientiae & reuelationis in cognitio
nem ei. in luminator ^{habete} oculos cordis uiri.

ut sciat quae sit spes uocacionis eius.
 q^d diuinae gloriae hereditaretur ei in seip^s.
 quae sit sup eminenti magnitudo uisus
 ei in nos qui credi dimur. secundū op^{er}atio
 nem pot^{er}itatis uisus ei quae op^{er}atur ē
 in xpō sur ciatent illū a op^{er}atib^{us}. & constitu
 ent ad d^{er}ectem suā in caelestibus sup omnē
 principatum & pot^{er}itatem. & uisus & domi
 nationē. & omne nomen quod nominat^{ur} non
 solū in hoc seculo. sed in futuro; & omnia subiecit
 sub pedib^{us} eius. & ipsum dedit caput sup omnē
 ecclesiam. q^ue corpus ipsius plenitudo eius qui
 omnia in omnib^{us} adimpletur; & uoc^{er}er^{er}er^{er}
 in p^{er}petuum delictis & peccatis u^{er}is. in quibus
 reliquendo ambulat^{ur} secundum sc^{ri}pt^{ur}as
 mundi huius; s^{ecundū} principē pot^{er}itatis agris huius
 s^{er}u^{er}is. quoniam op^{er}atur ē in filiis dif
 fidentis. in quibus & nos omnes aliquando
 conuersati sumus in desideris carnis n^{ost}re.
 facientes uoluntatem carnis & cogitatio
 onū. & sciemus necesse filii irae sicut
 & q^uis; D^{eu}s aut^{em} quidius ē in misericordia

propt² inimic² caritatem suam quae dil² nos.
& cum ersemur in os sui peccat. Coniuncta
uit nos xp^o. Cuius gratia est saluati.
& con se sur ei tecum & con sedere fecit in
caelestibus in xp^o ihu. ut ord² & in se
sup uenientib; abundantem diuitiarum gra-
tiae suae. in bonitate sup nos in xp^o ihu.
Gratia enim est saluati. p^o fiden. &
hoc non ex uobis. di enim donu erit. non ex op^o su-
bur ut ne quis gloriatur. Ipsi enim ^{sumus} estis
facti in xp^o ^{ihu} in op^o bonis. q^o p^o p^o
perceit dr. ut in illis ambulamus; p^o quod
memoret et t^o te qd aliquando uis g^o
qui exat.
Incessu. qui dicitur in p^o utium. ceber que
dicitur esse cum ex suo incessu manufacere quae
estis. illo in tempore sine xp^o. alienati a
congregatione ista. & hor p^o d^o d^o memo-
rum. promissionis spem non habentes. & sine
do in hac mundo. ^{Nunc aut in xp^o ihu. uos quid aliquando} ^{estis} ^{longe}. Peccati estis
prope in sanguine xp^o. Ipse enim pax n^o
qui fecit utraq^o unum. & mediū p^o n^o

69.
mece quae soluent inimicitias in ecclesie succ
legen mendaciorum deperant euacuans.

ut duos condat in semetipsum in unum nouum
hominem facient peccat & reconciliat^{ans} eum bon
in uno corpore do p cruce. in t facient inimi

citiam in semetipso. Quem et euangelizauit
pacem uobis qui longe fuir at. & pacem hic qui p
pe i qm p ipsu habemur uiccer sum ambo in una
spu ad pacem.

Ego item non ex animo piter &
ceduence sed etur ciur scoru & domesticidi
sup aedificati sup fundamtu aploru & pph
et sum. ipso sumo angulatu lapi de xpō ihū

In quo omnis aedificatio congruente est
cit in dō plum sem in dno in quo & uos co aedi
ficemini in habi ac culu dno spu. ^{scō} huius sei gra
tia. Ego pecculur unetur xpī ihū p uobis

genitibus. si acem audir at. Dir pensation
graciae qd acce mihi in uobis. qm scam
dū reuelatione noam mihi facit e sic
e p cementum sicut supra scripsi in breui.
pro ut potest legenter in alleze

prudenciam meam in misterio xpi. quod alur-
gen hereticis non e agniti filii hominu.
Sicuti nunc reuelatum e scilicet aptus ei & pro-
pheta in rpa esse genter coheredes & concor-
porales. & conparticipes promissionis in xpo
ihu per euangelium cuius fecerit summis ter-
Secundu donu gratie dei quod dicitur mihi secun-
dum operatione uisitar ei; ^M mihi omnium scorum
minimo data e grece hereticis. Euen-
gelium uerum gabiler diuitiar xpi. & in
luminare omnes. ^{ve} q; sic dispensatio sementis
abscondita ad id in do. quomina e fecerit. ut
in potestatem principib; & potestatem in caelestibus
ecclesie multi formis sapientie diu se-
cundum predefinitionem scorum que fecerit in xpo ihu
dno nro. In quo habemur fiducia & accessu
in confidentie p fidei ei; ppter qd p eo. ne defi-
ciat in ambulationib; meis p uobis. ^{ve} q; e glo-
rie uestrae; Huius rei gratia facta est uia
mea ad pacem dni ni ihu xpi. & quo omni-
pater in caelis & in terra nominatur.

ut & uob secundū diuider gloriæ suæ uir
 tute corpore ætate p̄p̄m ei. in in ætate
 homine habitaet xpm̄ p̄f̄dem in corp̄ib;
 uestris. In cetera tate. p̄e dicet̄. & fundat̄.
 ut possit̄ comprehendere cum omnib; sc̄is.
 Quæsit lætatio. & longitudo. & sublimitas
 & profundū; Sc̄ite & c̄e sup̄eminentem
 scientiæ caritatis d̄ni xpi. Ut impleamini in
 omne plenitudinem d̄i. Et c̄ute qui p̄o d̄ni e
 omnice f̄cc̄e sup̄ habundant̄ quæ p̄ d̄m̄
 c̄ut̄ in d̄e legimur. secundum uisum d̄ni quæ
 op̄at̄ in nobis ipsi gloriæ in xpo ih̄u. ^{in ecclesia &}

In omnes generationes sæculi.
 sæculorum amen; III. Obsecro itaq;
 uos ego uincatur in d̄no. Ut digne ambule
 at̄ cum omni humilitate & mansuetudine c̄i
 patientiæ sup̄portanter in uicem in caritate
 solliciti seruite unac̄ d̄ni sp̄r̄ in unculo
 pecc̄is; Unum corpus & unus sp̄r̄. Sicut
 uocati estis in unce spe uocationis uer̄e;
 Unus d̄nr̄. unce f̄der̄. unum b̄ap̄t̄is ma;

uocatione
 quæ uocant̄ d̄m̄.

III

117 psalms
c. xvii

Unus dñs & p̄c̄t̄ omnium. qui sup̄ omnes & p̄
omnia & in omnib; nobis; Unus auq; aut̄ n̄m
dicat̄ ē gr̄tia secundū mensurā donec t̄o
n̄r xp̄i. p̄p̄t̄ quod dicit; Ascendit̄ in celum
cep̄t̄ uicem dñi cep̄t̄ uicem dñi. Dedit̄ dona ho
minib; Quod aut̄ ascendit̄ quid ē. p̄n̄q̄ia
& descendit̄ primum in inferiorer p̄c̄ter
de p̄c̄e; Qui descendit̄ ipse ē & qui ascendit̄
sup̄ omnes caelos. ut impleret̄ omnia; & ipse
dedit̄ quor̄ dē ^{quidē} aptor; quor̄ dē aut̄ p̄ph̄ & cer;
Alior̄ uero euangeliar̄. Alior̄ aut̄ p̄c̄to
r̄ & doctor̄ ad consumationē sc̄orū. In
opur̄ minir̄ dñi. In aedificationē corporis
xp̄i. Donec occurrer̄ omnes in unita
t̄e fidei & cognitionis filii dñi; In uisum p̄c̄
fectum. In mensurā ad dñi plenitudinē
xp̄i; ut iam non simus p̄c̄stigi fluctuē
tes. & uisum seruemur omni uento doc
trinae. In nequitia hominū. In castitia
ad uisum ueritatem error̄. Ueritate
autem faciem̄ in castitate seruemur

71.
In illo p[ro] omnib[us] qui e[st] caput x[risti]. & quod totum
corpus comp[er]eatum. & con[nectum] p[er] omnem
iuncturam sub ministris & donis. Secundum
operationem in mensuram unius cuiusque
membri augmentum corporis facit in aedi-
ficatione sui in ecclesia. **III** Hoc
Igitur dico & edificor in d[omi]no. Ut in non
ambulatur sicut gentes ambulaverunt in vanitate
sensu sui. & nebulae obscurae habentes
intellectum. Alienati a vi a d[omi]ni pignoscencia
q[ui]e in illis p[ro]pter cecitatem cordis ipsorum. Quos
sp[iritus] sanctus semetip[s]os & didicerunt impudicite
In operatione immunditatis omnes in avaritia
Vos autem non ita didicistis aut x[ristum]. Si autem
illum audistis. & in ip[s]o docuistis. sicut e[st]
usitate in ih[esu]. Deponite vos. secundum
praeceptum conuersionem usque hominem.
qui consumpit secundum desideria carnis.
Renouamini autem sp[iritu]men[ter] usque &
Induite nouum hominem qui secundum d[omi]n[u]m
specatur e[st] in iustitia & scientia usque &

74 psal.
170 III

Propter quod deponentes mendacium loquimini
ueritatem unusquisque cum proximo suo quoniam
sumus in lucem membræ; Inter cimini & nolite
peccare; Sol non occidet super iram diuitem;
Nolite locum dare diabolo qui superbebat. Item non
fuitur; Magis eundem labore operando me
nibus quod bonum est, ut habeat unde tribuat
pecunia eundem patienti. Omnis sermone
& ore uerbo non procedat; Sed si quis bonus
ad edificationem ^{fidei} oportunitate ut de gratia
tiam audientibus; & nolite conari accipere
spiritum sancti. In quo signati eratis in die tempta
tionis. Omnis amaritudo. & ira & in
dignatio. & clamor & blasphemia tollat
a uobis cum omni malitia; Estote uicem
in uicem benigni & misericordes. Donantes
in uicem sicut & dominus in christo donauit nobis;
Estote ergo imitatio operum dei sicut filii dei
& ambulat in dilectione sicut & christus
dilexit nos. & tradidit semetipsum pro
nobis oblationem & hostiam de modorem

succu tædri; Fofu cædo autem & omnis in
 mundicia aut euaritia. Nec nominetur in
 uobis, sicut decet scōr; aut aut p̄iudo, aut
 stulti loquium. aut sicu mulier q̄ ad rem n̄ p̄
 tina. Sed magis gratiarum actio; hoc enī
 sciōdē in dellegenter. Quod omnis fornicator
 aut in mundur, aut euarur, quod ē idolorum
 sequitur, non habet hereditatem in regno xp̄i
 & dī. Nemo uor seducat in carib; uerbis;
 p̄p̄t hæc enī uent ircedi in filior diffidentie;
 nolite ego effici particeps eorum; Gratias
 enī aliquando d̄nebræ. Nunc aut lux in
 dno. Ut filulucis ambulatē; Fructur enim
 lucis ē in omni bonitate & ueritate & ueritate;
 Probanter quid sit beneplacitum dō; Quoli
 & cōmunicate op̄ib; in fructuosis d̄nebræ;
 Magis autem & p̄d̄ar d̄ne; Quæ enim in
 occulto fiunt ab ipsis, aurpe ē & d̄ne dicere;
 Omnia autem q̄ ^{uē} aſſuuntur, lumine mani
 ferant; Omne enī q̄ manifestatur, lumen
 est, p̄p̄t quod dic̄; Susse quid d̄nebræ & d̄nebræ

cem ostendit & in lumine uultu tibi xpi; V. uide &
Itaq; sicut quomodo caute ambulat, non qua
si insipienter, sed ut sapienter, Redimenter
et pur qm dies mali sunt, Propere nocte
fieri in prudenter, sed in dellegenter q; si uolun
tate dñi; Nolite in ebriari uino in quo est om
nis luxuria, Sed implemini spū scō. Loquen
tes uobis in xpi in psalms & hymnis & can
ticis spūalibus, cantentur & psallentur in cor
dibus ueris dñi; Cantate & psallite semp
pro omnibus in nomine dñi nri ihu xpi dōpatri;
subiecti in uicem in amore xpi; Mulier
uiri sui subdite sint sicut dño; qm uir
caput est mulier. Sicut xpi caput est aece
siae. Ipse saluator corporis; Sed ut
aecelesiae subiecta est xpo. Ita & mulier
uiri sui in omnibus; Uiri diligite uxores
uestras. Sic & xpi diligit aecelesiam & seipsum
tradidit pro eae. Ut illam scificet & mundans
la uacuo acque in uerbo ^{ut} ut exhibet & ipse sibi
gloriam aecelesiam. Non habentem maculam

aut rugam, aut aliquid eius modi. Sed ut sit
 scē & immaculatae; Itē & uiri debent diligere
 uxores suas, ut corpora sua. Qui sua uxore
 diligit seipsum diligit; Nemo enim unquam carnis
 suam odio habuit. Sed nudit & fouet eam sicut
 xp̄i ecclesia; quia membra sumus corporis eius.
 De carne ei & de ossibus ei; p̄ hoc se lin
 quat homo patrem & matrem. & adhaerabit uxori
 suae. & erunt duo in carne una; Sacramētū
 hoc magnū ē, Ego autem dico in xp̄o & in ae
 clesia; Utrumque & uos singuli. Unusquis
 quae suam uxorem sicut seipsum diligit; Uxor
 eiusdem. Amecet uirum; filii oboedite patrem
 & matrem tuam. Hoc enim ē ius tuum; honora
 patrem tuum & matrem tuam. quod ē man
 datum primum in promissione. Ut beneficit
 tibi & sis longeuus sup̄ omnia. & peccata nolite
 ad iracundiam per uocare filios uestros. sed edu
 cate illorū in disciplina & correptione dñi;
 Sequi oboedite dominis carnis uestrae; cū amore
 & timore. In simplicitate cordis uestri sic xp̄o.

Non ad oculum sequenter quasi hominibus
placenter. Sed ut sequenti facienter uolun
tatem dei excenimo. Cum bonae uoluntate sequi
entur sicut dno. & non hominibus; scienter qm
unus quisq; quodcumq; fecerit bonum hoc p
cipiat adno. Si uer seruus siue liber. & uos domi
ni ecclesiam faciat illis. semit dicitur minas; sci
entur quia & illorum & uerq; dnr e in celis.
Cp personarum acceptio non est apud eum;
VI Decetero frs confortamini in dno. & in po
tentia uirtutis ei. In diuina uos aspiciat
ut possit stare aduersus insidias diaboli;
quia non e nobis conlucetio aduersum
causam & scandum. Sed aduersum princi
per & potestates, aduersum mundi peccata
& diabolum hunc. contra ipse uel nequitia
in caelestibus; Propere accipite armati
ut possit resistere in die malo. & in omni
bus p. peccata stare; Stare ergo succinate
lumbos ut parati in uigilia. & in dno la
tam iurati cice. & calcate pedes in pra

perfectione euangelii pacis; In omnibus su
 mendis sciam fidei in quo posuit omnia deli
 nequissimi ignea sanguine; & geleeem saluam
 cessu mite. & gladium spr. quod e uerbum di
 panem oratione & obsecrationem. Oratio
 omni am posse in rpu. & in ipso uigilanter in om
 ni instantia. & obsecratione pro omnibus
 scilicet & pro me; ut dicitur mihi primo in ceptione
 oratione. Cu fiducia nosum fecerit miramur euan
 gelii. Pro quo legatione fungor in ecclesia. Ita
 ut in ipso eadem putopostet meloqui. Ut
 aut duos seicatur ^{ue} que me sunt quid egeat omnia
 uobis potest fecerit. Tu chi chur ceur simur frat.
 & fidelis ministrum in dno. quem nisi ad uos. In hoc
 ipsum ut cognosceat ^{ue} que nos sunt. & con
 soleur corde uerque; Pax ^{vobis} fratrib; &
 caritate cu si de ad dō pacis & dno ihu xpo.
 Gratia cum omnibus qui diligunt dnm
 nm ihm xpm in corruptione amen;
 Fuit ad ephesios. scripta ab urbe
 roma. habet uersus ccc xl. iii

Incipit ad philippenses.: ARGUMENTUM
philippenres sunt machedones. hi accepto
uero uerbo ueritatis persteterunt infide. nec
receperunt falror apostolor. hor apostolor
conlaudat scribens eis. a roma. de carcere per

epaphroditum

Scire autem uos uolo qm quidem xpm per
inuidiam annuntiant quidam ex caritate
mih iuere xpr est. & mori lucrum. non
quaerentes quae uestra sunt sed ea quae alioru.

Hoc enim sentite in uobis quod & in xpo ihu

ii. Sic estote in medio nationis praeuae & peruersae
sicut luminaria in hoc mundo. omnes sua
quaerunt non quae sunt xpi. honorificor
habentote eor., qui propter xpm proximaunt
urque ad mortem. uidete canes quae sunt lucra
damna propter xpm aestimare.,

iii. Caete eor quorum dr uenter est.

iiii. esuri nenoui & abundare dicite quae per
aphroditum misistis odorem suauitatis
acceptum est do. Firmiuer captiua

Paulus & timotheus salutem in xpi ihu om
 nibus sanctis in xpo ihu qui sunt philippis
 cum episcopis & diaconibus greciae uobis & pax ad
 pacem & domino ihu xpo; Greciarum agor
 meo in omni memoria uestra. semper in cunctis
 orationibus meis pro omnibus uobis. Cum gaudio
 de peccatione faceret super communicatione uestra
 in euangelio. A prima die usque nunc. Con
 fidenter hoc ipsum quia qui coepit in uobis
 opus bonum perficiat usque in diem christi ihu; Sicut
 mihi iurasti. Hoc sentire pro omnibus uobis. Sed
 habetis uos in corde & in uinculis meis. & in
 defensione & confirmatione euangelii. So
 ciorum gaudium mei. omnes uos esse desidero
 enim mihi est deus. quomodo cupiam omnes uos
 in uisceribus christi ihu; & hoc oro ut cari
 tatem uestram magis accipiam abundanter in scientia
 & omni sensu. ut probetur potiorum. ut fiat
 sincerus & sine offensa in diem christi; Re
 pleri fructu qui iurasti pro christo domino in glo
 ria & laude. ^{Itim.} I. Scitis cuius uos uolo

fr̄ quicq̄ q̄cisee me sunt incedr̄ ad p̄fectum uisū
euangeli. Taceat uincula mee incedr̄ feratē f̄q̄bit
in xp̄o in omni p̄cedr̄o. & incedr̄ omnibus;
& plure se f̄cedr̄bur in d̄no. confidēter uincu
lar meir; & abundantiur uicd̄r̄ēne timore uis
bundi loqui; Quidam quidem & p̄p̄t in iudicē
& condeñtionē; Quidā autē & p̄p̄t bonā uoluntatē
xp̄m p̄cedicent. Quidā & caritate; Scienē
qm̄ in defensione euangeli positur sum. Quidā
autē & condeñtionē xp̄m annuntiat. Non scēte.
& ir̄ amēn & p̄cedr̄ sup̄cē f̄esur̄ciatē uinculur
meir; Quidē dum omnimodo siue p̄occa
sionē. Siue p̄ uisitatē d̄m xp̄i annuntiat. &
in hoc gaudeo sed & gaudebo. Scio enim
qm̄ hoc mihi p̄uenit in salutem. Puram oratio
nem. & sum minir̄ d̄cedr̄ones p̄r̄ ih̄u xp̄i scēd
d̄cedr̄ d̄cedr̄onē & p̄cedr̄ meam. Quic in nullo
confundat. Sed in omni fiducia sicut semp
& nunc magnificabit xp̄i in corpore meo.
Siue p̄ uisitatē siue p̄ d̄cedr̄onē; mihi enim
uicd̄r̄e xp̄i ē & amor uicd̄r̄um. Quod si uicd̄r̄e

76
In cœpne. Hiemibi fructur opor est. Aliquid
eligē ignoro. Coerter cœdōne duobur desi
dium habent. Dissolui. Scū xpō eē multo
magis melior. Pmēns e cœt in cœpne nec
sacrum ē p̄tior. & hoc confidē. scio quia
manebo & p̄manebo omnib; uob; ad p̄fē tum
uēsum. & gaudium fidei. ut gratulatio ur̄e
abundē in xpō ihū in me. P̄ meū ad uentum
idērum ad uos. Tentum dignē euāgelii xpī
conuētemini. Ut siue cum uos q̄o & iudeis uos.
Siue cœrent cœdicē de uobis. quia scē ar in
uno spū. Un animē con laborētes p̄ de
euāgelii. & in pullo scē cœtemini cœ ad uos
scētur. Quia eē illis cœuse p̄ ditionis. uob
cœt saluar. & hoc adō. quia uobis donatū
ē p̄ xpō. p̄nolū. ut in eū credat̄. Sed ut
scē p̄ illo p̄cāimini. Fōem cœtemen hē bōdē
quā le & uidit̄ in me. & nunc audist̄
deme. Siqua ergo. cōp̄solatio in xpō.
Siquod solacium cœm tēd̄. Siqua sociat̄
sp̄. Siqua uos q̄e mis̄cēt̄. Implee

Secundum meum ut idem scilicet ait. Etenim cum
eadem habentur unanimes ad ipsum sentien-
tes. nihil per conditionem neque per inane gloriam.
Sed in humilitate superioribus sibi inuicem arbi-
trantur. Non quia essent singuli *querentes.*
Sed eorum rationum. Hoc enim sentite in uobis quod
et in christo ihesu. Quia in forma dei esse non rapina
arbitratur esse se aequale deo. Sed se ipsum
sum se inuenit formam serui accipiens. In similitu-
dinem hominum factus. Et habitum inuenit ut homo;
Humiliatus se et ipsum factus obediens usque ad
mortem. mortem autem crucis. Propter quod et deum illum
exaltauit. Et donauit illi nomen quod est super omnia.
Ut in nomine ihesu omne genua flectat. caelestia
et terrestria. et in seculorum. Quomodo lingua con-
fessus. quia deus ihesus christus. In gloria est deus pater.
Itaque carissimi mei sicut semper obediatis.
Non ut in preceptis meis teneamini. Sed multo
magis. Hunc in modum sentite mecum. cum eu et seruo
se uestra secundum operemini. Dominus est qui
operetur in uobis. Quae et per se per bonae

Voluntate, Omnia autem feci sine murmure
 & querelationibus. Ut sit sine querela
 & simplici sermone in medio
 nationum praeuac & puere, In quibus lucet
 sic luminae in mundo, Verbum uero condonans
 ad gloriam meam in die dñi ihu xpi. Quia non in
 uacuum cucurri. neq in uacuum laboraui. Sed
 & si immolor super sacrificium & obsequium fidei
 urae. Gaudeo & congratulor omnibus uobis
 pro ipsa ueritate & uos gaudeo & congratulor
 mihi. **Uii.** Spero autem in dño ihu. Timotheum
 cito mitare ad uos. Ut & ego bono animo
 sim cognatur q̄ uos uos sunt. Neminem enim
 habeo tam unanimum qui sine gratia affecta
 one pro uobis sollicitus sit. Omnes enim q̄ sua
 sunt querunt. Non q̄ sunt xpi ihu. Experimentum
 ueritatis ei cognoscere. Quoniam sic pater filium meum
 demonstrauit in euangelio. Hunc igitur spero me
 mitare. ^{ad uos} mox ut uidero q̄ uos meos confido
 eundem in dño. qm̄ & ipse uenit ad uos cito.
Uiii. Precor scriptum autem & iramaui.

epitaphoditum fructum & co op & creator em &
comitatonem meam uerba aut aptum & minis
arum necer si tte air mece mit & e ad uor. qm
quidem omner uor desiderabat & mercur gra.
Prop & ree qd audire air illum in ssm a tu
nam & in ssm acur e ur q ad moste. Sed dr mis
air e ei. Non so la aut e ur. ugru dicit & mei. pe
air ad cem sup air ad cem heeb qm. Residendum
ego nisi illum. Ut uiso eo idru gaud e air. Ego
sine air tice sim. Excipi de facq; illu cu omni
gaudio in dno. & e ur modicum honore
hebe ad e. Qm ppt opur xpi ur q; ad mosten ac
cer sit. & edent. animam suam. ut impleat id quod
scuobis de grae & meum obsequium;
Decidit ssm mei gaud e in dno. Eadem uob
scribete mihi quidem n pigram. uobis autem
necesse rium. **V**id e caner. Uid e
malor op & rior. Uid e concisione; Por
et im sumur cistacisio. qui spu do rsumur. & glo
riamur in xpo ihu. Non in cepte sducite ha
bentur. Quaequae ego. hebea considerat maxie;

^{aut}
 Siquis alius videtur confidere
 in carne ego magis. Cuiusmodi circiter octidie
 & septem in diebus beniamin. hebreceur
 & hebreceur. Secundum legem pharisee.
 Secundum amulapone psequor de ecclesia di. Se
 cundum iurata que in lege e. conuocatur sine
 quacumque. Sed q; mihi fuit lucra. hebreceur
 sum ppter xpm deum. Usu tam ex fimo
 omnia deum e. ppter eminentem scientiam hu
 xpi dnm. ppter que omnia deum feci &
 cerbiator ut scilicet. ut xpm lucrificare & in
 uenire in illo. non habent in ecclesia iurata. q; de
 lege e. Sed illa q; de xpi hu. q; deo e iusti
 tiam in fide. ad agnoscendum illa. Cuiusmodi fuisse
 tiam e. Societatem per sionu. illius. Con
 figuratur moysi. Si quomodo occurrere
 ad fuisse tiam q; de moysi. Non quodiam
 accipiam. ut iac p fecatur sim; Sequor aut
 si comprehendere. in quo & comprehenditur sum xpo ihu.
 ppter ego me non cerbiator comprehendere; Unum
 autem quidem fuisse sunt obliuiscitur. ad ecc

uero q; sunt in priora & vident me, ad
deratincam prequor ad braccium sup^{me} uoce
donir de^m xpo ihu; Quia in q; ego p^{sum} feci^{hos} son
tiamur; Et si quid alit^r se piar. & hoc uob dr se
uellet; Veru^t t^{em} ed quod p^usumur. Ut idem
scipiamur, ut in ead^m p^m maneamur regula;
Imitatorer mei esto de fr^{at}r. & ob^ruice de eor
qui ita ambulant, sic habent forma^m nam; Wal
denim ambulant. quor^u saepe diceba^m uob, Nunc
caute & flent^r dico. Inimicor^u queir xpi; quoru^u
finit^r in dicitur, quoru^u uob^r dr. & gloria
in confusione ipsoru^u qui d^r h^ria se piunt; Non
sua aut^r conu^rsa do in caelir^r; Unde dicem
saluatore^r & p^rde^rtemur dnm nm ihm xpm.
Qui se formabat cor pur humilitate^r nate.
Configurata^r cor poru^u electate^r ar^r suae;
Secundu^m op^ratione^m que^m por^r se & sic subi
cite sibi omnice; Itaq; fr^{at}r mei caris simi &
desiderat^r ar^r simi. gaudiu^m & coronae^m meae; sic
stet^r in dno caris simi. eu^m hodie rogo &
Syrtichen de p^rcor. To ipsu^m sap^r in dno;

Sic rogo & de gessm ane con par. adiuuare illar
 q^{ue} meai laborauerunt in euangelio cu clon &
 accipit ad iuatores, meir. quorum omnia sunt
 in libro uirtute. .iiii. Gaudeat in dno semp.
 itru dico gaudeat. O odesta urce no asit
 om nib; h aminib;. Dnr ppe e; nihil sollicita si ar.
 Sed in omni oratione & obsecratione cu grati
 arum actione p dicitur uerice in no dicitur
 apud dm; & p x d i q^{ue} & superat omne sensum.
 custodiat copia uerice & in dellegendar urce.
 in xpo ihu; .Anij. Decet q^{ue} q^{ue} q^{ue} r uerice.
 q; aiq; pudice. q; aiq; iurte. q; aiq; sca. q; aiq;
 ameblice. q; aiq; bonae fame; Si qua uirtur.
 Si qua laudis uirtute. Hae & cogitare. q^{ue} & didi
 citur & accepit ar. & uer ar. & uer ar
 in me; Hae & agere. & dicitur p ar & uer ar.
 , Gaquisur sum in dno uehement qm
 attendem aliquando refloquitur p me sen dte
 sicut & sena eb ar. Occupata ut & ar.
 Non quesi ppt p aenurac dico. Ego eni didici
 in quibus sum sufficiens ee. Scio & humiliari.

Scio & abundare. ubiq; & in omnib; insti-
tutus sum. & sedari & surare. & abundare
& penuriam pati. Omnia pro sum in eo qui
me confortat. Vigiliam bene fecit tibi com-
municantem & abulacioni mee. **XII.** Sci-
tis autem & uos philippenses. quod in principio
euangelii quando profectus sum a macedonia.
nulla mihi ecclesia comunicauit in pactione
danti & accipiti. nisi uos soli. quia & thessal-
onicae semel & iterum in usum mihi misistis.
Non quia quaero dolum. Sed requiro officium
abundantem in pactione uera. habeo autem
omnia & abundo. Repletus sum accipitis
ab episcopo phrodito. quem misistis odorem suae
uirtutis. hoc tamen accipite placens domino.
Deus autem meus impleat omne desiderium uostri.
secundum diuicias suas in gloria in christo ihesu. Do-
minus & pater noster gloria in seculum amen.
Salutate omnem semper in christo ihesu. Salutant
uos qui mecum sunt fratres. Salutant uos omnes
sancti. **de** Maxime autem quid accipitis dabo

sunt Græcæ dñi nī ihū xpī cum r pū uerbo am.
 SCRIBTA DE UBE ROMA ū ū
 FIT ad philippenses. habet uersus cel:
 Incipit ad thesalonicenses .i.

Incipit ad eos deo. argumentum.
Ad thelonicenres secundā scribit. & notum
facit eis de temporibus nouis simis. & de aduer
sari de tectione scribens de athenis.

Item capitula

- i He ex terra mini per epistula quasi in nobis
mirra quia infret die dñi. uent er go discessio
primum & tunc nudabitur aduersari ur.
orate pro nobis ut eripiamur a malis hominib;
- ii Discedite ab omni fratre ambulante inordi
natæ. qui uult operari non manducet. qui
non est obaudiens uerbo nostri nolite
commisereri ei. ut reuerentiam habeat
non ut inimicus fiat. **expte** capitula

Paulus & silvanus & timotheus ecclesie
Dichersallomicensium in dō p̄cip̄e & dñō ihū
 xp̄o. gr̄ca & uob̄ & p̄cc̄. Gr̄ca daraginur
 h̄ō s̄mp̄ p̄ omnib; uob̄. Memoria ūri faciend̄
 in op̄at̄ionib; n̄r̄. Sine int̄missione. memorer
 op̄at̄ur fidei ūr̄e. & labor̄ur & accept̄at̄ur. & sust̄i
 nend̄ae sp̄ei dñi n̄r̄ ihū xp̄i. c̄n̄d̄m̄ & p̄act̄ē n̄r̄;
 iii. Sciēter s̄r̄ dilecti ad dō electionē ūr̄am. quia
 euāgelium n̄r̄ non fuit ad uos. in p̄s̄mone acētū.
 Sed in uisitate & sp̄ū sc̄o. & in plenitudine multa.
 Sicut sc̄i ar̄ quales fuimur uob̄ p̄p̄t̄ uos. &
 uos imitate uos n̄r̄ faciat̄ er̄ ar̄ & dñi. Sc̄ipi
 end̄ uerbu in ambulacione uult̄e cū gaudio sp̄i
 sc̄i. It̄cut̄ faciat̄ sicut̄ forma om̄nib; c̄f̄ed̄n̄tib;
 in macedonia & in achaiā. Quob̄ enī diffi
 cile aur̄ē r̄p̄m̄ dñi. Non solū in macedonia & in
 achaiā. Sed & in om̄ni loco fidei ūr̄e q̄e ad
 dñm̄ p̄ f̄e acēt̄. It̄cut̄ non sit nob̄is p̄cesse
 quicquā loqui. Ipsi enim de nob̄ annuntiant
 quidem in d̄o iat̄ habuimur ad uos. & quo
 modo conuerser̄ ar̄ ad dñm̄ a simule er̄

Scriptura dicitur uisus & uisus & septuaginta & sex
decebat. quem surciatuit & mox dicitur ihm. qui
scriptura non ab ipse uenit; III. Nam ipsi
sciat. sicut in dicitur nunc ad uos. qui non in anir
fuit. Sed an de parsi. & con am elur affectu sic
sciat in philippis. Fiduciam habuimus in dno
loqui ad uos euangelium di. In multa sollicitu
dine; III. Ex hoc dicitur enim nunc n de se ipse
neq; de in mundicia. neq; in dolo. sed sic pbat
sumus ad d. ut credatur nob euangelium in celo
quimus; Non quae si hominib; placeat. sed d
qui pbat cor la nra; V. Neque enim aliquando
sumus in sermone adulationis sic sciat. Ne
que in occasione auaritia dicitur dicitur est.
Neque quae pbat ab hominib; gloriae neque uob
neq; ab alis. Cum parsimur onsa esse ut xpi
apti; Sed facti sumus pceptu in medio uer
sum. Tamquam si in utriusq; foueret plures suos.
Ita desiderant per uos cupide uolebamur dicitur
uob non solum euangelium di. sed etiam ani
mae nrae. qm ceperunt in uob facti erant;

III. Memorer enī eratis p̄r laboris nr̄i & fatiga-
 tionis. Hoc ē & die operanter nequeo uestrum
 grauari. Prædicauim̄ uob̄ euangeliū dī.
 Uob̄ ^{enim} & ter eratis & dī. quæ sc̄e & iustit̄e sine
 quærellæ uobis qui credidistis sumus. sic sc̄is.
 Quæ unūqueque uestrum p̄ quæ part̄ hor-
 suor. deprecanter uor. & consolenter & tristitia
 sumus. ut ambulæ p̄ dignedō. qui uocatur uor
 in suam regnum & gloriā; Ideo & hor gratiar
 agimus dō sine intermissione. Qūm cū accepit se-
 ar̄ cenobis uerbū auditur dī. accepit ar̄ non
 ut uerbū hominū. Sed sic ē uere uerbū dī qui
 operat̄ in uob̄ qui credidistis ar̄. VII. Uob̄
 enim Imitatores facti eratis p̄r ecclesiæ rudī
 quæ sunt in iudea in xp̄o ih̄u. quia eadē passi
 eratis & uor a con tribulib. uestris. sic & ipsi iu-
 daeis. qui & dñm occidit ih̄m. & proph̄et̄.
 & hor p̄secut̄. & dō non placent. & omnib;
 hominib; & d̄strant; prohibentes hor lo-
 qui gentib; ut saluæ fiant. ut impleant
 peccatū suū semp. Præueni t̄ enī irā dī

sup illar ur q; p finem; **Vij.** Hor autē s̄ de sola
a uobis ad d̄n pur horae ar p̄cau n̄ corle.
Abundantiur perancumur faciem ustr̄m uidere
cū multo desiderio, qm̄ uolumur uenire ad uos. Sed
quidē p̄caur & semel & idē. Sed impediunt nos
faciantur, q̄ ē enī n̄r̄e sper̄ aut gaudiū aut cōsue
glorice. Nonne uos ante d̄m n̄m ih̄m erat in
ad uenatū ei. Uos enim erat gloriā n̄r̄e & gaudiū.

Viii. P̄p̄t quod n̄ surtineret complur. P̄caur nob̄ p̄manere
ad uenire solur. & misimur Amotheū fr̄ d̄r̄e n̄m.
& minir̄ d̄m d̄i in euangeliō xp̄i ad cōf̄s̄m̄ d̄m
uor & scholā d̄m d̄m p̄s̄de u r̄e. Ut nemo moueat
in dubitac̄ d̄m d̄m; u r̄e. Ipsi enī sciat̄ quod in hoc
positi sumur. Nam & cum apud uos er̄ semur, p̄s̄
dicabamur uobis p̄c̄r̄ sur̄or nos dubitac̄ d̄m d̄m sicut
& factum ē & sciat̄. **A.** Prop̄p̄t̄ & ego
complur non surtineret nisi ad cognor̄ d̄m d̄m
ustr̄m. Hef̄ d̄m d̄m p̄caur uos n̄r̄ qui d̄m
at̄. & in uenire facit labor n̄r̄. **Xj.** Hunc
eud̄m uenire Amotheo ad nos a uobis. & ad
nuntiac̄ d̄m nob̄ fidem & acc̄p̄t̄ d̄m ustr̄m. Uiquic

memorie nre habetur bo nre. Semp desiderenter
 nor uiderent nos quoq; uor. Pro consolatione
 sumus fr in uob in omni necessitate & tribula
 don nre p uram fidem. qm nunc uiuimus si uor
 sciat in dno. **XII.** Quicquid gressu actione
 possumus do scribu bre p uob. In omni gaudio
 quo gaudemus ppt uor anedm nm. Hoc de
 die abundantiur orantur. ut uideamur faciem
 usram. & compleamur ea q desunt fidei u rae.
 Ipseccur dr & pat nr & dnr ihu. diriget uic nam
 ad uor. Uor aut dnr multiplicet & abun
 dante faciat copiam in uob & in omner. Que
 ad modum & nor in uob ad conspiciendae copie uice.
 sine qua uelle in se uide anedm & pcedm nm.
 In aduentum dni nri ihu xpi cu omnib; seir eius
 ampen. **XIII.** De cetero ego fr sciam uor
 & o sepe amur in dno ihu. ut quem ad modum
 receperit air a nob quomodo uor opostet
 ambulare & placere do. sic & ambulare air.
 ut abundet magis. Sciat enim quae pae
 cepit de dno. uob p dnm ihu. Haec eni

voluntate dī sanctificatio uſc. Ut abſtineat uos
a fornicatione. Ut ſciat unus quisq; uſc in ſuum
uſc porſidere in ſanctificatione & honore. Non in parti-
one deſiderii. ſicut & gentes q; ignorant dñm. ^{Et} Ut ne
quis ſup grediat̄ neq; eiſum ueniat in negoſio
fratrem ſuū. qm̄ uin deſcēdr̄ de his omnib; ſic p̄dxi-
mur uob; & ſanctificati ſumus; Non enī uoſceuit nor-
dr̄ in inmunditiā. ſed in ſanctificatione; Itaq; qui hāc
ſp̄rit non hominē ſp̄rit ſed dñm. qui etiā dedit
ſp̄m ſc̄m ſuum in nobis; **XIII.** Deceſſit ad
caſum frat̄nitatis. Non necerſe habemus ſcribere
uob; Ipſi enī uor adō didiciſtiſ illud in omni ſc̄
in uniuſtra macedoniae; **XII.** Rogemur autē
uor ſc̄ ut abundat̄ magis & operemur; ut
qui & ſiſt̄. Quotid̄ ſum negoſio ager̄. & ope-
ramini manib; ur̄. ſic p̄cipimur uobis; Quotid̄
& ambulat̄ ad eos qui foris ſunt. Quilibet ali-
quid deſiderat; **XIII.** Nolumus autē uor
ignorare ſc̄ de dormientib; Ut n̄ conſurdamini
ſicut & illi qui ſp̄m non habent; Si enī ſedi-
mur quod ih̄r moſtuus ē & ſuſcit̄; Ita & dr̄ eos

ut diligat
in uicē. et enī
facit

qui dormierunt p̄ ihm ad duodecimo. Hoc enim uobis
 dicimus in uerbo dñi. Qui enim or qui uiuimus qui
 residui sumus in ad uen tu dñi. non p̄ueniemur eor
 qui dormierunt. Qm̄ ipse dñs in uersu & in uoce & est char
 geli. & in absc̄ di. Descendat de celo. & nos tunc
 qui in xpo sunt p̄stent primi. Deinde enim qui
 uiuimus qui relinquitur. Simul recipiemur cum
 illis in nubib; obuiam dño in cœlœ. & sic semper
 cum dño erimus. **XVII.** De dñi p̄ uobis carit̄
 & memorat̄ fr̄ n̄ in diḡur. Ut scribāt uob; Ipsi
 enim diligētē sciat̄. quia dñs sic fur in nocte
 ita ueniat. Cum enim dixerunt pax & securitas.
 Tunc repente fur sup ueniat in dñi uobis. sicut
 dolor in uobis habentia. & n̄ effugient. **XVIII.**
 Vos autē fr̄ n̄ eratis in ebrietate. Ut uos dies ille
 quem quē fur comprehendat. Omnes enim uos
 filii lucis eratis. & filii diei. Non sumus nocte
 neq; ebrietate. **XIX.** Igitur non dormiemus sicut et ce
 teri sed uigil
 & sobrii simus. Qui enim dormiunt nocte & dormi
 unt. & qui ebrii sunt nocte & ebrii sunt. Non
 autē dñs qui dies sumus. sobrii sumus. In die & uigilat̄

sicut et ce
 teri sed uigi
 lamur

fidei & caritatis. & gaudeat spem salutaris; quoniam non
posuit nos deum in iram sed in adquisitionem salutis
domini nostri ihesu christi qui nos parauit. Ut siue uigi-
lemus siue dormiamus simul cum illo uiuamus. propter quod
consolesmini inuicem. & edificate alterutrum si &
faciat. **XX.** Rogamus autem uos fratres ut no-
uiscitis eos qui laborant in te uos. & praesunt uobis
in domino & monent uos. Ut habeatis illorum abundan-
tiam in caritate. propter opus illorum; pacem habete cum
eis. Rogamus autem uos fratres. commiserati in quibus
consolesmini pusillanimes. suscipite infirmos; pacem
inter estote ad omnes. Videte ne quis malum
pro malo alicui reddat. Sed semper quod bonum est
secuti mini in inuicem & in omnes. Semper gaudeat
sine intermissione orate. In omnibus; gratias agite;
Haec enim uoluntas dei est in christo ihesu in omnibus uobis;
XXI. Spiritum nolite extinguere. propheticas nolite respicere.
Omnia autem probate quod bonum est. Ab omni
specie malae abstinete uos. **XXII.** In precate
deum pacem sanctis uos per omnia. & in deo spiritu us-
que & anima & corpore sine quaerella in aduersari

dn̄i n̄i ih̄u xp̄i sequatur. Fidelis ē qui uocatur.
qui & iam faciat. **XXIIJ.** **F**rat̄i ora de pronobis.
Saluare fr̄i omnes in orculo sc̄o. **XXV.** **A**d
iuro uor p̄ dn̄m ut legat̄ ep̄i dula: h̄ec omnib;
sc̄i fr̄at̄ib; **G**ra d̄a dn̄i n̄i ih̄u xp̄i cum omnibus
uobis amen; **Expt̄. ad thessal. locup̄. f̄. i.**

AD POSDĒ II **I.** De p̄secutione quod exem-
plum sit iurati iudicii d̄i & p̄secutorū supplicio sem-
pi d̄no. **II.** De dir̄ensione & anti christo. **III.** De
sc̄i quod ad d̄o dn̄o eligent̄. **IIII.** De apostolica
heretitione. **V.** De ap̄to p̄dicante quod non erit
omnium fider. **VI.** De sc̄i q̄d & omnib; malis ad dn̄o
liberentur. **VII.** De separatione sc̄orū ab eis qui
condemnant & q̄d p̄cular̄ ac suis semp̄ membur
sunt. op̄era & dix̄unt ut qui op̄ent̄ nec
mān ducunt. **VIII.** De non op̄ant̄ ab; & uisore
ager ab; **IIII.** De separatione inobedientum
ut p̄uocentur.

Expt̄. Breues. Inc. p̄ p̄ago
Ad thessalonicenses secundā scribit̄ ap̄t̄ & noam
facit̄ eis. d̄ & on̄ por̄ib; nouis n̄m̄. & de uisore
d̄ & d̄one scribit̄ hanc ep̄istulam ab athenis.

Colosenses

Sept. p[ar]t[is]o. Incip. textus epistul[ar]e

Salutem & saluamur & timotheus ecclesie
Thersellonicensiu in do[mine] patre & dno ihu xpo
Graciae uobis & pax ad d[eu]m patrem & dno
ihu xpo. Gratias agere debe[m]us do[mine] semp[er] p[ro]
uob[is] s[ecundu]m iustitiam dignu[m] e[st]. Quia sup[er] est eis p[ro]der u[er]ba
& abundat caritater unius cuius q[ui] omnium u[er]su[m] in
uob[is]. Itaque & nos ipsi in uob[is] gloriamur in ecclesie
di[cti]. Prop[er] ad hanc u[er]ba & fide[m] in omnib[us] p[ro]fessio
nib[us] u[er]itatis & tribulationib[us] quae sur[un]t in se
emplum iura iudicij di[cti]. Ut digni habeamini regnadi
pro quo & p[er]tinemini. Si tamen iustum e[st] apud d[eu]m
tribulationem ^{retributionem} h[ab]it[ur]a quatuor tribulent[ur]. &
uob[is] qui tribulemini requiem nobiscum. In secula non
d[omi]ni ihu de celo cum angelis uisitat[ur] eius. Inflama
ignis d[omi]ni uindicat[ur] h[is] qui non uisunt d[eu]m. Qui
non obediunt euangelio d[omi]ni n[ost]ri ihu xpi. Qui poe
ner[unt] debent in u[er]ba d[omi]ni d[omi]ni & facie d[omi]ni & glo
ria uisitat[ur] eius. Cum uisitat[ur] glorificat[ur] in seculis
Admirabilis p[ro]p[ter] in omnib[us] qui se d[omi]ni d[omi]ni
Quia credat[ur] e[st] testimonium n[ost]rum sup[er] uos in die illo

In quo & iam oportet ⁱⁿ ur semp. pro uob. ut dignetur
 uos uocatione ^{su}ae dñi nr̄. & impleat omne
 uoluntate dñi boni ^{acc}er. & opus fidei in uisita.
 ut clarificetur nom dñi nr̄ ihu xpi in uob. & uos in
 illo secundū gratia dñi & dñi nr̄ ihu xpi.

II. Rogemus autē uos fr̄. p̄ aduentū dñi nr̄ ihu xpi.
 & nōe congregacionis in ipsum. ut non cito moue
^{uero sensu neq; terramini.}
 minimeq; p̄ sp̄m. neque p̄ sermonem. Neq; p̄ ep̄i au
 lam acem quā p̄ nos mis̄ fecim. quā si in saec̄ dier dñi.
 Ne quis uos seducat ullo modo. Qm̄ nisi uiderit
 dispersio primum. & reuelatur fuerit homo p̄
 ceteri filius p̄ditionis. Quia dicit & tollit sup
 omne quod dicit dñs aut qd̄ colit. Itac̄ in templo
 dñi sedeat. Ostendens se acem quā ipse sit dñs.
 Non s̄ ueniet quod cū adhuc erem apud uos. haec
 dicebam uobis. Nunc quid d̄ d̄ ueniat sciat. ut
 reuelatur in suo d̄n̄ pose. Nam mis̄t̄ quū is̄ op̄at̄
 iniquitatem. Tantū ut qui d̄ h̄c nunc d̄ h̄c.
 donec de medio fiat. & tunc reuelabit̄ ille iniqū.
 quem dñs ih̄s in t̄fici & spū oris sui & d̄ q̄u &
 in ur d̄ h̄c one aduentur sui. Cum uenit̄ ad

uenatur secundu[m] op[er]a d[omi]ni s[er]u[ati]o[n]e[m] s[er]u[ati]o[n]e[m] in
omni u[er]itate signis & p[ro]digis i[n] m[en]da cibur.
& in omni seducatione iniqui t[em]p[or]e t[em]p[or]e h[ic] qui pe
seunt. Et quod carnaliter ueritate[m] t[em]p[or]e non receperunt
ut salui fierent. Ideo m[en]da illis d[omi]ni op[er]a d[omi]ni
symp[er] ut crederent m[en]da q[uo]d. Ut iudicet om
nes qui n[on] crediderunt u[er]itate[m] sed consenserunt
iniqui t[em]p[or]e. **iiij.** Nos aut[em] debemur gratias
agere d[omi]no semp[er] pro uob[is] s[er]u[ati]o[n]e[m] dilecti ad d[omi]no. quod
elegit uos d[omi]ni p[ri]mitiu[m] in salutem in s[er]u[ati]o[n]e[m] d[omi]ni
s[er]u[ati]o[n]e[m] de u[er]itate[m]. In que[m] & uocauit uos p[er]
eu[m] eu[m] d[omi]ni n[ost]r[um] in ead[em] qui s[er]u[ati]o[n]e[m] gl[ori]e d[omi]ni n[ost]r[um]
ih[esu] x[risti]. **iiij.** Itaq[ue] s[er]u[ati]o[n]e[m] s[er]u[ati]o[n]e[m] d[omi]ni d[omi]ni
omnes que[m] didicistis. Siue p[ro]ph[et]ia[m] siue p[er] ep[isto]la
la[m] n[ost]r[am]. Ipse aut[em] d[omi]ni n[ost]r[um] ih[esu] x[risti. & d[omi]ni p[er] n[ost]r[um]
quid d[omi]ni n[ost]r[um]. & dedit consolacionem & s[er]u[ati]o[n]e[m] &
spem bonam in gratia. Et hospitatur cor d[omi]ni u[est]r[um] &
confirme[m] in omni op[er]e & s[er]u[ati]o[n]e[m] bono. **v.**
Deo s[er]u[ati]o[n]e[m] op[er]e p[ro] nob[is] ut s[er]u[ati]o[n]e[m] d[omi]ni a[us]t[er]at
& clarificetur sicut & apud uos. Et lib[er]amur
a[us]t[er]at in p[ro]p[ri]etate & melius hominib[us]. Non enim omni[um]

87

fidei; **vi.** Fidelis autem dominus est qui confirmavit.
vos & custodit & cernit. Confidimus autem de vobis in domino.
quoniam precipimur & faciamus & faciemus. Dominus autem diriget
consilium vestrum in caritate dei & paciencia christi;

vii. **De iuncta dicitur.** autem vobis fratres in nomine domini nostri ihesu christi.
ut sub archa carum vobis ab omni fraude ambulante in
ordinatione. Non secundum traditionem quam accepimus a vobis.
Ipsi enim sciatis quem admodum oportet imitari nos.
Quoniam non in quiete sumus inter vos; Neque penam gratiarum
invidiamur ab aliquo. Sed in labore & fatigatione
ne. Hoc est & sic operantur ne quem veram gratiam
remus. Non quasi non habeamus potestatem. Sed
ut nos in ipsorum forma daretur vobis admiran-
dos nos; Nam & cum erremus apud vos hoc de-
nuntiabamur vobis. Quoniam si quis non vult operari ne
manducet. **viii.** **Audiuntur.** autem inter vos quor-
dam ambulante in quiete. nihil operantur sed
curiose agunt. Hi autem qui eiusmodi sunt de-
nuntiatur & obrepremur in domino ihesu christo. ut cum
silento operantur suum panem manducet;

viii. Vos autem fratres nolite desistere benefacientes.

quod si quis non obediit uerbo nō p̄ ep̄i & ulc̄ hunc
no tace. & n̄ con mir cece mini cum illo ut confundat̄.

& nolite quæsi inimicum ad amare. sed corri
pide ut fratrem. Ipseque dñi p̄ccit. d̄ & uob̄ p̄
ob̄ semp̄i d̄ n̄c̄ in omni loco. Dñi cum omnib; uobis.
Salutate om̄ ea manu p̄cculi. quod ē signū in omni
ep̄i & ulc̄. Itē scribo. Gratia dñi n̄ ih̄u xp̄i cum
omnib; uobis. am̄;

Expt. ad thessalonicens
secunda. Scribat̄ ab athenis. Itē ad colossenses.

I. GRATIAS. agimur dō & p̄cc̄ dñi n̄ ih̄u xp̄i p̄ uobis
audienter si den uer̄ d̄c̄ ut an uis d̄ d̄c̄i con fofata
fiat̄ cū ḡc̄udio ḡc̄ d̄c̄ aḡnter dō p̄cc̄i qui or
dignor fec̄ in rō d̄ sc̄ō n̄ in lumine qui nor̄ q̄ p̄uit
depo d̄r̄ t̄c̄c̄e d̄c̄ h̄c̄ p̄cc̄um & d̄c̄nt̄ aul̄t̄ in
regnum filii d̄l̄c̄ationis sue.

II. Unde te
requir uor reducat̄ p̄r̄ philōsōphic̄. si con̄st̄isse
x̄it̄ar̄ cum xp̄o q̄ sust̄um̄ sunt quæ d̄c̄ d̄c̄.

III. Cari
tat̄ quæc̄ ē un̄ t̄c̄c̄ar̄ abunde in uob̄. on̄ ul̄q̄
uif̄r̄ sur̄ & fl̄i p̄cc̄en̄tib; sub̄ īc̄c̄i sint. p̄p̄mo
uest̄r̄ in ḡr̄ d̄ā sit̄ s̄c̄le cond̄it̄ur.

Expt. capi
cula. **Incipit.** ARGUO ET UO 7

Colossenses & hii sic laudo censer sunt asiani &
 ipsi praeueniunt apseudo aptur sed & hor p eprai
 lam corrigi. Audient enim uerbo ab archippo
 qui & minir equa in eor accepit, Ergo ceptur icem
 legatur scribitur eis ab epheso. **Expt. ARGUO**
tua. Incipit. Ipsa epistula.

Deculur aptis xpi ihu p uoluntate di. & amothur
 frat. hii qui r color fir. scir & fidelib. fratrib. in
 xpo ihu. Grae a uob & pax ad o & pax dn i ihu
 xpi semp pro uobis orcenter. Audienter p de usum
 in xpo ihu. & dilectione que habet in scor omner.
 ppter spem q repositae uob in caelis. Quae audistis
 in uerbo usq ad ar euange lu quod uenit ad
 uos. Sicut & in uniuerso mundo fructificat
 & pferit sicut & in uob. Secadie qua audistis ar
 & cognouit ar grae di in usq ad ar. Sicut
 didicistis ab epha fra carisimo consanguino
 qui e fidelis p uos minister xpi ihu. Qui sicem
 manifestauit nob dilectione uestre in xpo;

De ihu xpo
 dn nro
 pax et
 .7. Gratias agm
 do.

Pro eo & nos & qua die audiuimus n orsemur
 p uob orcenter & p orat len ter. In omni sapientia
 ut impleamini agnitione uolu

& in dilectione spiritus sancti. ut ambulemus digne deo
per omnia placenter. In omni opere bono fructu
ficanter & sinceriter in scienda dei. In omni
uita de confortata. sed potest etiam claritate
In omni patientia & longanimitate cum gaudio
gratias agentes deo patri. Quid dignor nos
fecit in pace sociari sanctorum in lumine. Qui & ipse
tenor deo de se de se habet. & dicitur de se
in signum filii dilectionis sue. In quo habemur
redemptionem & remissionem peccatorum. Qui
est imago dei invisibilis. primo genitor om
nis creature. Quia in ipso condite sunt
universa in caelis & in terra. Visibilia & invis
ibilia. siue throni siue domus domus.
siue principatus. siue potestates. Omnia per
ipsum & in ipso creata sunt. Super eam omnia
& omnia in ipso consistunt. Super eam caput
corporis ecclesie. qui est principium primogeni
tus & primogenitus. ut sit in omnibus ipse primatus
& dicitur. Quia in ipso completur omnis
plenitudo in habitare & per se reconciliat.

Omnia in p̄sū p̄ccē fecerūt p̄ sanguinē ēp̄ur eū.
 Siue quae in caelis siue quae in t̄r̄is sunt. Quorū cum
 ar̄sur aliquan̄do alienat̄i. ^{in operibus malis} & inimici sensū
 in op̄e. Hunc autē reconciliat̄ in cor
 porē car̄nē ei p̄ mortē. Exhibēre uor̄ sc̄or̄ & in me
 alicor̄. & insep̄ hēnsibilis corp̄e ip̄s̄o. Si autē p̄ ma
 nē in f̄ide fundat̄ & stabiler. & immobiliter ab
 spe euangeli quod audir̄ ar̄ quod p̄dicat̄ū ē in
 uniuersa creaturā q̄ sub caelo ē. Cuius fac̄tur sum
 ego specular̄ mirr̄. Quinunc gaudeo in p̄sionib;
 prop̄ uob̄. Quod impleo eū q̄. Desunt p̄sionum
 xp̄i in car̄ne mea. pro corpore ei quod ē eccl̄esiae
 cuius fac̄tur sum ego ministr̄ sed dispensaci
 onē d̄i q̄ d̄at̄a ē mihi in uob̄. ut impleat̄ uer̄bū d̄i;
 Myst̄erū quod ab̄r̄ conditū fuit a sel̄is & s̄er̄a
 homib;. Hunc autē manifestat̄um ē sc̄ir̄ eū.
 quib; uoluit d̄i nos r̄as fac̄ere diuicias glorię
 sc̄er̄imēti huius ^{gentibus.} in gentibus & homib;. Quod ē xp̄i
 in uob̄ sp̄s glorię. quē nos ad n̄antiam̄. Conspi
 ent̄ om̄nē hominē. & doc̄er̄. in om̄ni sapientia
 ut exhibeam̄ om̄nē hominē p̄fectū in xp̄o ih̄u;

In quo & laboro cessando, sed operatione eius
quae operatur in uisitate; uolo enim uos scire qua
lem sollicitudine habeam pro uobis. & pro his
qui sunt laodiceae. & quicumque non uiderunt faciem
meam in carne, ut consolentur corda ipsorum. In
sarcina in caritate & in omni diuitiarum pleni
audimur in intellectu. In agnitione nostrae dei
patris. & christi ihesu. In quo sunt omnes thesauri
sapientiae & scientiae absconditi; Hoc autem
dico, ut nemo uos decipiat in superbiae & ser-
monum; Nam & sicor, prope absent sum. Sed
spiritu uobiscum sum, gaudent & uident opus
uestrum. & firmamentum eius quod in christo est de ueritate;
Sic ego accepit a domino ihesu christo in ipso ambulare
& Radicatus & superaedificatus in ipso & con-
firmatus fide. Sic & edificatus abundan-
ter in gratia & actione;

ii. Uideat ne quis uos decipiat per philosophiam
& in animum fallaciam secundum praedicationem
hominum. Sed elementaria mundi & non secundum
christum; Quia in ipso inhaerent omnis plenitudo

dicuntur cor poru liz. Cesar in illo
 pleu qui e caput omni pnci pe aur & po
 & sciat in quo & cistam cisi erant. Cistamone
 non manu face tuc in & poluacione cor poru
 castru. ^{sed} in cistam cision expi. Conrepulq et in bucp
 armo. In quo & feruissur ar p fidem op & ca
 omi di. qui sar cittaunt illu amostaur. Quor
 cum mostau erretur in delicat. & p pudocastu
 usae. Conuificauit cu illo donicnt uobis
 omnia delicat. Delent qd ad uessu nos erat
 chyrographum deceret. quod dicit con drariu
 nobis. Sipsu dicit damedio. affigat illud
 etici. & poliant principce aur & po & sciat &.
 & duxer confident. palam triumphant illos.
 in sem & ipso. Nemo qd uor iudice in cibo aut
 in potu. aut in pccate diei ferat. aut ne omniae.
 aut sabba toru. qd r umbra su au poru cor pur
 aut xpi. Nemo uor seducat. uolent in hu
 in iudice & relegione angeloru quaten udit.
 ambulent frustre in flucur sensu castru succ.
 Anon dicit caput. & quo totu corpus pncu
 & conuicant sub ministris au. & constructum
 est erit in augmen tum di. Simostau er ar cu

xpo ab ele mentis mundi. Quid adhuc te qua
liuenter in mundo. decoratur. neq; con trecta u
tur. [¶] ¶ sunt omnia in interitu in ipso usu. Sed p
cepta & doctrinae hominum; ¶ sunt rationem
quidem habentia sapientiae. Insuper stultone & humi
liate. Sed n̄ p̄stendū corpori. Non in honore
aliquo. ad se autem de cetero. Igitur si confesuse
xpr̄ q; sicut sunt q; n̄ ubi xpr̄ ē in dō dō
dī sedent; quae sicut sunt super deū q; super deū;
ostendit et ar. & uita uita abscondita ē cū xpo in
dō; Cū autē xpr̄ apparet uita uita. Ane & uor
apparet cū ipso in gloria; ostendit et ar
membra uita q; sunt super deū; Fornice. Inmun
dia. Libidinem. concupiscentia. & ueritatem.
¶ ē simulacrum resur; ¶ p̄tē uenit ipse dī sup
filius in est dū ar; In quib; & uor ambulant
aliquando cū uisus in illis. Hunc autē deponit
& uor omnia. irā. indignatione. malitia. blasphemia.
Turper resmo & ore uisus non procedat; pro
de mensa in uisus. & poluerit uor uisus homi
nem cū acat; et. & induentur nouū eū qui ho
uerit magnitūne. sed imaginē et qui creauit eum;
Ubi ē gentis & iudaicus iustis & p̄pudū.

¶ ne te agitat
neq; sustinetur.

91
barbarus & sciata. sequitur & liba. Sed omnia
in omnibus xpi. **III. Iudicite ergo uos sic**
electi dei. & dilecti uiresque misericordie benignitatem.
humilitatem. moderatam. patientiam. suppositam
in uos. & donantes uobis ^{met} ipsis. Siquis aduersus
aliquem habet quicquid scilicet. sic dominus donec uos uideat & uos.
Supra omnia autem habet caritatem. quod est unculum fidei
omnis. & pax christi & caritas in cordibus uestris. In qua & uos
cogitauerit in unum corpus & membra estote. Uerba
christi habet in uos abundanter in omni scientia.
Docete & commoneat uestrum in euangelio. psalmus.
Cantate in spiritu. in gratia & cantent
in cordibus uestris domino. Omne quodcumque faciamus uerbo
aut opere. Omnia in nomine domini ihesu christi.
Cognoscite agere deo & patri pro ipsius. Nullus
subditus erit ad se uestrum. sic oppositum in domino. Uiri
diligite uxores uestras. & nolite amari esse ad
illam. Filii obediatis parentibus pro omnia.
Hoc enim placitum est in domino. Patres nolite ad in
dignitatem uocare filios uestrum. ut non parilloani
modo fiant. Spiritus obediatis pro omnia dominis casta
liber. Non ad oculum sequentes quasi hominibus
placenter. Sed in simplicitate cordis

Amen et dñm; quodcūq; fecerit & cetero ope
p̄ceminī sic dño & non hominib; . Sciēter quod
ad nō accipietur r̄tribūtiōe h̄reditat̄. r̄pō dño
r̄quidē; q̄renti iniuriā fac̄ recipiē. Id quod mi que
r̄ sit. & non ē p̄sonarū acceptio apud dñm; ^{Domini} Quā
iur tū ē & equā r̄quir p̄r̄ter t̄dē. Sciēter qm̄ &
uor dñm̄ habēt in caelo; Oratōni instatē. Uigil
lenter i p̄cc̄ in gratiarū actiōe; Orāntes simul
& p̄nob; . Ut d̄r̄ cep̄uat nob; oratū s̄m̄on̄ ad lo
quendū m̄r̄ d̄i um xp̄i. p̄p̄t quod & iac̄ uic̄ tur sū
ut manifest̄ eam illū. It̄c̄ op̄ost̄a meloqui; Insapi
entia combulc̄ ad eor̄ qui for̄ r̄. & n̄ p̄; redim̄ d̄r̄;
S̄m̄o uq̄t̄ s̄mp̄ in gratia salē sit condit̄ur. Ut sci
at̄ quomodo op̄ost̄a t̄uor̄ unī aūq; r̄p̄ond̄e;
Quaē circ̄ me sunt. omnia uob; nota faciē & t̄. ^{cul} th̄or;
car̄ r̄ s̄m̄̄ fr̄at̄ & f̄idel̄r̄ m̄n̄r̄. & cōn̄r̄quor̄ in dño.
quem nisi ad uor̄. ad h̄c̄ ipsū ut cognur̄cat quae
c̄st̄a uor̄ sunt; & cōn̄sol̄tur̄ cordē u. r̄c̄. Cum om̄n̄
m̄o car̄ r̄ s̄m̄o. & f̄idel̄r̄ fr̄at̄e quē & quōb;. Omnia
quae hic agunt̄ nota faciēnt uob;. Salutat uor̄
d̄r̄ r̄ r̄ car̄ cōn̄cap̄t uor̄ meor̄. Quē & r̄ car̄ cōn̄
br̄n̄ur̄ b̄c̄ h̄c̄ b̄. De quo accep̄it̄ur̄ mandata.
S̄uōn̄ r̄ ad uor̄ & c̄ip̄it̄ illū. & ih̄r̄ quidic̄t̄.

92
iuratur qui sunt & ceteram cisione; Hu soli adiucator
in regno di. qui mihi fuerunt solacio; Salutat uos
ephastrer qui est de uobis ^{est.} sequitur xpi ihu. Semp
solicitar uos in orationibus; Ut & in p
fecti. & pleni in omni uoluntate di. Testimo
niu enim illi prohibeo. quod habet multu labore
uos & prohibi qui sunt laodiciae. & qui hi rapoli;
Salutat uos lucas medicus carissimus & demas.
Salutate fr. qui sunt laodiciae. Anim phem.
et in domo ei est ecclesia; Quia laetate fuerit apud
uos epistulae. fecit ut & in laodicensiu ecclesia
legat. Et eam q; e laodicensiu uos legat;
Ad quae de schippo. Uide mihi dny qd accepit
et in dno. ut illud impleat; Saluta domea
manu pculi; Memorer er tote uinculorum eoz;
Gracia di uobis cum amen;

Expi ad colosenses missa ab ubi
Romae carcerē p tithicu diaconu & hoie
sacrum acolituo. **Incipit ad thimotheum**
prima ARGUMENTUM. Thimotheu in su
it & doct de orlenatione episcopu & dia
coni & omni ecclesiae ceterae disciplinae
Incipit capitula.

- I.** **Boya** ē lex si quis ea legitime utatur
- II.** **Otimothee** Bonā militiā & militā quā multa
naufrā gaudent a fide p̄cedum proregibus
& poter op̄ abur ut quidā uitā d̄rensīgamur.
- III.** **quo** habito deceat orare uiror & mulier.
uulsi doose n̄ p̄mitat neq̄ dominari inuisum
- iiii.** **qui** ep̄ir copatū desiderat magnū opur concupiscat
- v.** **De** ordinatione diaconi similiter dicit Re
ceduntē quidā. auctore & subdole docter.
- vi.** **nemo** iuuentutem suam contempnet. Iuueniorq̄
uidus nubent. ut nullā occasione dent aduſu
no. Uidua eligat non minus lxx annorū maio
rer. nā & duplici honore honoretur

Incip
ep̄la
BEATI
PAULI
AP̄TI ad
TIMO
THEV;

Salutem ap̄tr xp̄i ih̄u sc̄d̄ imp̄rium d̄i
saluatore n̄r̄i & xp̄i ih̄u spei n̄r̄e.
Thimotheo dilecto filio in fide. Gr̄e
Ave mir̄ dice. pax adō pax̄e. & xp̄o ih̄u
dn̄o n̄o; Sic rogauit te ut p̄man̄s & ephesicū
ip̄em in macedoniā. Ut denuntiares quibus
dam neclit̄ doct̄ent. neq; in ab̄ d̄ent fa
bulur. & ḡne alogur int̄minar. Quaeque
ationes p̄st̄ant magis quā aedificatiōē d̄i s̄e in
fide; Firmate p̄cipalē caritatē de corde p̄s̄d̄.

& contriciōe bonae. & si den ficitur; Aquibus
quidā abstruenter conuerti sunt. in ueni loquiū.
uolenter erre legir doctorer. non in allegen
er neq; quare locunt. neq; de quib; affirmant.

¶ Sciatur uerū quae bona e lex. Si quire a legiti
mae utatur; Sciens hoc quic iusto lex n̄ est po
sita. Sed iniuratur & n̄ subditur. impur &
pccatorib;. Sceleratur & conatminatur.
parricidur & marcidur. homicidur. fornicatur
marculorū concubitorib;. plagatur. mendacib;. ²
puri;. ² **¶** Si quid aliud sciens docere aduocatur.
¶ **¶** e scd̄ euangeliū gloriæ beati dī. qd̄ p̄dicitur
mhi. ¶ **¶** Graecatur ad d̄i qui me confortat ut xp̄o ih̄u d̄no
nō. Quae fidelē me sc̄ia maure. ponens in ministerio.
Quiprius sui b̄cer phemur. & p̄secutor. & conatime
uatur. Sed in d̄icā consecut̄ sū. quia ignorauer
feci in credulitate de mea; Sup̄abundauerunt gr̄a
dn̄i cū fide. & dilectione q̄ in xp̄o ih̄u; Fidelis
p̄mo & omni acceptione dignus. Quia xp̄s ih̄s
uenit in hunc mundū pccatorer saluor facere
quorū primus ego sum; Sed ideo m̄rdia con
secratur sū. Ut m̄e primū ostendat xp̄s ih̄s
omne p̄c̄a den d̄c̄. ad in f̄m̄e ḡon̄ eorū qui p̄diciunt

sunt illi in uita dñi; Regi aut scilicet in hospitali
inuisibili soli dō honor & gloria in secula seculorum amen;

II

Hoc p̄ceptū cōmendo tibi fili timothee sc̄d̄ p̄
cedenter in egyptiar. Uemiliter in illis bonā
militiā habent fidem bonā conscientia. Quāquidā
p̄pellendū est ad fidem naufragū; Ex quib; e
nimeneur & ascendit quorū quidā sc̄d̄ cōtē
ut discant non blasphemare; Obsecro it̄ primo
omniū fidū obsecrationes. orationes. postulatio
nes. gratiarū actiones. p̄ omnib; hominib; ; Pro
regib; & omnib; qui in sublimib; sunt. Ut quicūq; &
dñi quilla uita agemus. in omni p̄dicatione casti
tate. Hoc enī bonū ē. & acceptū cor̄p̄e sc̄lūe
atq; h̄r̄s dō. Qui omnes homines uult sc̄lūos fieri.
& ad agnitionē ueritatis uenire; Unū enī d̄r.
Unū & mediat̄ d̄i & hominū homo x̄p̄r̄ ih̄s.
Quid dicit s̄n̄ & ip̄sū sed emp̄tione p̄ omnib; ur
ter simonū & iacob; suis.

In
quo positus sum ego p̄dicator & aptus; Ueritate
dico n̄ mentior. Doctor s̄n̄ q̄ in fide & ueritate;

III

Uolo ergo uisitor orare in omni loco. leuante
sup̄er manus. sine iura & dirceptione. Sim
liar & mulier in habitu ornato cū uisitatione

& sobrietas. **O**mniter se non intonat criminibus, aut
 cupit aut mactatur, uel uerte priora. sed quod
 deest mulieribus. promittit dicitur pro deo non pro se
 bonae. mulieribus in silentio dicitur cum omni subiectione;
 Quod si aut mulieribus non promittit aut neque dominari in uisum,
 sed esse in silentio; Ad eam enim primus formatus est. deinde
 sua. Quod autem est seductus: mulieribus autem seducta in
 praevencione fuit; Saluberrime est pro pluribus in qua
 donec. Si pro mactatur in fide & dilectione & scilicet
 donec cum sobrietate; **III. FIDELIS** primo; Si quis
 episcopatum desiderat. bonum opus desiderat;
 Opus autem est episcopi in sephensibile esse. Unius uxoris
 purus; Sobrius prudentem. pudicum omnia. hoc praec
 lem non uino lentum. non procurator. sed moderatum. doctor;
 non litigiosum. non cupidum. Si uero domui bene pro
 positum. Filios habente subditorum cum omni castitate;
 Si quis carum domui suae praesens fuerit. quomodo
 ecclesiae praesens diligenter ac habebit. Nonne ophitum
 pro superbia elocatur in iudicium incidit diabolus;
 Opus autem autem illud & desponsionem habere bonae habit
 qui foris sunt. Ut non in obprobrium incidat & licet
 diabolus; **V. DECORUS** Similiter pudicior.
 non bilinguis. non multo uino deditor;

Non
suspensus se accenter. Habentes mⁿⁱ dⁿⁱ fide
inconsciencia pura; & huic² probent² primū. & sic
minif² erent nullū crimen habentes. Mulier² simil²
pudicā n² dⁿⁱ accenter. sobriar. fidelis in omnib;
Diaconer sint unius uxoris viri. Quisquis fuerit bene
proceperit & suis domib;; Qui enim bene ministraverit
gratia sibi bonū adquiret. & multū fiduciam ^{in fide}
deponat. Hic tibi scribo. sperant me ad deum ^{in fide}
Sicut accepit uero ut scias quomodo oporteat de
indomati conuersari. Quae est ecclesia dⁱ uirco
lumna & firmam tū ueritatem. & manifestamagnū.
est peccatoris & peccatū. Quod manifestat tū in car
ne. iustitiam autē in spū. Apparuit angelis. pre
dicatū est gentib;. creditū est in mundo. ad sup²
est in gloria; Spū autē manifeste dicit. quia inno
uis simis & bonis; discedent quidam a se; Adven
dentes spūab; & rōnir. & docentur demoniorum.
In p²erisi loqueri autē mendacū. & ex ueritate
habenda suā consuetudine. Phibenda nubere.
Abstinerē acibus quorū dⁱ expectant ad percipiendū
cū gratia rōnir ad dōne. Fidelib; & his qui
cognouit ueritatem; Quia omnis expectatū ^{dⁱ}
nec. & nihil sciens dū quodcū gratia rōnir

pceptis; Scificat ent p uerbu di & oratione; hae & p
 ponent fratrib; Ponur qur minit xpi ihu; & nu
 quatur uerbu fi dei & bone doctrine qua arrear
 er; In ep tae aut & amiler fabular de uita; Exer
 cipiū ad p i & ad; .. Praem cor p oraly & exercit do.
 admodicū utaly ē; P i & ar aut ad omnia ualy ē; ..
 Promissione habent uitae. In un ce & fuaire; Fi
 delis rimo & omnia accep dione dignus; In hoc enim
 laboramur & uice dicimur. quia p hie b m u r i n d m u i
 uir que saluator omnia hominū maximae f deliū;

quod dicitur

U Praecepta haec & doce. nemo ad aliter cogit adia
 con d n n a t . Sed ex emplū esto fi deliū in uerbo. In
 conuersione. in caritate. In fide in cetera te; ..
 Quisno. & ad de lectioni. & exhortationi doctrine;
 Non negligere gradū q; ē in de; q; dicitur ē ab i per
 prophēta; cū in p o s i t i o n e m a n u ū p r a e s b i t a n t ;
 Dabit medietate in h i r e r t o . ut p f e c t u r a i u r m e n t i
 f e s t u r s i t o m n i b ; ; A d d e s a b i . & d o c t r i n e . i n s t a
 u l l a r . H o c e n i f a c i e n t . & s e i p s ū s a l u ū f a c i e n t . &
 e p s q u i d e a u d i u n t . S e n i o r e n e i n c r e p a u s u r . s e d
 o b s e r u e u t p a t r e m . I u u e n e r u t f r a t r e m . A n i m u t m a
 g i s t r u m . I u u e n c u l a e r u t s o r o r e m . I n o m n i c a r i t a t e .
 U i d u a r h o n o r e . q ; u e r e u i d u e r . S i q u a c u t u i d u a

filiorum aut nepotum heredes. Dirigit primum domum
sua regere. & in uice reddere parentibus.
Hoc enim acceptum est coram deo. Quae autem uis uidua
est desiderata respicit in deum. Instat obsecra-
re domibus & orationibus nocte & die. Namque in deli-
cure iuueni. mota est. Et hoc precipit. ut in re-
prehensibilis sint. Siquis autem suorum maxime do-
meratorum curam non habet. fidem egauit. Et in-
deli deterior. Vidua eligat non minus. In annorum
Quae fuerit unius uiruxor. In operibus bonis
terram omnium habent. Si filiarum educabit. Si horum pro-
recepit. Si sororum pederabit. Si in bule a honem
pactentibus subminis dabit. Si omne opus bonum
subsecuta est. Ad uisum horum uiduarum deuita.
Cum enim luxuriantiae fuerint. in xpo nubere uolunt.
Habenda dant ratione quia prima fidem in ritum
fecerunt. Simul autem & otiose dicunt eis auste-
domor. Non solum otiose. sed & uisibiles & curiosas.
+ Loquentes. quae non oportet. Uolo ergo iuueni per
nubere. filiorum procreare. & cetera familiarum.
Nullam occasionem dare diabulo maledicti
gratia. Ita enim quae dantur ^{con} reuerentia ^{re} post
sacramentum. Si qua fidelis habet uiduarum sub

minis & illis. ut n̄ gra uetur ecclesia. Ut hinc q̄
 usq̄ uideat sunt sufficiat. Quibene praesunt
 p̄sbr̄. Duplici honore digni habeant. maxime
 qui laborant in uerbo & doctrina. Dicit enim Iudaeo
 semp̄ dicit; Non alligabitur tibi ai dicens ei. &
 dignor̄ est op̄ariur in spe de succ̄. Ad quum
 p̄sbr̄um accusatione noli recipere. nisi sub duo
 bur & arb̄. d̄sib; . Peccante aut̄ corā omnib;
 aq̄ue. ut ecclesia amore habeant. Testor corā
 dō exp̄o ih̄u. & electis angelis. ut haec cur todi
 ar̄ sine praerudicio. nihil faciar. in alia parte
 declinando. Quam cito nemini inposuim;
 neq̄ comunicauim; peccatis alienis. Te ipsum
 casti cur todi; . Proliad huc aqua bibere. Sed uno
 modico usq̄. p̄p̄t̄ stomachū aū & frequenter aq̄
 infirmis d̄er. Quorundā hominū peccata mani
 festat̄ p̄cedenda & diuiciū. Quorundā aut̄
 & subsecunt̄. Si milit̄ aut̄ & facit bonae mani
 festat̄. & q̄; alit̄ se habent & s̄condi non por
 sunt; Qui aq̄; sunt subiugo r̄s̄u; dominor̄ suor̄
 omni honore dignor̄ arbitrentur. Ne nom̄
 dñi & doctrina b̄sar̄ phem̄tur. Qui autem
 f̄deler̄ habent dominor̄ non con̄. denunt̄.

10010

Quicquid sunt. sed magis respiciunt quicquid fideles
sunt & dilecti qui beneficii participent; haec
doce & exortate. Siquis aliter doceat & non ad quicquid
sentit sermonibus domini nostri ihesu christi. Veri quod secundum pie
tatem est docentur. Superbi nihil sciunt sed langu
ent circa quicquid honoris & pugnant uerborum; Quibus
oriuntur in uide conuersatione blaspheemiae surpi
cioner male; Conflacioner hominum mendacior
ruptorum. Qui uisitate priuati. Quasi
mentem quicquid est pietate. Est autem quicquid
magnus pietas cum sufficientia; nihil enim in uisitate
in hunc mundum dicitur dubium quicquid a se ipse quid
per sum. Habent autem alimac & quibus de quibus
his conuersatione sumur; Nam qui uolunt diu de
fieri. Incidunt in conuersatione & laqueum dia
buli. & de se de se multa in uisitate & nocua. quicquid
magnus homines in in uisitate & conuersatione. Ra
dixent omnium malorum est cupiditas. Quicquid
appetent per se uisitate de. Quicquid sunt
sedoloribus multar; Tu autem o homodi haec fuisse
Sed accipe uisitate uisitate pietatis de caritate
paxena cum mansuetudine. Cetera bonum est deum
fidei. Ad prophetam de uita ad in qua uocatur er.

& confersur er bona confessione coram multis testib; ;
 Principio Abi coram do qui uiuificat omnia & xpo ihu
 qui testimoniu reddidit sub ponciopilato bonam
 confessione. Utrique mandatu sinemacule insep
 hensibile. utq; in ad uentu dni ni ihu xpi. que sur dno po
 rib; ostendit. beccz & solur possent. p se regu & dnr
 Dominant qu. Qui solur habe in mofa uita dno. &
 lucm habituz in accessibile. que uidit nullur homi
 num sed nec uidere potest. Cui gloria & honor & impe
 niu sempiternu. Diu ab; huius selu pcipe n sublime
 sapie neq; sp & se in mofa diuid aru. Sed in do
 qui p se uerz nob omnia abunde ad fusidit. Bene
 digne. Diuiter fca in oprib; bonis. Facile tribu
 se. Comunicate. Therapuzi se sibi fundamtu bonu
 in futuru. Ut ad p hendant usque in uitam. Otimo
 thee depositu custodi. Deuicent profana ruo u
 nouitate. & opposi honer falsi nominis sciendae.
 Quae quida promit dnter ciste f de & ci d gunt.
 gra & a ram amen;

Expt. ad timotheu prima. Iu. ad euo deo
 Secunda arguone tuos. Timotheos scribit
 de exhortatione martiri & omni regulae
 uigilant. & quid futuru sit dno p quib; nouissimis

Ad susceptione, *Expi. Arguōtia. Incipit*
capitula. epist. I. De persequo
quatenobis fuerat in Asia. Nemo militans dō
obligat senegodis secularib;.

ii *re* suber car euangelū dī constantē p̄dicare.
Quidā enī dicunt resur. deationē iam fuisse & eue-
tunt multos. Huius qui subusdunt domos & p̄le-
dunt mulas secular honoretar p̄ccātis.

iii *Est* qui dōm; quando sūnā doctrinā n̄ sur tene-
bunt. & sed suā desiderare coacti habebunt sibi
magis dōm;

Saulus ap̄tr. p̄ uolūte dōndi. sed p̄missio
^{sp̄ xpi ihu.}
nē uitae q̄ ē in xpo ihu. Timotheo ca-
pirimo filio. grā & a mir dia & pax ad dō
patre & xpo ihu dño nō; Gratias ago dō cui
sp̄ suo a progenitorib; in conscientia p̄p̄ce.
Quā sine in t̄m̄sione habere a memoria in
grā dōm; meū. nocet & die desiderant d̄uid q̄.
d̄emor l̄cerim c̄p̄ū d̄uerū. ut ḡudio impleat.
Receptionē accipiens et f̄der. q̄ ē in d̄non f̄d̄.
q̄i & habet c̄uit primū in aua tua l̄idat. & in ma-
ḡe t̄uē t̄uē. *Adur* sum c̄utē quod & in d̄.
p̄p̄t̄ quā c̄ausā ad moneo d̄. Ut d̄ur c̄iter

gratiam quae est in te propositio neminem
 merum; Plonem dedit nobis dr spm amoris.
 sed uis dicitur & dilectionis & sobrietatis, Poli
 itaq; & ueritate & testimoniu dmi ni neq; me uincat;
 Sed conlabore euu gelio sed uis dicitur di. quino
 libere uis & uis cauit uis cautione sua; Non sed op
 na; Sed sed propositu suu & gratia q; da ac nob
 in xpo ihu ante tempora saecula; Manifestata
 e ac nunc p illuminatione saluatore nri ihu xpi.
 Quid dicitur quidem morte. In lumine uis aut uita
 & incorruptione p euu geliu. In quo posita sum
 & opredicac & aptur & magis geniu; Ob qua
 cauit & uis haec pcedor. Sed n confundor; Scio
 enim cui credidi & esur sum quia potest e depositu
 meu seruare in illu diem; **I FORAM HABE**
 sanorum uisboru q; a me audita in fide & dilec
 one in xpo ihu; Bonu depositu cur ad i p r p m
 sem qui habitac in nob; Scir ^{hoc} quod ausurunt a
 me omnes qui in a sic sunt. Ex quibus e figelur &
 hemo gner; O & midia dnr onesi foru domui.
 Quia saepe mare fugerunt & cardem meam
 non erubuit; Sed cu rom am uenit p & sollicita
 me quae sunt & in uenit; O & illi dnr in uenit

mir dicē ad nō in illa die. & quoniam ephesi minis dicitur
 melius auctoritate tuae hōi. confosare in grada
 quae ē in xpō ihū. & quod dicitur a me p multos dicitur
 Hae commenda fidelib; hominib; qui idonei sunt &
 alior doctore. laborare sic boni miles xpī ihū; Peno
 militans dō implicat sen ego dicitur secularib;. ut epla
 dicitur aut sepelitur. Nam & quicquid in agone non cono
 nat nisi legimus & dicitur. Laborante agricolā.
 Oportet primū desudare p ipse. In allege q dicitur
 Oportet enim ab dō in omnib; in allege tū

II **vevor** est xpī ihū resurrexerit amos dicitur & semi
 ne dicitur dicitur euangelium meū. In quo laboro usq ad
 vincula quae simale operanti. Sed verbum dicitur ē all
 gū. Ideo omnia sunt in eo pp elector. Ut dicitur
 si redire consequant. q ē in xpō ihū cū gloria calet;
 Fidei respō; Nam si commortui sumus &
 conuiuemur. Si sur a nobis & conregnabim. Sine
 gubimur. ille fidei manet. negare se ipsū non po
 est; Hae comone teratificans corā dō; polū usq
 con dicitur. & nihil utale est nisi ad subiectionē audi
 entū; Sollicite cura se ipsū pbabile. & hōi q dō
 operantū in reprehensibile. Rē & gratia dō
 usqum usq tū q. Proficua autē in aniloquia

et alle negabit
 non ignone
 amus

99
Deuræ. Multū enī p̄ficiēnt ad impietatem. & p̄p̄m o
eorū ut cān. or̄ r̄p̄t. & quib; ē h̄m̄eū^{ne} & phil̄cū.
quia usitā de & ceciderunt. Dicentes resurrectionē
iam fecerūt. & sub usitā^{q̄} quorundā f̄dē. Sed p̄m̄ um
fundamentū dī s̄t̄t̄ h̄cēbent signaculū hoc cognouit
dñr̄ quisuntē. & d̄r̄ cedat ab iniquitate omnir̄ qui
nominat nom̄ dñi. In magna autē domo n̄ solū sunt uasa
aurea & argentea. sed & lignea & sc̄tilia. & q̄d̄cūm
quidē in honore. Quædā autē in contumelia. S̄ quis
ergo in uandā usit̄ se abistat. Er̄t uar̄ in honore sc̄i
f̄c̄cū & uile dñi. & domne opus bonū p̄ceptum.
Iuuenilia autē desideria fuge. S̄c̄c̄p̄e usit̄ iur
ticia. f̄dem captat dñi. p̄c̄c̄c̄ h̄r̄ qui in uocant
dñm̄ decor de puro. Stultus autē & sine disciplina
quærit oner̄ Deuræ. Sciens quia generant liter̄.
S̄quū autē dñi non op̄s̄t̄ & uiḡt̄e. Sed mansue
dim esse ad omner̄. Docibilem p̄cedentē. Cū moder
tia consipientem eor̄ qui res̄ir̄ tunc ^{si} quando. Nefas̄
de illis d̄r̄ penitentiā ad agnor̄ cōdā usitatem.
& res̄ir̄ cant ad icebol̄ lequæit. a quo capti ui
dēt̄ ad ipsiur̄ uoluntatem.

III. Hoc autem scietis quā in nouis similibus
in faciebunt dñi pora periculosa. & in thominer

seipſorū amantē. cupiditē. ſupbi. blaſphemi.
parentib; nō boedienter. Ingratū. Sceleratū. Sine
affectu. ſine pace criminatōer. Incontinenter.
Inimicer. ſine benignitate. Poritorer. proſtrui.
Amidi. uoluptatū amatorer. magis quā dū ha
bentē ſpeciem quidē piētatis. uſurē autē eiuſ
abnegantē. & hordeitā. Ex his enī quipſe dicit
domū. & ceptiuar ducunt multiſculer oneratar
pēccatōer. Quē ducunt uſur deſideriū. Semp̄ dicit
cōtiner. & nunquā ad ſcientiā uſuratar puenien
ter. Quē ad modū autē icmneſe mēmb; reſir
dunt moſi. Ita & hi reſirunt uſuratar.
Homines corrupti mente; Reprobicitatē ſdem.
ſedulācōn proficient; Inſipientia enī eorū mani
feratōe ſit omnib; ſic & illa fuit. Tu autē ad ſeant
er meā doctrinā. Inſtitutionē. ppoſitū ſdem.
longanimitatē. diligentiā. paciētiā. p ſecutioner.
pationer. Quēdam mibi fecerat an thio cice.
in conio. li. r. r. r. qualer p ſecutioner ſur dū u.
& omnib; meſupuit dñr. & omner qui uolunt
pice uiuere in xpō ihū. p ſecutionē pcedēt. Mal
uit hominer & ſeducatorer. p ſciunt in peiur
ſtrantē. & in ſtroyem mit dñter. Tu autē p mane

in his q; didicistis. & crediderit tibi. scientia quo
 didicistis. & quia ab infancia sciebat litteras nostras.
 q; tepor sunt in salute ad salutem p; fide q; in xpo ihu;
 Omnis scripturae diuinitur in spirita ac ueritate
 ad docendum. ad arguendum. ad corrigendum. ad
 erudiendum in iusticia. Ut p; fecerit sic homo di.
 ad omne opus bonu in salute. Ter tificor cora
 do & in xpo ihu. qui iudicaturus e uiuor ac mortu
 or. & aduentu ipsius & regnueiur. Predica uerba
 in tate oportune in oportune. ad huc obrecre. in
 cetera. in omni paciencia & docet in eis. Quatenim
 ab opus cū rancē docet in eis p; sur tenebunt. Sed
 ad sua desideria coacti. docent sibi magis. Por
 p; riter ter auribus. & uisitate quide auditu
 auspant. Ad sepulcrum aut conuersent. Tu ergo
 uigila in omnib; labora. Opus fac euangelizet.
 minis xpi au imple ^{sobrius esto} Ego enim ite delibor. & dō p;
 merce resolutionis in facte. Bonū est tū est
 u. cū sū consumaui. Fidem resuacur. In reliquo
 reposita e mihi iusticie coronā. quā reddā
 mihi dñr mille die iuratur iudex. Non solum
 autē mihi. sed & his qui diligunt aduentum
 eius. Festinate uenite ad me cito. Decimas

enim medere liquit. Diligent hoc scdm. & cebit the
sallonica. Creper in galacia. etur in dalmacia.
Lucas e mecu solur. Maximo ad sume & adduc tecum.
est enim tibi ualir in ministeriu. **Ti** dicitur tunc nisi
ephesum. paenulae que reliqui troade apud cerpu
uenient affere libror. Maxima autem membrum
Alexander aperiatur multae mihi malae ex ad dicit. Red
dat ei dnr sed opere ei. quem & audeurta. Valde
enim ^{meis} uerbor uir. In prima mea defensione
nemomibi ad fuit. sed domner meder aliquant. non
illur impudetur. Dnr cur mihi ad statit & con sicut
ur me. ut p me p dicatione impleat. & audient
omner gentes. & liberat su de ore leonis. liberat
mednr ab omni opere malo. & saluū facit in regnū
suū caelestae. cui e gloria in seclā seclorū amē.
Salutae pnrē ^{illam} & cū quicūq; & onerū forū domum.
Gratetur sanasit corinthi. Trofimup autem
reliqui in istmū. melu. Fertina ante hiemem uisit.
Salutent de eubolur & pudent. & linur. & claudia.
& pnr omner. Dnr ih̄s xpr cū spūtu. Gratia uobis
cū amen. **Sept. ad romo cheū secunda. Iherp**
ad romo arguementū. Titus cōmone
facit & in sicut de conr etur one pccer b: dnu &

deripi acq[ue] conuersione & hereticis uiuendis qui
iudicis fabulari credunt

Incipit capitula epistule

I De contrariatione maioru natu. quia sunt multi
eudromer ergo doce q[ui] scire docerunt & in modo
condemnat; **II** hereticos homines
postu[m] & secundu[m] correptione de uita & n[on] dicant
op[er]ari ad usur necq[ue] p[er]uicax. **Explicit**
capitula incipit textus epistule

Daulur scriuit d[omi]ni. aptur aut[em] ihu xpi. sec[un]d[u]m fide[m]
delectat[ur] d[omi]ni & agnitione usq[ue] ad q[ui] sec[un]d[u]m
p[ro]p[ri]etate[m] e[st] in r[ati]o[n]e uita e[st] in ce. Quia p[ro]misit
quin mentit[ur] d[omi]ni. aut[em] sanpore secularia. Mani
festauit aut[em] sanpore; s[un]t u[er]ba s[un]t. In p[ro]p[ri]etate
one q[ui] d[omi]ni m[en]ti. Sec[un]d[u]m p[re]ceptu[m] saluac[i]o[n]is d[omi]ni
Tito dilecto filio sec[un]d[u]m comu[n]em. s[un]t dem.

I **Grata & pax** cedo p[ro]p[ri]e & xp[ist]o ihu saluac[i]o[n]e
no; huius p[ro]p[ri]e gra[ti]a reliquit[ur] c[on]tra. ut ea q[ui]
desunt corrigat. & contrariat[ur] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e.
sicut ego tibi dirposui. Siquis sine crimine est.
Unus uxor[is] uir. filior[um] habent[ur] s[un]t deler[ent].
in accusac[i]o[n]e luxurie aut non subditor;
Op[er]a d[omi]ni ep[iscop]i sine crimine esse. sic d[omi]ni dirpen

Secatore. non sup bumin irrecundum. n uino lentum.
non pcur fore. non cur pir lucri cupidū. Sed hospi
tale. Benignum. sabriū. Jur tu. sem. continen-
Amplexantemēū qui secū doctrina ē fidele r̄gmon ē.
ut possit sit & hospitem in doctrina scina. Quor qui
conspiciunt & fugere. Sunt enī multa & inobedi-
enter. Uenilo qui & reducatorer. Maxime quide
ciscuacioner. ^{quos oportet redargui.} Qui uniuersar domos sub uisunt
Docenter q̄. non oportet. An pir lucri gr̄e d̄e.

II Dixit quidā scilicet p̄ prius ipsorū p̄ph̄a. Credidit
sersem p̄ mendacem. male bestis uenerit p̄igni. Testi-
moniu hoc uerū ē. Quā obcurā increpa illor d̄e.
ut sciri sint in fide. Non in ten denter iudicior fū-
bulur. & mandatur hominū uisurandū se ueritate.
Omnia munda munda ir. Com quinq̄ aut & in f̄
delib. nihil ē mundū. Sed in quinq̄ta ē eorū & in f̄
& in cōsciencia. Confitent̄ senor se Dm̄. Facit aut
negant. Cū sint abominatq̄ & incredibiles. & ad omne
opur bonū reprobi. Tu aut loquere q̄ decet sanam
doctrinā. Sener ut sobrii sint. pudici. prudentes.
in fide. in dilectione. in p̄c̄encia. Anur similiter in
habitu sc̄o. Non crimina d̄icer. Non multo uino
seruientes. ^{p̄} Deditur. Benedicite. ut prudentia doceant.

Adulter centular ut uxor suor amant. Filior diligant
 prudenter carer. Domus cupit habenter, benignar.
 subditer uirur suor. ut n̄ blasphemetur ^{me} uerbu dī. Iuuar
 similiz hospere ut sobri sint. In omnib; prebe& ipsum
 exemplum bonorū operū. In doctrina in integritate.
 In caritate. In grauitate. Uerbu sciēti in rephēn
 sibile. Ut ir qui ex aduerso ē usque t̄ nihil habent
 maculā dicere de nob; sequor dominis suis subditore ē.
 In omnib; placenter. Non conseru dicentur. Non
 frudenter. Sed in omnib; fidem bonā orten penter.
 Ut doctrinā saluatore n̄ dī ophent in omnib;. Ap
 pacit enī grātia dī saluatore n̄ dī omnib; hominib;. Ap
 studior nor. Ut abneganter impietatem. & se
 culcena desideria. sobriate & iurte & pie uiuamur
 in hoc seclō. Expectanter beate ipen. & aduentū
 glorie magni dī. & saluatore n̄ ih̄u xp̄i. quide a
 sen& ipsum pnot. ut nor sedim q̄ ab omni iniquitate.
 & mundicie sibi populū accepit uile. secatore
 bonorū operū. Hec loquere & ostende. & que
 cum omni imperio. Nemo de conseru pnet. Ad mo
 ne illor principib; & potestatib; subditore esse.
 Dico oboedite. Ad omne opus bonū pactor
 ē. Neminē blasphemare. Non haq̄ oror

esse sed moderatior. Omnem orationem denter mansue
audinem. ad omnes homines. Examen enim & non aliquan
do insipienter. ~~Increduliter~~ erranter. Sequen
ter desiderat & super gratias. ueritur. In malicia & in
uidia agenter. ^{odibiles.} Odienter in uicem. Cauter benigni
tate & humanitate apperuit saluator noster noster.

Non & opibus. iuratisque non fecim. Sed secundum sua
miseriam saluor non fecit. Placuerunt regem & domum
& renouationis. r. p. r. scilicet. que effudit in nobis & bunde
per ihesum christum saluatorem nostrum. ut iustificati gratia
ipsius heredes simus secundum ueritatem & ueritatem. Fide
in regno est. & de his uoluntate consistit. ut cupit
bonis operibus. per esse quicquid dicitur. Hec sunt bo
na & uerba hominibus. Stultitiam autem quicquid non est. &
genealogiarum. & conscriptionum & pugnarum legum de
uita. Sunt enim inutiliter & uane. Hec uero hominem
perit & secundam corruptionem de uitae. Sciens
quia subuersus est qui ei modum. & delinquit. Propheta
iudicio condemnatur. Cum igitur ad deum apertum
aut hunc festina ad me uenisse nicopolim. Ibi
enim statum hiemare. Zenonem legimus peritum & apollo
sollicitus perit de. ut nihil illis desit. Discant autem
enim bonis operibus. per esse ad usum necessarios.

ut non sint in fructuosi, Saluati sunt & qui mecum sunt
 omnes. Salutate omnes quoniam amant in fide. **Grada**
 dñi cum omnibus uobis amen; **Expti. ad Titum Ine ad Philimonem**
 Anguaretam. Filimonem familiarer ut dicitur facere pone
 simo sequo ei scribitur autem ei a roma decembris epeundem
 mesimo. **INCIPIT. EADEM. EPIS. TUL. AD.**

Paulus uincitur xpi ihu & thimotheus frater filionem
 dilecto & adiutorino & appie sorori & astippo
 commilitoni no. & ecclesieq; in domo tuae. Gra
 da uobis & pax ad o pacem no. & dno ihu xpo; Gra da
 ad thomeo semp. Memoria tui facient in orationib;
 meis. Audient caritatem tua & idem que habes in
 dno ihu & in omnes scos. ^{operis. quod.} Ut comunicado fidei ^{est}
 euiden fiet magnitudine omnir. boni. in uobis. In xpo
 ihu; Gaudiu eni magnu habui & consolatione in car
 itate tua. Quia uir & gra scoru requieuerunt pae
 frate; ppe qd multa fiducia habent in xpo ihu
 Imporandi tibi quod ad rem pofam & ppe caritatem. Aut
 magis obsecro cum sis utilis ut paulus tenet. Hunc
 autem & uincitur ihu xpi; Obsecro te pro meo filio
 quem genui in uinculis mesimo. Qui tibi aliquando
 in utilis fuit. Hunc autem & tibi & mihi utilis. que tibi si ad te;
 Tunc illu tunc ut mecum uir & gra surcipe; que ego

uolueram eam & scribere. Ut p[ro]p[ter] h[oc] min[us] p[ro]p[ter]
in uinculis euangelij. Sine consilio aut[em] dico nihil
uolui facere. Ut ne uelut & necer sitate bonitatu[m]
e[ss]et. sed uoluntate. Postquam enim ideo direxerit
ad h[oc] m[od]o ut ad e[um] illu[m] recipiar. Item n[on] ut scriba
sed p[ro]p[ter] q[uo]d ceteris simu[m] scribere. Maxime mihi
quanto acut[us] magis tibi & in carnis & in d[omi]ni. Sicut
haber[is] meo cu[m] surcipe illu[m] si me. Sicut nocuit
tibi aliquid aut debet hoc mihi imputa. Et pau
lus scripsit e[ss]e manu. Ego reddo ut non dicam tibi
quod & de ip[s]o mihi debet. Ita sicut ego & scripsi in
d[omi]no. Refice uir e[ss]e eam ^{in manu}. Confidens oboedientia
aut scripsi tibi. Scien[s] q[uo]d & sup[er] id quod dico fac
ier. Simul aut[em] & p[ro]p[ter] mihi horpi. Quia
sp[irit]u p[ro]p[ter] doner u[er]u[m]. Donarime uob[is]. Salu
tate e[ss]e e[ss]e p[ro]p[ter] concap[er] uir meur in xp[ist]o ih[esu].
Maxim[us] ceteris ceteris. Demar. Lucar. adiutorer
mei. Gr[ati]as d[omi]ni n[ost]ri ih[esu] xp[ist]i cu[m] sp[irit]u u[ost]ro amen.

**Ex p[ar]te ad philimonem. Incipit capitula
ad hebreos.**

104.
PRAEATIO AD HAEBCREOS

In primis dicendum est cur apostolus paulus in hanc epistolam scribendo. non seruauerit morem suum. ut uel uocabulum nominis sui uel ordinis scriberet dignitatem. haec causa est. quod adeo scribens qui ex circūcisione crediderant. quasi superbiam suam. que humilitate ipse demonstrat. meritum officii sui uoluit ante praeferrae. Nam simili modo & iam iohannis apostolus propter humilitatem in epistula sua nomen suum eadem ratione non praetulit. Hanc ergo epistolam fertur apostolum ad hebreos conscriptam hebraea lingua misisse cuius sensum et ordinem retinuit. lucas euangelista. post excessum beati pauli apostoli greco sermone composita fuit

capitula ad hebreos

- 1 Narratio dicitur xpi in gloria patris & potestatis omnium cum purificatione eorum qui super terra sunt postquam ascendit in caelestem gloriam.

105
11 **Qm̄ gloria xpi n̄ ē** angelica sed defecit & opifex
p̄pt̄ quod n̄ in p̄sentia s̄c̄lo in quor̄ minir̄a sed p̄p̄a dir
p̄nsatione. **ii.** **qm̄** Incorporat̄ ē s̄c̄d̄ adiunct̄
onē q̄ ad nor̄ ē ad r̄alitatē hominū p̄p̄a q̄ et̄ ad iun
ct̄. **iii.** **qm̄** credendū ē xp̄o sic & mosi credid̄
sublimiorū. t̄c̄m̄ quasi d̄m̄ & hominē sciendū esse
& amendā ant̄ quorū deflexionē. **v. Exhorta**

do destinatio ad manifestatissimā requiem.

vi **Deterribilis** iudicio acusatio futuro p̄ omnib;
& defecit de grā q̄ ē s̄c̄lo q̄ d̄r̄ ab eo qui simi
lit̄ p̄ nob̄ p̄c̄s̄ur̄ ut homo. **vii.** **Obiurgatio**
quasi adhuc egerent introductionē & sc̄p̄a ad op̄
fecationē & obsecratio in laudem. **viii.** **Quia s̄c̄m̄**
d̄i p̄p̄m̄isio & hoc cū d̄i sacramento. **ix.** **De**

melchisedec. Qui format̄ ē xp̄i s̄c̄d̄ nom̄ & cui
acc̄t̄ & cui acc̄ s̄c̄lo q̄ & quia p̄ honorat̄ ē abrahā,
x. **qm̄** c̄p̄s̄ur̄ s̄c̄lo q̄ aaron q̄ d̄ sup̄ t̄m̄ &
stabit uerbū caelestē quod ē xp̄i & alio d̄i q̄ ē, non
s̄c̄d̄ c̄p̄s̄ur̄, nec s̄c̄d̄ legem carnālem. **xi.** **De**

secundi sacramenti ad prioris in propici
ationē & sc̄ificationē. **xii.** **De** sanguine xp̄i in
quo nouū ē t̄c̄m̄ quia in ipso ē c̄p̄s̄ur̄
purificatio in p̄s̄p̄ & uo non ē q̄ in san guine

animalium q; in terra offeruntur. *Ex pte capitula
Iue. ex dē. epistula ad hebreos. dō gratias*

Multi ferunt multaq; modum olim dō loqueri patrib;
in prophetis; Hauris me dieb; in ar locutus ē nob;
in filio. quē contraxit hēdē uniuersorū p quē
fecit & scilicet; Quicū sit splendor glorie & figura sub
sistentias ei; postea q; omnia uerbo uisatur succē.
pustione peccatorū facient; sedit ad dē & dē
magis ac in excelsis; tanto melior angelis effect;
quanto differatur precellit nom hēditā dicit; Cui
enī dix aliquando angelorū filius mī er tu ego hodie
genuite. *Arustū. ego q; illi in pcedē. & ipse sit
mihī in filiū.* Quē dē in arduo primogenitum
in orbem tēpore dicit; & dōrent eū omnes angelos;
Sed angelos quidē dicit; qui fecit angelos sicut spī
& in irā suā flāma ignis; Ad filiū autē thronos
dicit dē in scēlū sēli; uisā de qui ac dē uisā regni dicit;
Dilecti iurata q; dicit iniquitate; prope dē
unē tē dē dē tuus oleo lēctie & exultationis pte
participib; tuis; & tu in principio dē dē fū
dicit & opē manū tuarū sunt cēli; Ipsi pēbunt
tu autē p maner. ^{b1} & omnes ut ueramentū uē dē dē
Quod amictū in uolū eor & mutabuntur.

Inual
met

Iue
quor

In dicitur
pōm

In dicitur
mōm

In dicitur
mōm

Tu autem idem ipse es. Quamvis non deficient,
 II. Ad que autem angelorum dicitur quando. Gaude adque
 firmis. Quo adur q ponat inimicor tuor scabillum
 pedum tuorum. Nonne omnes r administratores r
 inimicor tuor. Nonne omnes r administratores r
 ent saluar. Propterea abundantur oportet obrar
 dare nos ea q; audiuiur. ne forte ^{et} fluctemur. Si
 eni qui p angelor dicitur e r qmo factur e s s m r.
 Commis p ueritudo. In oboedientia accepit
 iurta r tributionis mercede. Quomodo nos effu
 gienur sitentia negligemur salutem. **Quaecum**
 iniqua accepit r enarrat p d m. ab eis qui audier.
 in nos confirmatae. Conterante. **De** signis r
 postentia. Quaeur uisitatib;. **Et** sp r sei dir gubna
 omib; sed sua uoluntate. Non enim angelis subiecit
 orbentiae futurum. ^{quo} de loquimur. Teratur e
 aut in quoda loco qui dicitur. Quid e homo quod
 memoret e aut filius hominis qm uisitar eum. **Wi**
 nuir q e pculo minus ab angelis. Caloria & hono
 re coronat e e. **Et** conp at uir at e u sup op q u
 manu u tuar u. **Omnia** subiecit q sub pedib; eius;
 In eo eni quod **Et** omnia subiecit in hil demisit
 Non subiecit eum ei; Hunc aut necdu uidem omnia

ipsal. mo. cum.

ipsal. mo. cum.

subiecacer; Cum autē quimodico quē angelus mi
noyatur ert. Videtur ihm ppe pccationē moſar.
glorie & honore coronatum ut gratiēdi pro om
nib; ſuraceſſe moſar; **iii** De ca bateni eū ppe
quem omnia & p quem omnia qui multo ſlor inglo
ria adduxerat. auctore ſaluari eorum pccatio
ner conſumēte. Qui enī ſcificat & qui ſcificanti dūno
omner; Ppe quē cauſa non confundit ſr̄ eor uocē
ſediōſi; **ii** nunc abo. nom̄ tuū ſr̄ q̄ ſub; me in medio
ecclēſiæ laudabote. **iii** Et ſerum; ego ſo ſdenr in
eum; **iiii** Videtur ecce ego & p uſum er quor mihi dedit dñ;
Quia ergo p̄ſuſi cōmunicē uſunt ſanguini & ceſſi.
Supre ſimilit̄ p̄ſcipiē uſ hīdem. ut p moſarē deſtu
ſp̄eū qui habebat moſar imp̄ſum. **i** dē diabolū.
Slib̄ ſr̄ eor qui amore moſar p̄ totā uitā ob
noxii ſcient ſer̄ uſq; **ii** Pur quē enī angelor ad
p̄hendit. Sed ſem̄ abrahāe adp̄hendit. Unde
debur p̄ omnia ſr̄ q̄ ſub; ſimilit̄ ut mir̄ q̄ uſ
fiſſe. **iii** Fidelis pon q̄ ſe ad dñ. ut ſer̄ p̄ aſſe
delicāe popul; **iiii** In eo enī in quo p̄ſer̄ ē ipſe
d̄ſer̄ eor. p̄ d̄ſer̄ ē er qui ten p̄tēnt̄ auxiliari.
Unde ſr̄ ſc̄i uocē d̄ſer̄ eor caeler ar p̄ſcipiē.
Conſid̄ſer̄ eor a p̄ſer̄ eor & pontifcē conſer̄ eor.
• moſarē ihm.

qui fidelis est ei qui fecit illum. sic & morer
 in omni domo illius. Amplior est enim gloriae in te p
 more dignus habetur. Quoniam ^{magis} ampliore
 honorem habet domus qui fabricavit illam. Omnis
 namque domus fabricatur ab aliquo. Quia autem omnia
 creantur deo. Quoniam quidem fidelis erat in tota
 domo est tamquam famulus. Inter amoniu eorum
 quod dicenda erant. Xp̄ usque ad quam filius in domo
 suae. Quae domus sumus nos. Si fiducia & gloriam
 speramus quod ad finem firmamque ineamus. Quia propter sic die
 spiritus sancti hodie si voce eius audieris. nolite obdu
 rari se coram uestra. Sic in excommunicatione. secundum die
 domus patris domus in dicitur. ubi domus peccaverunt me pe
 caver uerbi probaverunt & uiderunt opera mea
 quae dixerunt ante annis. Propter quod in fensur fui
 generationi huic. & dixi semp̄ excent corde. Ipsi
 cum non cognoverunt uiam meam. sic iuravi in ira mea.
 Si in dicitur in requiem meam. Unde est nefaste
 sit in aliquo uerbum cor malum incredulitate tunc dicitur
 & dicitur ad uiuam. Sed ad hostiam in uos in & ipsos per singulos dies.
 Donec hodie cognominati. Ut non obduratur
 qui se uobis fallacia peccati. Participer
 enim xpi effecti sumus. Si autem iniqui substan

Ipsa dicitur
moriamur

si pronon

facie eius. ut queat sine spina se tenere. Dicitur
hodie si uos uis audire ar nolite obdurare
corde. uerba quoniam admodum in illa se et uerba
one. Quidam enim audienter se uerba uisunt.
Sed non omnes qui profecerunt ab aegypto per
mosen. Quibus autem in sensu est quadraginta annis.
Nonne illi qui peccauerunt. quorum cadaueres
prostratae sunt in deserto. Quibus autem iurauit
uit non introire in requiem ipsius. Ipsi illi qui
increduli fuerunt. ^{et uidem quod ipse dicitur} introire ^{prope in increduli accedunt}
III **T**imeamur ergo ne forte relicta pollicitatione in
deserto eundi in requiem eius. ^{in requie ipsius} Scribitur enim in uobis a
quis de erre. ^{ex} Et enim a uobis nuntiatum est quem
admodum a illis. Sed non proficit illis sermo audire. non
admiratione fidei. Scribitur quod audierunt. Ingrederentur
enim in requiem qui crediderunt. Quae admodum
dixit. Sicut iurauit in ira mea si introibunt in
requiem meam. Quae de operibus. ubi in statuione
mundi fuerunt. ^{hic si pro affirmatione ponitur} Dixit enim quod a loco die septima
sic. Et requieant dominus die septima. ab omnibus
operibus suis. Et in isto rursum si introibunt in requie
meam. Quoniam isto super quod dicit in introire in illam.
Et in quibus prioribus. nuntiatum est non introibunt.

pp̄t incredulitate. Itē d̄m̄n̄at diem quendā
 hodie n̄d̄cū d̄cēdo. port̄ tantū d̄n̄poris
 sicut sup̄ra d̄cātū ē. Hodie si uocem eī audierit.
 nolit obdurare cor suū. Hanc si eī ihs̄ requiē
 p̄cēt̄ aīr̄ r̄. Num quā d̄cā loqueretur post
 hāc die. Itaq; relinquit sabbat̄ n̄r̄ populodī.
 Qui enim inḡt̄ s̄r̄ ē in requiem eīr̄. Vīc̄ ip̄r̄ sequi
 eū ab op̄s̄ib; s̄r̄. sicut a s̄r̄ d̄r̄.

V **Resque oris.** Itō ingredi in illā requiem.
 ut n̄m̄ idip̄sū qui incidat in credulitate d̄r̄ exem
 plū. Uuū enim ē d̄i r̄s̄m̄o. & eff̄icax. & p̄s̄ d̄r̄c̄
 bilior omni gl̄adio an̄cipit. & p̄t̄n̄s̄t̄ ur̄q;
 ad diuisionē animae ac p̄r̄; comp̄c̄gum quoq; &
 medullarū. Q̄d̄r̄ eīr̄ cogit̄ d̄n̄m̄ & in d̄n̄
 d̄n̄m̄ cap̄it̄. & non ē ullā eīr̄ aur̄a inuisibilis
 incorp̄p̄t̄a eī; Omnia autē nuda & ap̄st̄a r̄
 oculis eīr̄. ad quem nobis r̄s̄m̄o. Habent̄r̄ q̄z̄
 pontif̄ d̄m̄ magnū qui p̄n̄ d̄r̄c̄uit c̄celor̄
 ih̄m̄ filiū d̄i. Tenēam̄ conf̄s̄ionē ^{eīr̄}. Non enim
 habemur pontificem. qui non possit comp̄at̄
 infirmitatē ab̄ n̄r̄. Temp̄t̄ū autē p̄ omnia p̄
 similitudinē ab̄r̄ q; p̄cc̄c̄to;

¶ III **Ad eadē us.** Itō cū fiducia ad th̄s̄m̄ū gr̄c̄iē

ut mirum quem consequamur. & gratiam in ueniamur
 in auxilio oportuno; Omnis necnonque pontifex
 & hominibus adsumptur. pro hominibus consertitur
 in his quibus ad deum. ut offerat dona & sacrificia pro
 peccatis. qui condolere possit his qui ignorant &
 errant; Quia si pro se cum datur est in se ipso
 & pro se ipso debet quem admodum & pro populo. sed & ipse
 & pro se ipso offere pro peccatis; Nec quia sumit
 sibi honorem; Sed qui uocat ad deum quem aaron; Sic &
 Christus non semetipsum elegerunt ut pontifex fieret.
 Sed qui locutus est ad eum filius meus erit tu ego hodie
 genuite. quem admodum & in alio loco dicit; Tu es
 sacerdos in aeternum secundum ordinem melchisedech; Qui in
 diebus caesaris successit praeter supplicia aonem que ad eum
 qui propter salutem eum amosae faceret cum clamore
 ueludo & lacrimis offerretur. Secundum pro se ipse
 sententia; Quia cum esset filius dei didicit & his qui par
 ture oboedientiam. & con sumptur factus est omnibus
 ob id parentibus sibi curam saluatur & aeternae. Appel
 latur ad deum pontifex iuxta ordinem melchisedech;
 De quo graecum nobis sermo est. Quia praeter uerbum ad
 didicimus; Quia inbecillus factus erat ad audibundum;

III **De quo** cum debet esse magis esse propter dampnum

Hieron.
 ad. 11.
 Hieron.
 ad. cum.

Rursum indiget. ut uos doceamini q^{ue} sint elementa
 discordii sermonum di. **Et** facta erat quibus
 laccet opur sic non solido cibo. Omnis enim qui lacc
 ar e peccatepr. **Et** per est sermonum lupaciac.
 paruulur eni e. p^{er} fecatoru aut e solidur cib;
 Era^{qui} pro consuetudine deceptor habent sensur
 ad direptionem boni ac mali. Quapp^{er} int^{er} me
 d^{iter} in co^{ad} donir xpi sermone ad p^{er}fectione fera
 mur p^{er} non rustrum iacienter fundametu p^{er} ad
 diace ab op^{er}ib; mo^{er}atur. **Et** fidei ad dm. bap^{er} ar
 macum doc^{er} d^{er}nce. Inposi^{er} donir^{er} mo^{er}atur. **Et** quo que m^{er}quu^{er}
 et^{er} sur^{er} r^{er} d^{er}ction^{er}
 iudicium a^{er}ni. **Et** hoc faciemur si quis dem^{er} p^{er} mis^{er} q^{er}it
 Inpossibile e enim eor qui remel sunt in lumi
 nati. Cur ac uer^{er} sia donu^{er} caeler te. **Et** per
 aciper sunt facta spr^{er} sei. Custa^{er} u^{er}unt nihil
 mihur bonum di uerbum. Cust^{er} u^{er}ter q^{er} seti uerba
 r^{er} **Et** procep^{er} si sunt peno uer^{er} rustrum ad p^{er} d^{er} d^{er}
 a^{er}. Rursum educit^{er} genter sibi m^{er} ipsir fludiu
Et op^{er} d^{er} tui habent^{er}. Terra eni saepe uenien
 don sup^{er} e^{er} bibent^{er} imbrem. **Et** generant^{er} h^{er} b^{er} d^{er}
 op^{er} d^{er} tunc illis quib; collit. Accipit benedictionem
 ad d^{er} p^{er} prosperent^{er} aut^{er} r^{er} pincer a^{er} d^{er}bulor
 reproba^{er} e^{er} **Et** maledicto proxima. Cuius con

Summatio in conbur q nonenij

Uin Confidimus carum deuobis dilectissimi meliore
diuicini orae scilicet. Tunc & si ita loquimur, non eni
inur cur dr. ut obliuisceret operis uerari & dilecti
onir quem orati dir air in nomine ipsius. qui
ministratir scir & ministratir. Cupimus autem
unumquemque uestrum eandem ostentare ^{de}
solicitudinem ad expletionem spei usque in
finem. ut non regner efficiamini. Uerum imita
torer eorū qui fide et patientia hereditabunt
promissiones. Abrahæ namque promittit dr. qm
neminem habuit p̄ quem iuraret in iorem. Ju
ratur p̄ rem & ipsū dicens. Jus benedicent benedica
tibi. et multiplicentur multiplicabo te. Et sic lon
ganimitat facent. adeptur ē repromissionem.
Homines enim p̄ maiorem sui iuranc. et omnes
contra uer sic eorū finit ad confirmationem et
iuramentum. In quo abundantur uolent dr. osten
dere pollicitationis hereditur. ^{Ad} immobilitatem consi
lii sui in ē posuit iur iurandum. ut p̄ duas p̄ter immobi
ler quib. in possibile ē mentari. Dm. foster simum solu
cium habebimur. qui confugimur ad tenen dē propo
sitionem r̄ pen. Quam sicut an ^{ho} carcam habebimur

-111-

7

animae tuam & firmam. Et incedentes ut
que ad iniqua uelamus. Ubi praecursor p
nobis introit ih̄i. secundum ordinem melchisedech
pontifex factus in aeternum. +

viii] Hic enim melchisedech rex salem sacerdos di
summi. qui obuiauit abrahae regresso acede
regum. & benedixit ei. cui & decimas omnium
diuisit abrahamus. primum quidem quinquies
tatur dicitur dicitur. Deinde autem rex
salem quod est rex pacis. sine patre. sine
matre. sine genealogia. neque initium die
rum neque finem uitae habens. Ad simila
tur autem filio di manet sacerdos in perpe
tuum. Intuemini autem quantum sit hic. cui et
decimas dedit de praecipuis abraham patri
repha; et quidem de filiis leui sacerdotum
accipientes. Mandatum habent decimas
sumere a populo secundum legem. id est a fra
tib; suis. quam quam & ipsi dixerint de lumbr
abrahae. Cuius autem generatio non adnume
ratur in eis. Decimas sumpsit ab abraham.
Et hunc qui habebat reppromissiones benedixit;
Sine ulla autem contradictione quod minus est

Amatore benedicatur; Et hic quidem decimas
momenter homines accipiunt. ibi autem contra
tur quia uiuunt. Et ut ita dicitur. sic per abraham
eleui qui decimas accepit decimatur est. Ad
huc enim in lumbis patris erat. quando obuiauit ei
melchisedech. Si ergo consumatio presacerdotum
leuiticum erat. populus enim sub ipso legem acce
pit. quid adhuc necessarium ^{fuit.} secundum ordinem
melchisedech alium surgere sacerdotem. & non
secundum ordinem aaron dicitur.

X

Translatio enim sacerdotio. peccata est ut legitur
translatio fiat; In quo enim haec dicuntur. de
alia tribu est. De qua nullus altario praesto
fuit. manifestum est enim quod ex iuda ortus
sit dominus noster. In qua tribu nihil de sacerdotio
moder locutus est. Et amplius adhuc mani
festum est secundum ordinem melchisedech.
Exsurgat alius sacerdos. Quoniam secundum
legem mandati carnaliter ^{est.} factus. Sed secundum
uirtutem uirtutis insolubiliter; Contra datur enim
quoniam tuus sacerdos in aeternum. secundum ordi
nem melchisedech. Reprobatio quidem fit
praecedentis mandati. Propter infirmitatem eius

111.

in utilitatem; nihil enim ad p̄fectum ad dicitur
lxx; Introductio uero melioris sper̄ p̄ quam proxi-
morum addm̄; Et quantum erit non sine iure iurando.
Alii quidem sine iure iurando sacerdoter facti sunt.
Hic autem cum iure iurando per eum qui dixit ad illū,
Iuravit dñr & non penituit eum. Tu er sacerdos
in aeternum, In tantum melioris ter tamen sponsor
factus erit ih̄s. Et alii quidem plures facti sunt
sacerdoter. Idcirco quod morte prohiberentur p̄
manere, hic autem eo quod maneat in aeternum
semper in aeternum habet sacerdotium. Unde & saluare
in per p̄uam poterit. Accedentes p̄ semetipsum
addm̄, Semper uiuent ad interpellandū pro eis.
Talis enim decebat ut nobis erret ponat fex, Ser-
uorum in pollutur, segregatur a peccatoribus.
& excelsior caelis factus, quoniam habet cotidie
necesse si autem quem admodum sacerdoter, prius
pro suis delictis hortari offerre. deinde pro
populi, hoc enim fecit semel se offerendo; lxx.
enim homines constituit sacerdoter infirmi-
tatem habentes. Sermo autem iuris iurandi
qui portat legem erit filium in aeternum p̄fectus.
Capitulum autem super ea q̄ dicuntur, talem

habemur pontificem. Qui consedit in dextera
sedet magnitudinis in excelsis. scōrū ministrer
et tabernaculi usq̄ quod fixit dñr & non homo.
Omnis enim pontifex ad offerenda munera & hor
tiar constituitur. Unde necesse est & hunc ha
bere aliquid quod offerat. Sicut ergo esse sup̄ tra
necesse est sacerdot. Cum essent qui offerrent
secundum legem munera. qui sem plerū et umbra
derisunt caelestium. Sicut per p̄sonum est
mosi cum consummaret tabernaculum. Uide inquit
omnia facito. secundum exemplar quod tibi ostē
sum est in monte.

XI

Hunc autē melius sortitur est ministrerium. quan
to & melioris testamenti mediator est. Quod in
meliorib; re promissionibus sem̄ est. Nam si illud
prius culpa uacat se non utique secundi loci in
qui sequitur. Vituperans enim eor dicit. Ecce
dies uenient dicit dñr. Et consummabo sup̄ domū
istā. & sup̄ domum iuda. testamentum nouum.
Non secundum id testamentum quod feci patri
bus eorum. In die qua ad praedimanum illorum
ut educessem illos de terra aegypti. qm̄ & ipsi
non p̄manserunt in testamento meo. Et ego

neglexi eos dicit dñs quia hoc testamentum quod
 disponam domui uestre. Post dies illor dicit dñs.
 dando leges meas in mentem eorum. super scribam eas.
 Et ero eis in dñm. & ipsi erunt mihi in populum. Et non
 docebit unus quis que proximum suum. et unus
 que fratrem suum dicens. Cognosce dñm. Qm omnes
 scient me a minore usque ad maiore eorum. quia
 propitius ero iniquitatibus eorum. Et peccatorum
 illorum non memorabor.

Et memor
 de eorum

Dicendo certe nouum.
 uetera uis prius. Quo dicitur antea quatur et senq.
 et prope in tertium est. habuit quidem & prius
 iustificaciones culturae & sem seculare. Taber
 naculu enim factu est primum in quo erant can de
 labra & mensa. Et propositio panum quae dicit
 sca. Post uelamentum autem secundum taberna
 culum quod dicitur sca scorum. Aureum habens
 turbulum. Et astra testamenti circum tecta
 & omni parte auro. In qua erat urna aurea
 habens manna. Et uirga aaron quae fronde
 erat. Et tabulae testamenti quae sup que eam che
 rubin gloriae obumbrantia propitiatorium.

De quibus modo non est dicendum p singula.
 His uero ita compositis in prioribus quidem

tabernaculo semper introibant sacerdoter.
sacrificiorum officio consumanter. Insecundo aut
semel in anno solus pontifex non sine sanguine que
offer^{re} profua & populi ignorantia; Hoc significan
te spu sco non dum pro palatam esse scorum uia.
adhuc priore taber^{cu}na^{lo} habentem statum. q^{ue} pa
rabala est tem poris instantis. Juxta quam mu
ngra & hortiae offeruntur. Quae non pot sunt
iuxta conscientiam per fecum facere sequente.
Solum modo inebit & in potib; & uariis baptizmir
& uariis castis urq; ad tempus correctionis.
Xpi autem arserent pontifex futurorum bono
rum. Per amplius et per fecum tabernaculu
non manu factum. Id est non huius creationis.
Neque per sanguinem hircorum & uulorum. Sed
per proprium sanguinem introiit remel in sca
aeterna redemptione inuenta. Si enim sanguis
hircorum et taurorum. Et cinis uuluae ar per
sur inquinatos scificat ad emundationem carnis.
Quanto magis sanguis xpi qui per spm sem semet
ipsum optulit immaculatum do. Emundauit con
scientiam nostram ab operib; mortuis ad requien
dum do uiuenti. Et ideo noui testamenti mediatia

Ut morte intercedente in redemptione earum
 praeviationum quaerant sub prioris ter-
 tamento. Repromissionem accipiant qui uocati sunt
 aeternae hereditatis; Ubi enim tertamentum
 mori necesse est intercedat tertatoris; ^{Testamentum enim immor-}
 tui ^{tus confirmatum est;}
 qui non dum ual & dum uiuit qui tertatur est;
 Unde nec primum quidem sine sanguine dedicatum
 est; Lecto enim omni mandato legitur a moysi uniuers
 so populo; Accipient sanguinem uitulorum & hir-
 corum cum aqua et lana coccineae et hirsopo,
 Ipsum quoque librum & omnem populum arper-
 dit dicens; Hic sanguis tertamenti quod mandauit ^{Leuitico}
 ad uos dicitur. Etiam tabernaculum & omnia uasa
 ministri sanguine similiter arper-
 dit; Et omnia
 paene in sanguine mundantur secundum legem; Et
 sine sanguinis effusione non sic remissio; Necesse
 est ergo ex exemplaria quidem caelestium hinc
 mundari; Ipsa autem caelestia melioribus hor-
 tibus quam ipsis; Non enim manu factis seipsum
 intravit. Exemplaria uerorum. Sed in ipsum caelum
 ut apparet nunc uultui dei pronobis; Neque ut
 saepe offerat semetipsum. Quem admodum pona
 sex intrat in secula per singulos annos in sanguine alieno;

Alio quoniam oportebat eum frequenter pati ab ori-
gine mundi, hunc autem semel in consummatione
seculi. Ad detractionem peccati per hostiam
suam appeterit; Et quemadmodum statutum est
hominibus; semel mori propter hoc autem iudicium; sic
et Christus semel oblectur ad multorum exaurienda
peccata. Secundo sine peccato apparebit & pec-
cantibus; se in salutem; Unum brachium enim habent legem bono-
rum futurorum; non ipsam imaginem rerum; pro singu-
lorum amor. Hic dem ipsi hostias quas offerunt
indifferentes, hunc quam potest accedentes per-
fectior facere; Alio quoniam cessarent offerre
Ideo quod nullam haberent ultra conscientiam
peccatorum cultores semel mundati; Sed in ipsi
commemoratio peccatorum per singulos annos
fit; Impossibile enim est sanguinem tauro-
rum & hircorum auferri peccata; Ideo ingrediens
mundum dicit; hostiam & oblationem noluit tibi.
Corpus autem aptasti mihi; Holo caurto mata
& pro peccato non tibi placuit. tunc dixi ecce
uenio. In capite libri scriptum est de me. Ut fac-
cia de voluntatem tuam; Superius dicens; quia
hostiarum & oblationes & holo caurto mata pro

peccato noluit. Nec placita sunt tibi quae secundum legem offeruntur. Tunc dixi ecce uenio ut faciam deum uoluntatem tuam. auferit primum. ut sequens ratuatur. In qua uoluntate sanctificaturus per oblationem corporis christi ihesu in reme. Et omnino quidem sacerdos praeterit cotidie minitrat. Et eadem saepe offerentur hostiam quae numquam possunt auferre peccata. Hic autem unam pro peccatis offerentur hostiam. in sempiternum. Saedit in dexteram dei. Decetero expectantur donec ponantur inimici eorum scabillum pedum eorum. Una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificator.

Conteratur autem nos et propter. postquam enim dixit. hoc autem tertamentum quod tertabor ad illor. post dies illor dicit dominus. Dando legem meam in cordibus eorum. Et in mente eorum superscribam eas. Et peccatorum eorum et iniquitatum eorum uicem non recordabor amplius. ubi autem horum remissio. Jam non oblatio pro peccatis. Habentes itaque fratres fiducia in introitu sanctorum in sanguine christi. quam iniciatur nobis uiam nouam. et uiuentem per uelamen id est carnem suam. Et sacerdotem magnu

habentem

super domum dī, accedamus cum uero corde
in plenitudine fidei. Arper si corda a conspici
entia mala, et abluti corpus aqua munda.
Teneamur spei nostre confessionem in declina
bilem; Fidelis enim est qui se promisit. Et con
sideremur inuicem in pro uocatione caritatis
& bonorum operum. Non desuperer collecti
onem nostram. Sicut est consuetudinis quibus
dam. Sed consolantes. & tanto magis quando
uideritis adpropinquantem diem. Uoluntaria
enim peccatibus nobis post acceptam noticiā
ueritatis. Jam non relinquitur pro peccatis
hortia. Terribilis autem ^{est} quaedam & p̄ta
tio iudicii. & ignis aemulatio, quae consumptura
est aduersarios; Irritam qui faciens legem
mosi. Sine ulla miseratione. duobus uel tribus
terribus moritur. Quanto magis putatis
de temporaria mereri supplicia. Qui filium dī con
culcauerit. Et sanguinem testamenti pollutum
dixerit in quo sc̄i ficatur est. Et sp̄i gratiae
contumeliam fecerit. Scimus enim qui dixit
mihi uin dictā. & ego reddam. Et i. ^{quia} & i. i. dī
cauit dñs populum suum, horrendum est

incidere in manus di uiuentur. Rememo-
 ramini autem partinor diei. In quibus in
 luminati magnum certamen sustinuitis
 passionum. Et in altero quidem obprobri-
 is & tribulationibus spectaculū facti.
 In altero autem socialiter conuerrantiū
 erit effecti. Nam & uinctis compar si erit.
 & p̄cipiam bonorum uertorum cum gaudio
 suscipitis. Cognoscetis uos habere
 meliorem & maiorem substantiam.
 Nolite itaque ^{his} amittere confidentiam
 uertam. quae magnam habet remuneratio-
 nem. Patientia enim uobis necessaria
 est ut uoluntatem di facientis. reportetis
 promissionem. Ad huc enim modicum
 quantum ~~uultis~~ qui uenturus ē ueni &
 & honoras dabit. Iustus autem meus &
 fide uiuit. Quod si subtraxerit ~~de~~ non
 placebit animae meae. Non autem non
 sumus subtractionis filii in perditione.
 Sed fidei in adquisitionem animae. Erat
 autem fides sperandorum substantia
 rerum. Argumentum non apparentium.

In hac enim testimonium consecuti sunt senes;
Fide intellegimur aptata esse saecula uerbo
di. Ut ex inuisibilibus uisibilia fierent; Fide
plurimam hostiam abel quam Cain obtulit do.
Per quam testimonium consecutus est et re iustus.
Testimonium per hi benemuneribus eius do.
Et per illam defunctus adhuc loquitur; Fide
enoch. translatus est ne uideret mortem. Et
non inueniebatur quia trans tulit illum di.
Ante translatione enim testimonium habe
bat placuit se do. Sine fide autem impossibile
est plene do. Credere enim oportet acce
dentem ad dm quia est; Et in quibus
se remunerator fit; Fide noe responso accep
to de his quae adhuc non uidebantur. Ne
tuenr. aptauit arcam in salutem domus suae
per quam damnauit mundum. Et iustitiae
quae per fidem est heres est institutus; Fi
de qui uocatur abraham oboediuit in locum
exire quem accepturus erat in hereditate.
Et exiit merciens quo iret; Fide moratur
est in terra^{re} promissionis tam quam in aliena
in casulis habitando. Cum isaac & iacob

116.
coheredibus repromissionis eiusdem; Expectabat enim fundamenta habentem civitatem cuius artifex & conditor dñs, Fide supra sarras terelir uirtutē in conceptione feminis accepit. Etiam praeter tempus actum, qm̄ fidelem credidit esse qui promiserat; propter quod & ab uno orti sunt. Et haec enor tuo tamquam sidera caeli in multitudine. Et sicut arena quae est ad horā mare innumerabilis, iuxta fidem defuncti sunt omnes irati non accepti repromissionibus. Sed a longe ear aspicienter & confidenter quia peregrini & hospites sunt super terram; qui enim haec dicunt significant se patriam inquirere; Et si quidem illius meminissent de qua exierunt, habebant utique tempus revertendi; Hunc autē meliorem appetunt. id est caelestem; Ideo non confunditur dñs. uocari dñs eorū; parauit enim illis civitatem; Fide optulit Abraham Isaac cum temptaretur. Et unigenitum offerebat qui suscepit repromissionem; Ad quem dictum est quia in Isaac

Uocabitur tibi semen; arbitrans quia et a
mortuis surgitare poteret. Unde eum
& in parabolam accepit. Fide et de futuris
benedixit isaac iacob et esau. Fide iacob mo-
nens singulari filiorum ioseph benedixit. Et
adorauit fastigium uirgae eius. Fide io-
seph. monens de profectioe filiorum in re-
moratur et de oribus suis mandauit. Fide
moses naturam occultatur est mensibus tribus
a parentibus suis. Et quod uiderent eleganter
infantem. & non timuerunt regis edictum.
Fide moyses grandis factus. Negavit se esse
filium filiae pharaonis. Magis eligit affli-
gicum populo dei quam temporalis peccati
habere iocunditatem. Maior diuitiarum
desiderans thesaurum aegyptiorum in prope-
rium christi. Aspiciebat enim in remuneratione.
Fide reliquit aegyptum non uenturam in o-
sitate regis. Inuisibilem enim tam quam
uidens sustinuit. Fide celebrauit parcha
& sanguinis effusionem. Ne qui uartabat
primitiua tangere eos. Fide transierunt
mare rubrum. tanquam per aridam terram.

quod experti aegyptii deuorati sunt; Fide 116.2
muri hiericho ruerunt cir cuitu dierum septē;
Fide raab meretrix non perit cum incredula
lin. Excipient exploratorer cum pace. Et ^{& aliam a eiciens;}
quid adhuc dicam defici. et enī me tempur
enarrantem. De gedeon. barach. samson.
septhe. dauid. & samuhel. Et prophetis qui
p fide deuicerunt regna. Operati sunt iurta
tiam. ^{dauid} adepti sunt se promissioner; Optura
uerunt ^{dauid} opa leonum. Extinexerunt impēum
ignem; ^{in pum} effugerunt ^{dauid} aciem ^{saule} gladii. conualuerunt
densitate. ^{ezrah. is} forter ^{rahabe} facti sunt in bello;
Cartra uer ^{gedeon} terunt exterorum. Acceperunt
mulierer ^{elias + eliseus} de resurrectione mortuor suor;
Alii autem dir tenti sunt. Non surcipienter
redemptionem. ut meliorem in uenirent
resurrectionem. Alii uero lu di bria et
uq. bera ^{heremias} experti. in super & uincula et car
cerer. ^{ioh. 8} Lapidati sunt. ^{stroph. ius} secti sunt. ^{stual} temptati sunt.
In occisione gladii ^{zahar. is} mortui sunt. Circum
in melo ^{elias} tir. in pellibus caprarum. Egerter.
angurziati. applicti. quibus dignus non
erat mundus; Insolitudinibus erranter.

& in montibus & in speluncis & in caueis terrarum; Et huiusmodi testimonia fidei probant. Non acceperunt se promissiones. Deo pro nobis aliquid melius providente; ut ne sine nobis consummarentur; Ideoque & nos tantam habentes inpositam nubem tertium. Deponeret omne pondus & sic ut stant nos peccatum. Per patientiam curramus propositum nobis certamen. Aspicienter in auctorem fidei & consummatorem ih̄m; qui proposito sibi gaudio sur tenuit crucem; confusione contempta. Atque in dextera sedet di sedet; Recogitate enim eum qui talem sur tenuit persecutione a peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem. Et nefati gemini animis uertitur deficienter; Non dum urque ad sanguinem uertitur aduersum peccatum repugnanter. Obliti eritis consolationem quam uobis tanquam filius loquitur dicens; Filii noli negligere disciplinam dñi; neque fatigetur cum ab eo argueris; quem enim diligit dñs castigat; Flagellat autem omnem filium quem recipit; In disciplina per seueritatem

117
quam filius uobis ^{se} offert dñ. Quis enim filius
quem non corripit pater. Quod si extra
disciplinam erit cuius participer fuerit
sunt omnes, ergo adulteri & non filii erit.
Deinde quidem pater carnis nostrae habu-
imur eruditorer. & reuerentiamur ^{eos}. Non
multo magis obtemperabimur patri spiri-
tuum & uiuemur. Et illi quidem in tempore
paucorum dierum secundum suam uolun-
tatem erudiebant nos. Hic autem ad id quod
utile est in recipiendo sanctificationem eius.
Omnis autem disciplina in praesenti quidem
uidetur non esse gaudium sed meror. Postea
autem fructum peccatissimum exerci-
tatur per eam reddit iustitiae. Propter
quod tenet sar manus & soluta genua erigite.
Et gressor pector facite pedibus uersis.
Ut non qui claudicant erret. coagis autem
sanetur. Pacem sequimini cum omnibus &
sanctimoniam sine qua nemo uidebit dñ. Contem-
plenter ne quis desit gratia eidi. Nequa
radix amaritudinis sursum germinans
impediat. Et per illam iniquentur multi.

Nequit fornicator aut profanus ut esau.
qui propter unam escam uendi ditissimi
tuasua; Scitote enim qm et portex cupi
ent hereditare benedictionem reprobatur est,
Non enim inuenit paenitentiae locum quam
quam cum lacrimis inquisisset eam; Non enim
accessit tunc adtractabilem et accessibilem
ignem et turbinem & caliginem. Et tubae sonu.
et uocibus boru. ^{& procellam.} Quom qui audierunt & cu
sauerunt se ne eis fieret uerbum; Non enim
portabant quod dicebatur; Et si uertit ad
gerit montem lapidabitur; Vita terribile
erat quod dicebatur; Moyses enim dixit;
Et territur sum et tremibundus; Sed accer
sit tunc ad sion montem. Et ciuitatem diuini
tunc hierusalem caelestem frequentiam. Et
ecclesiam primitiuorum qui conscripserunt in
caelis. Et iudicem omnium dnm et spm iustor
per fecerunt. Et testamenti noui media
torem ihm. Et sanguinis aspersionem melius
loquentem quam abel; Uide tene recurre
loquentem; Si enim illi non effugerunt recurre
ter eum qui super terra loquebatur. Multo

1. rex
o. 20

1. rex
o. 20

et multorum
in humange
lorum

magis nos qui de caelis loquentem nobis a
 uertimur; Cuius uox mouit terram tunc
 modo ceu tempepromittit dicens; Adhuc semel
 dego mouebo. Non solum terram sed et caelum;
 quod autem adhuc semel dicit. Declarat
 motulum translationem tamquam factoru.
 ut maneat ea quae sunt immobilia; itaque
 regnum immobile suscipi enter. habemur
 gratiam p quam requiamur placenter do.
 cum me u & reuerentia; Et enim dr nos ter
 rignis consumens est; Caritas fraternitatis
 maneat. Et hospitalitatem nolite obliuisci;
 per hanc enim placuerunt quidam angelis
 hospitio recep. tir; Coemertote uictoru
 tamquam simul uincti; Et laborantium
 tamquam & ipsi in corpore morantes; hono
 rabilem conubium in omnibus & torur in
 maculatur. Fornicatorer autem & ad
 ulteror. iudicabit dr; Sint mores sine
 auaritia contenti praerentibus; Ipse enim
 dixit. Non te dereram neq; derelinquam;
 Itaut confidenter dicamur; Dnr mihi ad
 iutor est. non timebo quid faciat mihi homo;

lucsa
 ta
 ipsal
 mo. ex. xii.

Memoriam praepositorum uertrorum qui
uobis locuti sunt uerbum dei; quorum intuen-
ter scitum conuersationis. Imitamini fidem
Ihr xpr̄ heri et hodie ipse & in secula. ^{scilicet} Doctri-
nis uariis & peregrinis nolite abduci; Op-
timus enim est gratia stabilis conuersatio
quae non profuerunt ambulanti-
bus in eis; habemus altare de quo edere non habent
potestatem qui tabernaculo deseruiunt;
quorum enim animalium inferitur sanguis
pro peccato in secula per pontificem. Horum
corpora cremantur extra castra; propter
quod & ih̄s ut sanctificaret & per suum sanguinem
extra porta passus est; ^{populum} Exeamus igitur
ad eum extra castra in prope-
rium eius portantes; Non enim habemus hic ma-
nentem ciuitatem sed futuram. Inquirimus
per ipsum ergo offeramus horti-
am laudis semp̄ dō. Id est fructum labiorum conssten-
tium nomini eius; Beneficienciae autem
& communionis nolite obliuisci. Talibus
enim hortus promittetur dñi; Oboedite
praepositis uertris & subiace-
te eis;

119
Ipsi enim per uigilant quasi rationem pro am-
mabur uertur reddiduri. Ut cum gaudio
hoc faciant & non gementer; hoc enim non
expedit uobis. Orate pro nobis; Confidimus
autem quia bonam conscientiam habemus in
omnibus bene uolenter conuersari; Amplius
autem deprecor uos. Hoc facere ut quo
celerius scribitur uobis; Ora autem pacis
qui eduxit de morte uos pastorem magnum ouium
in sanguine testamenti aeterni dñm nostrum
ihm xpm. Aptet uos in omni bono ut faciatis
uoluntatem eius. Faciens in uobis quod place-
at coram re per ihm xpm; cui gloria in saecula *scilicet*
Rogo autem uos fratres ut sufferatis uerbum
solacii. Etenim per pacem scripsi uobis;
Cognoscite fratrem nostrum timotheum
de missum. Cum quousi celerius uenerit uidebo
uos; Salutate omnes praepositor uertur
& omnes scōr; Salutate uos ^{fratres} de italia;
Gratia cum omnibus uobis amen
explicit epistola ad hebraeos

IAM DUDUM SAULUS PROCERCI
PRECEPTA SECUTUS

Saulus

LAND-
UND STAAT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

HORTA ORDO EST APUD GREGOS QUIHTEGNE
 sapiunt & fidem rectam sectantur epistularū
 septem quae canonicae nuncupaturⁿ in latinis ^{sicut}
 codicibus inueniuntur; quod ^{quia} petrus primus est.
 in numero apostolorum. primae sint etiam
 eius epistulae in ordine ceterarum;
 sed sicut euangelistar dudum aduertatū lineā
 correximus. Ita has proprio ordine dō nor
 iuuante reddidimus; est enim prima earum.
 una iacobi. petri duae. iohannis tres. & iudae
 una. quae si ut ab his digestae sunt. Ita quoque
 ab inter pretibus fideliter in latinum eloquiū
 uerterentur. nec ambiguitatem legendis
 facerent. nec sermonum sese uarietas in
 pugnet; Illo praecipuae loco ubi de unitate
 trinitatis. In prima iohannis epistula positū
 legimus. In qua etiam ab infidelibus translatorib;
 multum erratum esse ^a fidei ueritate com
 perimus; Trium tantum modo uocabula.
 hoc est aquae. sanguinis. & sp̄s. In ipsa sua
 aeditione potēter. & patris uerbique ac sp̄s
 testimonium o mitterent. In quo maxime
 & fides catholica roboratur. & patris & filij.
 & sp̄s sc̄i una diuinitatis substantia comprobatur;

In caeteris uero epistolarum quantum nostra
aliorum distet editio lectoris prudentiae
dore linquo; sed tu uirgo xpi eustochiu. dum
ame impetitur scripturae ueritatem inquiris.
meam quodammodo senectutem inuidorū
dentibus corrodamendam exponis. quime
falrarium corruptorem que scā rū pronun
tiat scripturarum; sed ego in tali opere nec
aemulorum meorum inuidentiam per timere.
per scāe scripturae ueritatem porcentibus
denezabo. IPIcip. capitula

- i Inimicorum insectatoribus risui deputandis.
- ii De temptationibus aduersarij
- iii De homine uero quod sit operis dñici. documentū
- iiii De re: monedi uino quod sit operis dñici predicandis
- v De cultura religionis. & ministerio pietatis
- vi De iura in caelestibus & terrenis.
- vii De lege libertatis quam impleri omnifaria exoptat
- viii De fide & elemosinis.
- ix De nudis sermionibus & fide sine opere
- x De magister quicquid a uitam perfectionem esse
(non potest)
- xi De lingua uixenodabile malum.
- xii De sapientia caelesti & terrae.
- xiii De amicis di

uir duplex animo. in contrariis ^{est} in omnibus uir
suis; gloriatur autem frater humilis in exalta
tione sua. Diuer autem in humilitate sua. quoniam
sicut flor fenit transibit. Exortur est enim sol
cum ardore. & arefecit faenum. & flor eius
decidit. & decor uultus eius deperit. ita &
diuer in ^{lance} tribus suis marceret;

17. Beatus uir qui sufferit temptationem. quia
cum probatus fuerit accipiet coronam uitae.
quam re promisit dñs diligentibus se; nemo
cum temptatur dicat. quoniam ad dō temptatus.
Dñs enim intemptator malorum est. Ipse autē
neminem temptat; unum qui que uero temp
tatur a concupiscentia sua. abtractur & inlectur;
dein ^{de} concupiscentia cum conceperit. parit pec
catum; peccatum uero cum consummatum fuerit
generat mortem. Nolite itaq; errare fratres
mei dilectissimi; Omne datum optimum &
omne donum perfectum desursum est. Der
cendens a patre luminum; Apud quem non est
transmutatio. nec uicis sicut dicitur obumbratio;
uoluntariae genuit non uerbo uertatur. ut
simus in tantum aliquod creaturae eius; Scit
frater mei dilectissime ^{simus} St autē omnis homo uelox

ad audiendum. tardus autem ad loquendum.
 & tardus ad iram; Ira enim uiri iusti audi
 non operatur; Propter quod abiciens omne
 immunditiam & abundantiam malitiae in man
 sue tudine suscipite iustum uerbum quod potest
 saluare animas uestras; estote autem factores
 uerbi & non auditores tantum fallentes uos
 metipros; quia si quis auditor est uerbi & non
 factor. hic comparabitur uiro consideranti
 uultum naturae suae in speculo; conside
 ratur enim se & abit & statim oblitus est
 qualis fuerit; qui autem per r pexerit in
 lege perfecta libertatur & permansere
 rit. non auditor obliuiscitur factus. sed factor
 operis. hic beatus in factis suis erit.

mil.

su

Siquis autem putat se religiosum esse.
 non refrenans linguam suam sed seducens
 cor suum; huius uana est religio; Religio
 munda & immaculata apud dm & patrem
 haec est; uisitare pupillos & uiduas in tri
 bulatione eorum; immaculatum se custodire

ui

ab hoc seculo. Fratres mei nolite in per
 sonarum acceptione habere fidem dñi nostri
 ihu xpi. & enim si introierit in con^uer^{sa} ^{ven} ^{tu} uestra

uir aureum anulum habens in ueste candida.
intrōit et autem & pauper in sordido habitu.
& intendat eum qui induitur est ueste prae-
clara & dixerit. tu sede hic bene. pauperi autē
dicat. tu ista illic. aut sede sub scabullo pedum
meorum. nonne iudicatur apud uos me ipse.
& facta est iudicis cogitationum iniquarum.
audite fratres mei dilectissimi. nonne dñs
elegit pauperes in hoc mundo. diuites in fide.
& heredes regni. quod re promisit dñs diligētibus se.
uor autem exonorastis pauperem. nonne
diuites per potentiam oprimumt uos. & ipsi
trahunt uos ad iudicia. nonne ipsi blasphemant
bonum nomen quod inuocatum est super uos.
Sicutamen legem perficitar regalem recundū
scripturarū diliger proximum tuum sicut
te ipsum. benefacis. si autem per sonas accipitar.
peccatum operamini. Redar gura a lege quasi
transgressorer. quicumque autem totam
legem seruauerit. offendat autem in uno.
factus est omnium reus. qui enim dixit non
me cāberis. dixit & non occider. quod si
non moecharis occider autem. factus est
transgressor legis. sic loquimini. & sic facite.

sicut per legem liber tatar incipienter iudicarij
 Judicium enim ^{est} sine misericordia illi qui non
 fecit misericordiam. super exultat autem
 misericordia iudicio; quid proderit frater
 mei. si fidem quis dicat se habere. opera autem
 non habeat. num quid poterit fides valere eum.
 si autem frater aut soror nudus sunt. & indigent
 uictus cot adiano. dicat autem aliquis
 de uobis illis. ite in pace. calefacimini & sati
 ramini. non dederat autem eis quae necer
 saria sunt corporis. quid proderit. sic & fides
 si non habeat opera. mortua est in reme capra;
 Sed dicit quis. tu fidem habes. & ego opera
 habeo. ostende mihi fidem tuam sine operibus.
 & ego ostendam tibi ex operibus fidem meam;
 tu credis quia unus est dr. benefacis. & dae
 mones credunt. & contremunt. uir
 autem scire. o homo inanis. quoniam fides
 sine operibus otiosa est. abraham pater
 noster. nonne ex operibus iustificatus est.
 offerens isaac filium suum ^{sup} ad altare.
 uider quoniam fides ^{co} operabatur operibus
 illius. & ex operibus fides consummata est.
 & suppleta est scriptura dicens; credidit

viii.

viii.

credidit abraham dō. & reputatum est illi ad iusti-
tiam. & amicus dī appellatur est, uides qm̄ ex
operibus iustificatur homo. & non ex fide tantū;
Similiter autem raab mere grixe. non ne ex
operibus iustificata est. suscipiens nuntios.
& alia. eiciens uia. Sicut enim corpus
sine spū emortuum est. ita & fides sine operib;
morta est. Nolite plures magistri fieri.
frater mei. scienter qm̄ maior iudicium
sumus. In mutar enim offendimur omnes;
Siquis in uerbo non offendit hic perfectus est
uir. potest etiam freno circumducere
totum corpus. sicutem ⁱⁿ equorum ora
frena mittimus ad conrentandum nobis.
& omne corpus illorum circumferimus.
Ecce & naues cum magnaesint. & uentus
ualidus minentur. circumferuntur a modico
gubernaculo. ubi impetur dirigentur uol-
uerit. ita lingua modicum quidem mēbrū
est. sed magna exaltat. ecce quantus ignis.
quam magnam siluam incendit. & lingua
ignis est. uniuersar iniquitat; lingua
constituitur in membris nostris. quae
maculat totum corpus. & inflāx rotam

X

XI

125
natiuitatis nostrae. inflam mata a gehenna.
Omnes enim naturae bestiarum. & uolucrum.
& serpentium. &iam ceterorum domantur.
& domta sunt a natura humana. lingua autem
hominum nullus domare potest. Inquit animalū.
plena ueneno mortifero. in ipra benedicimur d^m
& patrem. & in ipra maledicimur homines qui
ad similitudinem di facti sunt. Ex ipro ore proce
dit benedictio & maledictio; non oportet frater
mei haec ita fieri; Num quid font de eodem
foramine manat dulcem & amarum aquam.
Num quid potest frater mei ficu oliuar facere.
aut uti ficu. sic neq; salsa ducem potest facere
aquam; Quis sapiens & disciplinatus inter
uor. Ostendat ex bona conuerratione
opera sua. in mansuetudine sapientiae.

Xij. Quod si zelum amarum habeat. & contentiones
sunt in cordibus uestris. nolite gloriari. & menda
cer esse aduersum ueritatem; non est ista
sapientia. desursum descendens. sed terrena.
amara diabolica; ubi enim zelus & contentio.
ibi inconstancia. & omne opus prauum;
Quae autem desursum est sapientia. primū
quidem pudica est. deinde pacifica modesta

suadibilis. bonis consentiens. plena misericordia
& fructus bonis. non iudicans sine simula-
tione; fructus autem iustitiae. in pace eminenter
facientibus pacem; Unde bella & liter in uobis.
nonne hinc ex concupiscentiis uestris
qua militatis in membris uestris. Concupis-
citis & non habetis. occiditis et zelati. &
non potestis adipisci. litigatis & belligatis.
& non habetis. propter quod non postulatis.
petitis & non accipitis. eo quod male petitis.
ut in concupiscentiis uestris insimulatis
adulteri nescitis quia amicitia huius mundi
inimica est dō. Quicumque ergo uoluerit
amicus esse huius saeculi. inimicus dei consti-
tuitur. aut putatur quia inanis scriptura
dicit. ad inuidiam concupiscit spūs. qui habitat
in uobis. maiorem autem dat gratiam.
propter quod dicitur dō superbis resistit.
humilibus autem dat gratiam; subdicitur
estote dō resistite autem diabulo. & fugite
a uobis. adpropinquate dō. & adpropinquabit uobis.
Emundate manus peccatorum. & purificate
corda duplici animo; miser estote & lugete
& plorate; si ueruestra in luctu conuertatur.

Xii.

Xiii

& gaudium in me eror; humiliamini in con-
 peccatione dñi. & exultabit uos; nolite detrahere
 alterutrum fratrem ^{meum}; quid detrahit fratri
 aut qui iudicat fratrem suum. detrahit legem
 aut iudicat legem; si autem iudicat legem.
 non er factor legis sed iudex; unum est legis
 lator & iudex qui potest perdere & saluare;
 tu autem qui res. qui iudicas proximum tuum;
 ecce nunc quid dicar. hodie aut orar tunc ibim?
 in illam ciuitatem. & facimur quidem ibi annu.
 & mer cabimur. ^{mea} & lucrum faciemur. qui igno-
 ratur quid ^{erit} in crastinum; quae ^{enim} est uita uestra
 uapor est ad modicum parerit. deinceps &
 terminatur; pro eo ut dicar; si dñr uoluerit.
 & si uixerimus faciemur hoc aut illud; p̄unc
 autem exultar in superbiis uestris; omnis
 exultatio talis. maligna est; scienti igitur
 bonum facere & non facienti. peccatum est illi;

xii Agite nunc diuiter plorate. ululante in mirerur
 uestris quae aduenient uobis; diuitiae
 uestrae putrefactae sunt. & uestimenta uestra
 xaneis comestae sunt; durum & argenteum
 uestrum eruginauit. & erugo eorum in
 testimonium uobis erit. & manducabit

carner uestrar sicut ignis. Theraurizastis ^{nam} in
nouis simis diebus. ecce merces operariorū.
qui meruerunt rezioner uestrar. qui frau
dati ^{sunt} a uobis clamāt. & clamor iprorum
inaure dñi rabaoth introiit. epulati estis
super terram. & in luxuriis enutristis corda
uestra. in die occisionis addixistis. occidistis
iustum ^{&c.} non restitit uobis. patienter igitur
estote fratres. usque ad aduentum dñi.

XVII.

Ecce agricola expectat pretiosum fructū
terrae patienter ferent. donec accipiat
temporarium & rerotinum. patienter
estote & uos. & confirmate corda uestra.
quoniam aduentus dñi adpropinquauit.
nolite in gemis cere fratres in aliter utri.
ut non iudicemini. ecce iudex ante ianua
ad sistit. exemplum accipite fratres laboris & lo
ris & patientiae. prophetar qui locuti sunt ^{extus ma}
in nomine dñi. ecce beatificamur qui susti ^{& lo}
nerunt. sufferentia ^{cos.} iob audistis. & finē dñi.

XVIII.

qm̄ misericors est dñr & miserator. qui distis.

XIX.

Arce omnia fratres mei. nolite iurare.
neque per caelum neque per terram.
neque aliud quodcumque iuramentum.

sermo

sit autem uestrum . . . est est non non.
 ut non subiudicio decidatur; tristatur aliquis
 uestrum; oret ^{animo} a quo est prallat; Infirmat
 aliquis inuobis. inducat ad re prebiteror
 ecclesiae. & orent super eum. unguent
 eum oleo in nomine dñi. & oratio fidei salua
 bit infirmum. & alleuabit eum dñr. & si
 in peccatis sit dimittantur ei. Confitemini
 ergo alterutrum peccata uestra. & orate
 pro inuicem ut ualeamini. multum enim
 ualet. de praecatio iusti ad sioua;

xx

Heliar homo erat similis nobis par sibilis.
 & oratione orauit. ut non plueret super
 terra. & non pluit annor orer & merner
 sex; & rursum orauit. & caelum dedit
 pluuiam. & terra dedit fructum suum;
 prater mei. si quis ex uobis errauerit
 aueritate. & conuerterit qui eum scire
 debet. quoniam qui conuerit fecerit
 peccatorē ab errore ui. ae suae. saluat ^{bi}
 animā eius a morte. & operit multitu
 dinem peccatorum; Finit epistula
 sc̄i iacobi. Incipit sc̄i petri

- I De regenerationis inuicta potentia
- II De prophetis qui animarum tolerantiam predicarunt
- III De pontificibus sacerdotum ut agnor pmanere stant
- IIII De remine salutaris.
- V De sacerdotibus ut lac concupiscant hortatur.
- VI De lapidibus uiuis
- VII De populo adquisitionis
- VIII De popularibus; quorum animae utilitate uiuendi ordine ^{docuit}
- IIIIII De exhortatione mulierum uiris ad erentium
- X De uiris quemadmodum cum mulieribus ad quietum
nibus uiuere debeant
- XI De arca per quam pauci saluati sunt & saluati in
De baptisate quodamundi actibus liberat
- XII De cognoscendo deum
- XIII De uerbo diuino quod moratur idē. n̄ credentibus; p̄dicat
- XIIII De clero & populo quod sibi met uicissim
ministrare hortatur
- XV De uisitatōe passionibus xp̄i quare nullus expa
uer cat insinuat
- XVI De iudicio quod non ab extraneis sed a domo
dī incipiat
- XVII De corona in marceribile
- XVIII De mansuetudine & subiectione eterna rugitū
quae diabolico

xx. Dedo qui optimum opus intemeratè ad consummationem perducto. ^{Incipit epistola petri apostoli.} ~~figuris~~ capitula

Petrus apostolus ihu xpi electis aduenit dir
 per sionis porta Galaciae. cap padociae. asig &
 bithinae. secundum prouidentiam di patris.
 in crucifigione xpi. inoboedientiam. & ar per si
 onem sanguinis ihu xpi. gratia uobis & pax
 multiplicetur. Benedictur di & pater dñi ni
 ihu xpi. qui secundum magnam misericordiam
 suam regenerauit nos in rēpem uiuam. per
 resurrectionem xpi ihu ex mortuis. In here
 ditatem incorruptibilem. & incontaminatam
 & inmarcescibilem. conseruatam in caelis
 in uobis. qui in uirtute di custodimini per
 fidem in salutem paratam. Reuelari in tem
 pore nouissimo. in quo exultatur. ^{bi} Modicū nunc
 si oportet contristari in uariis temptationib;
 ut probetur uestrae fidei. multo praetior
 sit auro quod ~~per~~ per ignem probatur.
 inueniatur in laudem & gloriam & honorē.
 in reuelatione ihu xpi; quem cum ^m uidetur
 diligitur. In quem nunc quoque non uidenter creditis;
 credenter autem ^m laetitia inenarrabilis & ^{bi} exultatis
 glorificati. Reportantur siquem fidei uestrae.

salutem animarum, ^{uratum;} de qua salute ex quisiert
^{atque scrutati sumus} prophetae: qui de futuris ^{in nobis} ^{gratia}

propheta ^{ve} sunt. scrutanter in ^{tempore} quod
uel quale tempus significaret in eis scriptis:

III. praenuntiant ear quae in xpō sunt
passiones. et posteriores gloriar. quibus
reuelatum est. quia non sibi ^{met} ipsis. uobis autē
ministrabant ea quae ^{nunc} nuntiata sunt uobis.
per hos qui euangelizauerunt uobis. et p̄scō
mirro de caelo. in quem desiderant angeli
propicere. Propter quod ^{re} cincti
lumbor mentis uestrae. Sobrii perfecte
sperate in eam quae offeritur uobis gratia
in reuelatione ihū xpī. quasi filii oboedientiae.
non configurata prioribus ignorantiae
uestrae desideris. sed recundū eum qui
uocauit uos sc̄m. & ipsi sc̄i in omni conuer
satione stant. quoniam scriptum est;
Sc̄i erunt. quoniam & ego res sum; & si
patrem inuocatur eum. quis sine accepta
one personarum iudicat secundum
unius cuiusque opus. in timore in colatur
uestri tempore conuersamini;
Scienter. quod nunc corruptibilibus auro

129
uel argento redempti estis. de uana uestra
conuersatione paternae traditionis. sed
prae tioro sanguine quasiagni incontaminati.
& immaculati ^{thi} xpi. praecogniti quidem ante
constitutionem mundi.

Manifesta autem ⁱⁿ nouissimis temporibus
propter uos. qui per ipsum fideliter estis in dō.
qui suscitauit eum a mortuis. & dedit ei glo-
riam. ut fides uestra & speret in dō.
Animas uestrarum castificat ^{ca} te inoboedientia
ritatur. In fraternitate amore simplici
ex corde. in uicem diligite adtentur. Renati
non ex semine corruptibili. per uerbum di. sed incorrupti
uiui & permanentis. quia omnis caro faenum.
& omnis gloria eius tamquam flor faeni.
exaruit faenum. & flor eius caecidit.

uerbum autem dñi. manet in aeternum.
Hoc est autem uerbum quod euangelizatum
est in uobis. Deponenter igitur omnem
malitiam. & omnem dolum. & simulationem.
& inuidiam. & omnes detractiones. sicut
modo geniti infanter. rationales sine dolo.
Hac concupiscite. ut in eo crearetur in
salutem. si ^{tamen} gustastis quoniam dulcis dñs. ad quē

accedentes lapidem uiuum. & ab hominibus
quidem reprobatum. ad dō autem electum. &
honorificatum. & ipsi tamquam lapides uiui.
super aedificamini. domus spiritalis. sacerdo
tium sc̄m. offerentis spiritalis hostias. accep
tabiles dō per ih̄m xp̄m; propter quod continet
scriptura. Ecce ponam in sion lapidem sumū.
angularem. electum. pretiosum. & ^{omnis} qui
crediderit in eō non confundetur;

Uobis igitur honor credentibus. non creden
tibus autem. Lapis quem reprobauerunt
aedificanter. hic factus est in caput anguli.
& lapis offensionis. & petra scandali. ^{his} qui
offendunt uerbo. nec credunt in quibus
positi sunt; uos autem genus. electum
regale sacerdotium. gens sc̄a. populus
adquisitionis. ut uir tute annuntias & is eius
quid tenebris uos uocauit. in d̄m mirabile
lumen suum; qui aliquando non populus.
nunc autem populus d̄i. qui non consecutus
misericordiam. nunc autem misericordiam
consecutus; Carissimi. obsecro ^{uos} tamquam
aduenas & peregrinos. abstinete ^{se} uos
a carnalibus desideriis. quae militat aduersus
animam;

Conuersationem uestram inter gentes ha-
 bentes bonam. ut in eo quod de ^{tractant} ~~tra~~ hunt
 de uobis tamquam de malefactoribus. ex
 bonis operibus uos considerantes. glorificet
 dnm in die uisitationis. subiecta estote. omni
 humane creaturae propter dnm; siue regi.
 quasi praecellentq; siue ducibus. tamquam ab eo
 missi ad uindictam malefactorum. laudent
 uero bonorum; quia sic est uoluntas di. ut bene-
 facienter obmutescere faciat in prudentia
 hominum ignorantia. quasi liberi & non quasi
 uelamen habentes malitiae libertatem. sed sicut
 seruidi. omnes honorate; fraternitatem
 diligite. dnm amate. regem honorificate;
 serui subditi ^{estote.} in omni amore dominis. non
 tantum bonis & modestis. sed etiam discoloris;
 haec est enim gratia. si propter conscientiam
 di sursum et quia tristitiam. patienter iniuste;
 quae enim gloria est. si peccanter & colas fixa
 sufferat. sed si benefacienter patienter susti-
 neat. haec est gratia apud dnm. In hoc enim
 uocati estis. quia & xpr par sur est pro uobis.
 uobis relinquit exemplum. ut sequamini
 uestigia eius. qui peccatum non fecit. nec

x

inuentur est dolor in ore ipsius. qui cum male
diceretur non maledicebat. cum patere tur.
non comminabatur. Tradebat autem iudi-
canti se iniuste. qui peccata nostra ipse per-
tulit in corpore suo super lignum. ut pec-
catis mortui iustitiae uiuamus. cuius
luore sanati estis. Eratis enim sicut oues
errantes. sed conuersi estis nunc ad pastorem
& episcopum animarum uestrarum;
Similiter mulieres subdite sint uiris suis.
ut & si quis non credunt uerbo ^{di} per mulierum
conuersationem sine uerbo lucrifaciant. Conside-
rantes in amore castam conuersationem harum.

Quarum sit non extitit securi capil-
latura. aut circi cum dactilo auri. aut indumentis
uestimentorum. ^{cultur.} sed qui absconditur cordis
est homo in incorruptibilitate quieti & mo-
desti rō. quod est in conspectu di locuplet. sic
enim aliquando & sanctae mulieres speran-
ter in dō. ornabant se subiectae propriis
uiris. sicut sarra oboediebat abraham domi-
num eum uocans. cuius estis filiae benefa-
cienter. & timenter ullam perturbationem;
uiris similiter cohabitantes secundū scientiam.

quasi infirmiori uas ^{uilo} muliebri impertienter
 honorem tamquam & coheredibus gratiae
 uitae. ut ne impediatur orationis uestrae;
 In fide autem omnes unanimiter compagen-
 ter. Præter nitatur amatorer. misericorder.
^{modestis.} humiler. non redenter malum pro malo uel
 maledictum pro maledicto. Sed e contrario
 benedicenter. quia in hoc uocati estis. ut bene-
 dictione hereditate possideatur; qui autem
 uult uitam diligere & uidere dies bonor.
 coherceat linguam suam a malo & labia eius
 ne loquatur dolum. Declinet ^{aut} a malo & faciat
 bonum. inquirat pacem. & ~~per~~ sequatur eam;
 quia oculi dñi super iustos & aures eius in pre-
 ser eorum; uultur autem dñi super facien-
 ter mala. & ^{est qui} quis uobis noceat si boni aemu-
 latorer fuerit. sed & si quid patimini propter
 iustitiam. beati amore autem eorum ne
^{ueri} timeatur. ^{ut} non conturbemini. Dñm autem
 xpm scificate in cordibus uestris. parati
 semper ad ratum factionem. omni porcenti
 uor rationem. de ea qua em uobis est ^{et fide} spe. & cum
 modestia & amore conscientiam habentes
 bonam. & in eo quod detrahunt de uobis

confundantur: quia calumniatur uestram
bonam in xpo conuerſationem.

Xi

Melior est enim benefacienter. si uel it uolun-
tar di pati. quam malefacienter. quia & xpr
semel pro peccator mortuus est. iustus
pro iniustus. ut non offerret do. mortificator
carne. *quidē* uiuificator autem spū. In quo & hie
quinque ^{ne conclusi} erant spiritus u. ueniens praedi-
cauit. qui increduli fuerunt aliquando. quando
expectabant di patientia. In diebus noe cum
fabricaretur arca. in qua pauci id est octo anime
saluifacati sunt per aquam.

Xii

Quod & uor nunc similis formae saluor facit
baptisma. non carnis depositio sordium. sed
conscientiae bonae interrogatio in dñm.

per resurrectionem ihu xpi. qui est in dex-
teradi. ^{deglutit in morte. ut} profectur in caelum. ^{ut} subiectus sibi
angelis & potestatibus & uirtutibus.

Xiii

xpo igitur parro in carne. & uor eadem cogi-
tatione armamini. quia qui par sus ^{est} carne
desit a peccatis. ut iam non hominum desi-
deris. reduoluntate. ^{di} quod reliquum est
in carne uiuat temporis. Sufficit enim
praeteritum tempus. ad uoluptatem gentium

consummandam. quia ambulauerunt inluxuriis desiderijs. uinolentijs. comestrationibus. potationibus. & illicitis idolorum cultibus. In quo ^{Amittantur.} ~~peregrinantur.~~ Non concurrentibus uobis in eandem luxuriae confusionem blasphemanter. qui reddent rationem ei qui paratur est iudicare uiuor

xiii. ^{peccati}

& mortuor. Propter hoc enim ^{et} mortuis euangelizatum est. ut iudicentur quidem secundum homines in carne. uiuant autem secundum dm̄ in spū. Omnium autem finis

xii

adpropinquabit. Estote itaque prudentes & uigilate in orationibus. Ante omnia ^{aut.} mutua inuor ^{et} in ^{et} ipsor caritatem continuam habentes. quia caritas operit multitudinem peccatorū.

horptaler inuicem. sinemurmuratione. Unusquisque sicut accepit gratiam. in alterum illam ^d ministranter. sicut boni dispensator er. multiformis gratiae dī. Siqui loquitur quasi sermone dī. Siqui ministrat tamquam ex uirtute quam ^d ministrat dī. ut in omnibus honorificetur dī.

xvi

per ih̄m xp̄m. cui est gloria & imperium in saecula. ^{scilicet} Carissimi nolite peregrinari in ^{feruore}

Xviii

qui ad temptationē uobis fit. quasi noui aliquid
uobis contingat. sed communiter xpi passio-
nibus gaudete. ut & in reuelatione gloriae eius
gaudeatis. exultantes. & exprobramini in nomi-
ne xpi. Quoniam gloriae dei sp̄s. in uobis
requiescit. Nemo enim uestrum patiatur
quasi homicida. aut fur. aut maledicus. aut
alienorum appetitor. Si autem ut xpianus
non erubescat. glorificet autem dñm in isto
nomine. quoniam tempus. ut incipiat iudiciū
de domo dei. Si autem primum a uobis. qui finis
eorum qui non crediderunt dei euangelio. & si
iustus uix saluabitur. impius & peccator ubi
parebunt. Itaque & hi qui patiuntur secundum
uoluntatem dei. fideles creatori commendent
animas suas in benefactoribus.

Xviii

Senior es ergo qui in uobis sunt. obsecro conse-
nior & testis xpi passionum. qui & eius quae
in futuro reuelanda est gloriae communicator.
parcite qui est in uobis gregem dei. prouidenter
non dabo. sed spontanea secundum dñm.
neque turpi lucri gratia. sed uoluntariae.
neque ut dominantem inderis. sed forma facti
gregi ex animo. & cum apparuerit prin cepr

pastorum. percipietur in marce terribilem coronam;
 xiiii] Similiter adulercenter. subditi estote seniorib; ;
 Omnes enim inuicem humilitatem insinuate.
 quia dñr superbis resistit humilib; autem dat
 gratiam; humiliamini igitur sub potenti manu
 di. ut uos exaltet in tempore uisitationis;
 omnem sollicitudinem uestram proicienter
 in eum. quoniam ipsi cura est de uobis. Sabri
 estote & uigilate. quia aduersarius uester diabolus
 tamquam leo rugiens circumcurrit. quaerens quem
 uiresistat. ^{uoret;} forter infide. scienter exdem
 passionem ei quae in mundo est uestrae
 xx] fraternitati fieri. Dñr autem omnis gratiae
 qui uocauit nos in aeternam suam gloriam in
 xp̄o ih̄u. modicum passor ipse perfici & cor
 firmabit. solidabit ^{que. sta. &} ipsi imperium in saecula
 saeculorum amen; per siluanum uobis fidele
 fratrem ^{tran} ut arbitror breuiter scripsi. obsecrans
 & conuictans hanc esse ueram gratiam dñi in qua
 stas. saluat uos quae est in babilone ^{eclesia} electa
 & marcus filius meus. salutate inuicem. in or
 culo rō. gratia uobis omnibus. qui estis in xp̄o ih̄u
 Incipit epistula s̄c̄i petri
 Incipit. eiusdem secunda

- I. De caris quon in hoc mundo ut inter fecerit alloquitur
- II. De commemoratione quae ueritatis semper conciliū celebrat
- III. De iustorum memoriis refouendis.
- IIII. De pseudo prophetis
- V. De similitudine diluuii
- VI. De interitu eorum qui omnem malignitatem dulcedine
- VII. De eo qui super dicitur seruus addicitur est. *arbitrari*
- VIII. De nouis simis temporibus quibus de iustis abundat
- IIII. De dō quae diem unū annis coaequauit & annis ad instar unius diei simulauit
- X. De epistula apostoli pauli qua & intellectam habent difficile & ab indoctis eueria promittat

*Incipit epi
stola petri
apli secunda*

Simon petrus seruus & apostolus ihu xpi hinc qui
 coaequalem nobis sortatus sunt fidem. In iustitia
 dñi nostri & saluatoris ihu xpi, gratia uobis &
 pax adimpleatur in cognitione dñi nostri ihu xpi
 quomodo omnia nobis diuinae uirtutis suae
 quae ad ueram & pietatem donata est.
 per cognitionem eius qui uocauit nos propria
 gloria & uirtute. per quem maxima et praet
 ora nobis promissa donauit. ut per haec effici
 amini diuinae consortis naturae. Fugientes
 eius quae in mundo est concupiscentiae corrup
 tionem; uos autem curam omnem subiferentes

In uirtute infide uestra uirtutem; In uirtute
 autem scientiam; In scientia autem abstinentiam;
 In abstinentia autem patientiam; In patientia
 autem pietatem; In pietate autem amorem
 fraternitatis; In amore autem fraternitatis
 caritatem; haec enim uobiscum assunt & superest.

Non uacuo nec sine fructu uos constituunt in
 dñi nostri ihu xpi cognitione. Cui enim non
 prestorunt haec caecus est & manu temptans
 obliuionem accipiens purgationis ueterum

- II) suorum delictorum; Quapropter fratres
 magis satagite. ut per bona opera certam
 uestram ^{uocati} uocationem & electionem faciatis;
 haec enim facientes non peccabitis aliquando;
 sic enim abundanter ministrabitur uobis in
 totius in aeternum regnum dñi nostri &
 saluatoris ihu xpi; propter quod incipiamus
 semper commoneri debere. & quidem scienter
 & confirmatos ^{uof} in praerenti ueritate. Iustum
 autem arbitror quam diu sum in hoc taberna
 culo. sursum citare uos in commonitione. Certum
 quod uelox est depositio tabernaculi mei.
 secundum quod & dñr noster ihu xpi signifi
 catur mihi; Dabo autem operam & frequentem

habere uos post obitum meum. ut horum memoria
faciatur. Non enim doctar fabular secuti. ^{no} tam
fecimus uobis dñi nostri ihu xpi. sed ^{de} speculatores. ^{etum} ^{uirtute}
facta illius magnitudinis. Accipiens enim ad ^{presenciu} dō patre
honorem & gloriam. uoce ^{de} lapra ad ^{etum} huius ce
modi a magnifica gloria. Hic est filius meus. ^{dilectus}
in ^{bene} quomihī com placui. & hanc uocem ^{ipsi} nos audi
uimus de caelo allatam. Cum erremur cum
ipro in monte scō. & habemur firmior em
prophetacum sermonem. cui bene factar
at tēdēter. quasi lucernae lucēti in caly
^{no} ^{clarus intellectus}
gro loco. Donec dies in lucer cat. & lucifer
oriatur in cordibus uestris.

iiii. Hoc primum intellegenter. quod dominus pro
pheta scriptura propria inter praetatione
non fit. non enim uoluntate humana allata
est aliquando propheta. sed spū scō inspirat.
locuti sunt scī di homines. Puerunt uero
& pseudo prophetae in populo. sicut & in uobis
erunt magistri mendaces. qui introducūt
sectar perditionis. & eum qui emittit eor dñm
negant. super ducenter sibi caelerem perdi
tionem. & multa sequentur eorum luxuriar.
per quor uia ueritatis blasphematur.

& in auaritia fietis uerbis deuobis negotiabuntur;
Quibus iudiciu iam olim non cerrat. [&] perditio
eorum nondon mirat;

u. Si enim dñr angelis peccatibus non peperit. sed
rudentibus inferni detractor in tartarum
tradidit in iudicium crucianda ^{udor} roreruari.
& originali mundo non peperit. sed octauum
noe iustitiae praecone custodiunt. diluuium
mundo impiorum inducent. & ciuitates sodomoru
& gomorraeorum incinerem redigent euerfi
one damnauit. exemplum eorum qui impietate
acturi sunt ponent. & iustum lothi oppressu
a nefandorum iniuria ^{de luxuriosa} conuersatione ^{ip} aruit.
aspectu enim & auditu iustus erit. habitant
apud eos quidie ^{dei} die animam iustam in
quir operibus cruciabant. Proit igitur dñr
pior de temptatione eripere. iniquos uero
in die iudicii cruciandos roreruare ^M magis
autem eor. qui post carnem in concupiscentia
immunditiae ambulant. dominationem que
contemnant. audaces sibi placentes. sectas
non metunt facere blasphemantes.

u. Ubi angeli fortitudine et uirtute cum sint
maiores non portant aduersum se execrabile

iu dicitur. hi uero uelut inrationabilia pecora
naturaliter incaptionem & imperniciem. In his
quae ignorant blasphemantes. in corruptione
sua peribunt. percipientes mercedem
in iustitiae. uoluptatem ^{istimantes} expectantes diei
delictarum conuincationis & maculae. delictis
affluenter. in conuiuio suis luxuriantes uobiscum.
Oculis habentes plenos adulterii & incerrabilis
delicti. pellentes animas in reabiles. cor
excitatum avaritiae habentes. maledictio
nis filii. derelinqunt rectam uiam. errauerunt
secuti uiam balaam exboror. qui mercedem ini
quitate amat. correptionem autem habuit
suae saniae. sub iugale mutum. in hominis
uoce loquens. prohibuit prophetae insipientiam.
iii. Hi sunt fontes sine aqua. & nebulae turbidissimae
ex agitate. quibus caligo ^{tenebrarum} reueruatur. Superbae
enim uanitate loquentes. pellentes in desideris
carnis luxuriae eorum paululum effu
cunt. qui in errore conuertantur. libertate
illis promittentes. cum ipsi seruisint corrup
tionis. Aquo enim qui superatus est. huius
& seruus est. si enim refugienter conuincationis
mundi in cognitione domini nostri & saluatoris

ihū xpi. hic rursūm implicati superantur.
 facta sunt eis posteriora & anteriora prioribus.
 meliorem enim erat illis non cognoscere uiam
 iustitiae. quam post agnitionem retrorsum
 conuerſi ab eo quod illis traditum est scōman
 dato. contigit enim eis illud ueri prouerbi. Ca
 nis reuersus ad suum uomitum & surſoluta in uoluta
 broluta; hanc ecce uobis carissimi secundam
 scribo epistolam. in quibus exerto ueſtram incōmani
 tionē sinceram mentem. ut memorer ſar
 eorum quae praedixi uerborum ^{à ſcīs prophetis.}
 & apostolorum ueſtrorum. praeceptorū
 dñi & saluatoris. Hoc primum scienter. quod
 ueniunt in nouis simis diebus in deceptione ^{illuſione.}
 Juxta proprias concupiscentias ambulantes
 & dicentes ubi est promissio. aut aduentus eius.
 ex quo enim patrer dormierunt. omnia enim
 sic perseuerant ab initio creaturae. later enī
 eor hoc uolentes. quod caeli erant prius & terra
 de aqua. & per aquam consistens dī uerbo.
 per quae ille tunc mundus aqua inundatus
 perit. caeli autem qui nunc sunt & terra
 eodem uerbo ^{refertur u. xxi.} sereruatū sunt. igni in die iudicii.
 & perditionis impiorum hominum;

viii

viii)

^{vero}
Unum hoc non lateat uos carissimi quia
unus dies apud dñm sicut mille anni. & mille
anni sicut dies unus. non tardat dñr pro
missum suum. sed patienter agit propter
uos. nolens aliquos perire. sed omnes ad pae
nitentiam reuerti. adueniet autem dies dñi
sicut fur. ^{in nocte} In qua caeli magno impetu transiet.
elementa uero calore soluentur. Cum haec
igitur omnia dirroluenda sint. qualer oportet
erreuos in caritate conuersa rationibus & pietatibus
expectanter. & properanter in aduentum
dies ^{di} per quam caeli ardentur soluentur. & ele
menta ignis ardore tabescunt.

x.

Nouos uero caelos & nouam terram & pro
missa ipsius expectamus. in quibus iustitia habi
tat. propter quod carissimi. haec expectanter.
satis agite in maculata & inuoluta ei inueniri
in pace. & dñi nostri longanimitate salutem
arbitramini. sicut & carissimus frater noster
paulus. secundum datam sibi sapientiam scrip
sit uobis. sicut & in omnibus epistolis loquens
meis de his. In quibus sunt quaedam difficilia in
tellectu. quae non docti et instabiliter deprauant.
sicut et caeteras scripturas ad suam ipsorum

perditionem. ^pUor igitur fratres scienter custodite
ne inipientium errore traducta excidatis a pro-
pria firmitate. Crescite uero in gratia & cogni-
tione dñi nostri ihū xpī & saluatoris. Ipī gloria
& nunc & in die aeternitatis. Amen. ^finit epīst scī

PETRI. II. Incipit scī iohannis ad partos.

- i De uerbo uitae quod erat. antequam mundi machina principium sortiretur.
- ii De participibus xpī quor uitae septor nefas est superare.
- iii De custodiis caelestium praeceptorum.
- iiii De nouo ueteri que mandato.
- v De his quor sapientiae uariis accinctor uirtutib. scribens alloquitur.
- vi De diligentiabus mundum quod excludantur a caritate paterna.
- vii De multitudine anti cristorum.
- viii De animarum deceptoribus.
- iiii De ignorantibus dñm.
- x De Cain semine fratricidae.
- xi De horribilibus fratrum homicidiis
- xii De dilectione paterna facto & opere deducendo
- xiii De preconiibus falsis quor agit spiritus nequam

- xiiii De dilectione uera quod ipse sit dr̄
- xv De xp̄o dō qui patrem in se esse credentibus manifestat
- xvi De dilectione perfecta quae foras expellit formidinem.
- xvii De generatis quod ipse raeculum uincant
- xviii De testimonio dī quod hominē testimonius p̄stet
- xix De indulgentiam quam non merebuntur urque ad mortem peccatores.
- xx De mundo qui est positus in maligno & simulacrorū fugienda cultura **FINIUNT CAPITULA**

INCIPIT EPISTOLA

1 Quod fuit ab initio. quod audiuiimus. quod uidiimus. Quod oculis nostris. quod per sp̄s uisumur. & manus n̄rae temptauerunt de uerbo uitae. & uita manifestata est. & uidiimus & testamur. & annuntiamus uobis uitam aeternam. quae erat apud patrem & apparsit nobis. quod uidiimus & audiuiimus. annuntiamus uobis. ut & uos societatem habeatis nobis cum. & societas nostra sit cum patre. & cum filio eius ih̄u xp̄o; & haec scripsimus uobis ^{ut gaudeatis} ut gaudium nostrum sit plenum. & haec est annuntiatio quam audiuiimus ab eo & annuntiamus uobis. qm̄ dr̄ lux est. & tenebrae in eo non sunt ullae.

11 Si dixerimus qm̄ societatem habemus cum eo.

& in tenebris ambulamus. mentiamur. & non facimus
 ueritatem; Si autem in luce ambulamus. sicut et
 ipse est in luce. societatem habemus adinuicem &
 sanguis ihu filii eius mundat nos ab omni peccato;
 Si dixerimus quoniam peccatum non habemus
 ipsi nos reducimur. & ueritas in nobis est; Si confi
 teamur peccata nostra. fidelis est & iustus ut uerit
 tat nobis peccata. & emundet nos ab omni iniqui
 tate; Si dixerimus quoniam non peccaui mus.
 mendacem faciemus eum. & uerbum eius non est
 in nobis. Filii mei. haec scribo uobis ut non peccetis.
 sed si quis peccauerit. aduocatum habemus apud
 patrem ihm xpm iustum. et ipse propitiatus pro
 peccatis nostris. non pro nostris autem tantum.
 sed & iam pro tota uersa mundi; & in hoc scimus quo
 niam cognouimus eum. si mandata eius obseruamus.
 quid dicit re nosse eum. & mandata eius non cur
 todit mendax est. & in hoc ueritas non est;
 qui autem seruat uerbum eius. uere in hoc
 caritatis perfecta est; In hoc scimus. quonia
 inipro sumus. quid dicit re inipro manere. debet
 sicut ille ambulauit. & ipse ambulare.

iii.

iiii.

Carissimi. non mandatum nouum scribo uobis.

sed mandatum uetur quod habuistis ab initio; mandatum
uetur est uerbum quod audistis. Iterum mandatum
nouum scribo uobis quod est uerum et in pro & in
uobis. quia tenebrae transierunt & lumen uerū
iam lucet. qui dicit se in luce esse & fratrem suū
odit. in tenebris est ut que adhuc; quid illic frater
suum in lumine [†] manet. & scandalum in eo non est;
qui autem odit fratrem suum in tenebris est
& in tenebris ambulat. & nescit quae est. quoniam
tenebrae ob caecauerunt oculos eius; Scribo uobis
filii; quoniam remittuntur uobis peccata propter
nomen eius; Scribo uobis patrem quoniam cogno-
uistis eum qui ab initio est. Scribo uobis adu-
lterem quoniam uicistis malignum; Scribo uobis
infanter quia cognouistis patrem; Scribo uobis
patrem quia cognouistis eum qui ab initio est;
Scribo uobis ^{iuuenes} adu-
lterem quoniam for-
ter estis. & uerbum dī in uobis manet & uicistis malignum;
Nolite diligere mundum neque ea quae in mundo
sunt. Siquis diligit mundum non est carus patri
in eo; quoniam omne quod in mundo est concupiscentia
carnis est & concupiscentia oculorum & super-
bia uitae quae non est ex patre sed ex mundo est.

& mundus transit ^{bi} & concupiscentia eius; qui autem
facit uoluntatem dei manet in aeternum;

un Filioy nouissima hora est. & sicut audistis quia ante
christum uenit nunc ante christi multi sunt facti;
unde scimus quia nouissima hora est. ex nobis pro exierunt.
dierunt, sed non erant ex nobis; nam si fuissent
ex nobis, permansissent utique nobiscum, sed ut
manifesti sint, quoniam non sunt omnes ex nobis, sed uos
unctionem habetis a deo & noscitis omnia; non scripsi
uobis quasi ignoratur ueritatem, sed quasi sciens
tibus eam, quoniam omnem mendacium ex ueritate non
est; qui est mendax nisi uis quinegat quoniam ihesus est
christus; hic est ante christum, quinegat patrem et
filium. omnis qui negat filium, nec patrem habet.
qui confitetur filium & patrem habet;

un Uos quod audistis ab initio, in uobis maneat, si in
uobis permansit ^{et} quod ab initio audistis, & uos
in filio & patre manebitis; & haec est re promissio
quam ipse re promisit nobis uitam aeternam;
Haec scripsi uobis, de his qui reducunt uos;
& uos unctionem quam accepistis ab eo maneat
in uobis, & non necesse habetis ut aliquis doceat
uos, sed sicut unctio eius docet uos de omnibus.

& uerum est. & non est mendacium. & sicut docuit
uor manete in eo. ^{et} & nunc filioli manete in eo. ut cum appa
ruerit habeamus fiduciam. & non confundamur ab eo
in aduentu eius. ^{si} Scitir quoniam iustus est. scitote qm
& omnis qui facit iustitiam. exipronatur est; uide te
qualem caritatem dedit nobis pater. ut filii di nomi
nemur & sumur. propter hoc mundus non nouit nos.
quia non nouit eum; carissim nunc filii di sumur.
& nondum apparuit quid erimus; scimur quoniam
cum apparuerit. similis ei erimus. qm uidebimur eu
sicut est. & omnis qui habet spem hanc in eo crucificat
se. sicut ille rcr est; Omnis qui facit peccatum & ini
quitate[m] facit. & peccatum est iniquitas. & scimur
quia ille apparuit ut peccata tollerent. & peccatum
in eo non est; Omnis qui in eo manet. non peccat.
omnis qui peccat. non uidit eum. nec cognouit eum;
Filioli. nemo uor reducat; qui facit iustitiam iustus est.
sicut & ille iustus est. qui facit peccatum ex diabolo
est. quoniam ab initio diabolus peccat; In hoc appa
ruit filius di. ut dir soluat opera diabolus; omnis qui
natur est ex do. peccatum non facit. quoniam reme
ipsius in eo manet. & non potest peccare. quoniam
ex do natur est; In hoc manifesti sunt filii di & fili

iiii

x

diaboli; omnis qui non est iustus. non est de deo; & qui non diligit fratrem suum; quoniam haec est annuntatio quam audistis ab initio. ut diligamur alterutrum; non sicut Cain. ^{qui} ex maligno erat. & occidit fratrem suum. & propter quod occidit eum. quoniam opera eius maligna erant. Fratris autem eius iusta. Nolite mirari fratres. si odit uos mundus. non scimus quoniam translati sumus de morte in uitam. quoniam diligimur fratres. qui non diligit. manet in morte; Omnis qui odit fratrem suum homicida est; ~~et~~ scietur quia omnis homicida non habet uitam aeternam in seipso manentem; In hoc cognoscimus caritatem ^{dei}.

XI

quoniam ille pro nobis animam suam posuit. & non debemus animas pro fratribus ponere; qui habuerit substantiam mundi. & uiderit fratrem suum necesse habere. & clauderit uiscera sua ab eo. quomodo caritas dei manet in ipso;

XII

Filii mei non diligamur uerbo nec lingua sed opere & ueritate. In hoc cognoscimus. quoniam ex ueritate sumus. & in conspectu eius suademur corda nostra; quoniam si reprehenderit nos cor. maior est deus corde nostro. & nouit omnia; Carissimi. si cor non reprehenderit nos. fiduciam habemus.

addm̄. & quic quid petierimus accipiemur ab eo.
quoniam mandata eius custodimus. & ea quae sunt
placita coram eo facimus. & hoc est mandatum eius
ut credamus in nomine filii eius ih̄u xpi. et diligamus
alterutrum sicut dedit mandatum nobis; Et qui
seruat mandata eius in illo manet et ipse in eo;
et in hoc scimus qm̄ manet in nobis. ^{qui & suo} de spū que nobis dedit;

Xiij

Carissimi nolite omni sp̄i credere. sed probate
sp̄i si ex dō sint. qm̄ multi pseudo prophetae exierunt
in mundum. In hoc cognoscitur sp̄i dī. Omnis sp̄i
qui confitetur ih̄m xpm̄ incarnatum uenisse. ex dō est.
& omnis sp̄i qui soluit ih̄m. ex dō non est. & hoc est
anti christus. ^{De} quo audistis qm̄ uenit. & nunc iam
in mundo est; uos ex dō estis filii. & uicisti redi.
qm̄ maior est qui in uobis est. quam qui in mundo est;
Ipsi de mundo sunt. ideo de mundo loquuntur. & mundus
eos audit. ; ^{N. u.} Non ex dō sumus; qui nouit d̄m cognoscit
nos. qui non ex dō. non audit nos. In hoc cognoscimus
sp̄m ueritatis. & spiritum erroris.

Xiij.

Carissimi diligamus in uicem. qm̄ caritas ex dō est.
& omnis qui diligit. ex dō natus est. & cognoscit d̄m
qui non diligit. non nouit d̄m. quoniam d̄r caritas est
In hoc apparuit caritas dī in nobis. qm̄ filium suum

unigenitum misit dñ in mundum. ut uiuamur per eū;
 In hoc est caritas. non quia dilexerimur dñm. sed qm̄
 ipse dilexit nos. & misit filium suum propter a^{ti}onem
 pro peccatis nris. Caritas simi. sic dñ dilexit nos. debem^{us}
 alterutrum diligere. Dñm nemo uidit umquam.
 si diligamur inuicem dñ in nobis manet. & caritas
 in nobis perfecta est. In hoc intelligimur qm̄ in eo
 manemur & ipse in nobis. qm̄ de p̄ suo dedit nob;
 & nos uidimur & testificamur. qm̄ pater misit filium suū
 saluatorem mundi; quicumque confersus fuerit
 qm̄ ih̄r est filius dñ. dñ in eo manet. & ipse in dō. & nos cognouim^{us}
 credimur caritati. quam habet dñ in nobis;

xii

xiii

Dñ caritas est. & qui manet in caritate. in dō manet.
 & dñ in eo. In hoc perfecta est caritas dñ nobiscū.
 ut fiduciam habeamus in die iudicii. quia sicut ille
 est. & nos sumus in hoc mundo; timor. non est in ca-
 ritate. sed perfecta caritas foras mittit amorem.
 qm̄ timor poenam habet. qui autem amet. non
 est perfectus in caritate; non ergo diligamur dñm.
 qm̄ dñ prior dilexit nos; si quis dixerit quoniam
 diligo dñm. et fratrem suum odert. mendax est;
 qui autem non diligit fratrem suū quem uidet.
 Dñm quem non uidet quomodo potest diligere

& hoc mandatum adō habemur. ut quid diligere dñm
diligat & fratrem suum;

xvii Omnis qui credit quoniam ih̄s est xp̄s ex dō natus
est. & omnis qui diligit eum qui genuit diligit eum
quinatur est ex eo; ^{In hoc} qm̄ diligitur ^{cognoscimus} nator dī.
cum dñm diligamur. & mandata eius faciamur;
haec est enim caritas dī. ut mandata eius custodiamus.
& mandata eius graua non sunt. qm̄ omne quod
natum est ex dō uincit mundum. & haec uictoria
qua euincit mundū fides nostra. qui est qui uin
cit mundum. nisi qui credit qm̄ ih̄s est filius dī.
hic est qui uenit per aquam & sanguinem ih̄s xp̄s.
non in aqua solum sed in aqua & sanguine

& xp̄s est qui testificatur. qm̄ xp̄s est ueritas.
quia tres sunt qui testimonium dant. ^{in terra} sp̄s. aqua
& sanguis. & tres unum sunt. ^{in celo. p̄s & filius & sp̄s sc̄s. &}
^{h̄ tres unum sunt;}

xviii Si testimonium hominum accipimur. testimo
nium dī maius est; quoniam hoc est testimonium
dī quod maius est. quia testificatur est de filio suo;
qui credit in filiū dī. habet testimonium dī in se;
qui non credit ⁱⁿ filiū. mendacem facit eum. quonia
non credit in testimonio quod testificatur est dī
de filio suo; & hoc est testimonium qm̄ uita aeterna

dedit nobis dñ. & haec ^{est} uita in filio eius. qui habet
 filium habet uitam. qui non habet filiū dñi non habet
 uitam; haec scribo uobis. ut sciatur qm̄ uitam habeat
 aeternam. qui credit in nomine filii dñi; & haec est
 fiducia quam habemur ad dñm. qui a quocumque
 petierimus secundum uoluntatem eius. audit nos;
 & scimus qm̄ audit nos. quicquid petierimus;
 Scimus qm̄ habemur petitioner. quae postulauimus
 ab eo. qui scit fratrem suum peccare peccatum non
 ad mortem; petet & dabit ei uitam. peccatum
 non ad mortem. est peccatum ad mortem. non pro
 illo dico ut roget; omnis iniquitas peccatum est
 & est peccatum ad mortem; Scimus quia omnis
 qui natus est ex dō. non peccat. sed generatio di
 conseruat eum. & malignus non tangit eum;

xx Scimus qm̄ ex dō sumus. & mundus totus in maligno
 ponitur est. & scimus quoniam filius di uenit.
 & dedit nobis sensum. ut cognoscamus dñm uerū.
 & simus in uero filio eius. hic est uerus. ^{est} & uita
 aeterna; filioli custodite uos a simulacris. Amen;

capit episula prima hie p̄ secunda

- i De diligendis cultoribus ueritatis & dilectione aeterna
- ii De reductoribus qui in hoc mundo habundant

- & non dicendum habet quis quia aliud praefertur dogma
iii De sua praesentia, in qua narrandum omnia reseruat
- i. Senior electae dominae & nativitate eius quoniam ego diligo
S in ueritate. et non ego solus, sed omnes qui cognou-
erunt ueritatem, propter ueritatem quae per-
manet in nobis. & nobiscum erit in aeternum.
Sic uobiscum gratia, misericordia & deo patre.
& christo ihesu filio patris in ueritate & caritate;
Gauius sum ualde quoniam inueni de filio tuo ambulan-
ter in ueritate, sicut mandatum accepimus a patre,
& nunc rogo te domina non tamquam mandatum
nouum scribens tibi, sed quod habuimus ab initio
ut diligamus alterutrum. Et haec est cartula, ut
ambulemus secundum mandata eius;
- ii. Hoc mandatum est, ut quem a modum audistis
ab initio in eo ambuletis, quoniam multi reductores
exierunt in mundum, quoniam non confiteantur ihesu
christum uenisse in carnem. hic est reductor & ante
christus, uide te uos me a patre, ne perdatis quae
operata estis, sed ut mercedem plenam accipiatis;
omnis qui praecedit & non manet in doctrina
christi. deum non habet, qui per manet in doctrina
hic & filium & patrem habet; si quis uenit ad uos

& hanc doctrinam affert. nolite recipere eum in domū.
 nec ab eis dixeritis qui enim dicit illi Ave. Commu-
 nicat operibus illius malignis; Plura habent vobis
 scribere. nolui per chartam & sacramentum;
 Spero enim mesurum ad uos. & or. ad. or. loqui.
 ut gaudium uestrum plenum sit; Salutate teroro
 rer tuae filii electi; ~~scripsit~~ epistula secunda
 Incipit TERTIA

- I De filio apostoli & de limonir scāe uiuentium.
- ii De proterua diotrepis.
- iii De demetrio cur testimonium ipse ueritate reddidit &
- iiii De multiplici sacramento quod ut reuelaret suū distulit in aduentum.

I Senior gaio carissimo quem ego diligo in ueritate;
 Scarisimae de omnibus orationem facio pro pere-
 te ingrediet ualere, sicut pro pere agit animata;
 Gaudium sum ualde uenientibus fratribus & testi-
 monium perhibentibus ueritati tuae. sicut tu
 in ueritate ambulas; maiorem horum non
 habeo gratiam. quam ut audiam filios meos in
 ueritate ambulare; carisimae fidei facis
 quidquid operaris in frater. & hoc in peregrinor.
 qui testimonium reddiderunt caritati tuae.

in conspectu ecclesiae. quoniam benefactor deducit
dignam dō. pronomine enim ihū xpī profecti sunt.
nihil accipientes a gentibus; p̄or ergo debemus
suscipere huiusmodi. ut cooperatores sumus veri

§ 11

taxar. Scripsit rem forsitan ecclesiae. Sed in
qui amat primatum gerere in eis diotreper non
recipit non; propter hoc si uenero commoneam
eius opera quae facit uerbis malignis carient
in non. & quasi non ei ista sufficiant. p̄c ipse
suscipit frater. & eor qui suscipiunt prohibet.

111

& de ecclesia eicit; Carissime. nolimitari
malum sed quod bonum est. qui benefacit ex dō
est. qui male facit non uidit eum; Demetrio
testimonium redditur ^{ab} in omnibus. & ab ipso
ueritate; & non autem testimonium perhibem.

1111

& nosti quoniam testimonium nostrum uerum est;
Multa habui scribere tibi. sed nolui per atramentum
& calamum scribere tibi;

Spero autem protinus te uidere. & or. ad. or
loquemur. pax tibi, salutant te amici;
saluta amicor per nome q̄. p̄. i. i. i. c. epistula

sc̄i iohannis tertia

Incipit sc̄i iudae. capitula

Iudas ihu xpi seruus. frater autem iacobi. Ihu
 qui in dno. patre dilectus. & in ihu xpo conseruatur
 & uocatur. misericordia uobis & pax. & caritas
 adimpleatur; Carissimi. omnem sollicitudinem
 facient scribere di uobis de comuni uestra salute.
 Necesse habui scribere uobis. & de praecant super
 certam remel tradidit. scilicet fidei; sub introierunt
 enim quidam homines. qui olim praer cripti sunt
 in hoc iudicium impii. Di nostri gratia transferen
 ter in luxuriam. & uolum dominatorem. & dm
 nostrum ihu xpm negant.

i. Commonere autem uos uolo. scilicet remel
 omnia. qm ihu populum de terra aegypti saluauit.
 Secundo eos quia non crediderunt perdidit;
 Angelos uero quia non seruauerunt
 suum principi pactum. sed dereliquerunt
 suum domicilium. In iudicium diei magni
 uinculis aeternis sub caligine sereruaunt;

iii. Sicut sodoma & gomorra. & finitima eius ciuitates. simili
 modo exfornicatae. & abeuntes post carnem
 alteram. factae sunt exemplum igitur aeterni
 poenam sustinentes. ^{similiter} & hi carnem quidem maculant.
 dominationem autem spernunt. in aeternam

autem blasphemant. Cum michael archangelus
cum diabulo disputans, alter caretur demerito
non est ausus iudicium inferre blasphemis.
Sed dixit; Imperet tibi dominus. hi autem quaecumque
quidem ignorant blasphemant. quaecumque autem
naturaliter, quae muta animalia norunt. in spiritu

Ve illis qui uia cain abierunt, & error abalaam
mercede effusi sunt. & contradictione con-
perierunt; hi sunt in sepulchris suis maculae
conuiuantes. ^{in peccato} Nubes sine aqua, quae a uentis
circumferuntur. Arborum autem nalerum
fructuosa, & bit mortuae, eradicatae,
Fluctus feri maris, disputantes suas confu-
siones, sidera errantia, quibus procella
in aeternum seruata est.
Propheta autem de
Abadam enoch dicens.
dominus in circuitu milibus suis.
contra omnes. & arguere omnes impios de
omnibus operibus impietatis eorum, quibus
impie egerunt. & de omnibus duris quae loci
sunt contra eum peccatores impii;
hi sunt murmuratores, quae reiosi secundum
desideria sua ambulantes, & os illorum loquuntur

laie
cila u
hchaung

suam quam mirantes personar quaestur castra
 uor autem carissimi memores estote uerboru
 quae dicitur ab aptir dñi ihu xpi quidice
 lant uobis. qm in nouis simo tempore uenient
 in iudicet. secundum suadesideria ambulantes
 impietatum; huiusmodi qui ^{semecipso} gregant animaler
 spm non habentes; uor autem carissimi. super
 aedificauer uor metipror scir simae uestrae
 fidei in spu sco orantes. Ipror uor indilecti
 onedi seruate; & hor quidem argute iudicator.
 illor uero saluate deigne sapienter; alur aute
 m. tremini in timore. odienter & eam quae
 carnaliter est maculatam tunicam;
 Et autem qui potest uor conseruare sine
 peccato. & conseruare ante conspectu
 gloriae suae immaculato in exultatione;
 Soudo saluatori nor tro. per ihu xpm dnm
 nostrum gloria & magnificentia. imperium.
 potestas ante omnia secula. & nunc & in
 omnia secula ^{setorum} amen;

penitus nihil sunt meliora uasaps
 uoi ca licem cur suspicis remi

Simon petrus filius iohannis p[ri]ncipis

auda fr[ater] andrea[rum] ap[osto]li discipulus saluatoris in uerbo

dit[us] fuit & peregrinos in hoc seculo monuit ac p[ro]p[ri]os

puerit[er] suadet in noua uita p[ro]fite[n]do

Si non petrus p[ro]fitem[ur] hanc uiam non saluamur

eudem p[ro]fitem[ur] uiam hanc mag[ist]ro iohanne baptista

Sec[un]do m[en]se m[en]se

ARIT[us] ...

P[er] hanc mihi pacis erit dextra[m] tetigisse tyranum

pacis mihi pacis erit dextra

tetigi

etiam

deus

amor

caritas

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN® Gray Scale

A	1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12	13	14	15	17	18	19

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN® Color Control Patches

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black

Centimetres
Inches
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19